

STRATEGIA ROZWOJU GMINY RADGOSZCZ NA LATA 2025 – 2035

36-007 Krasne 1080, NIP 813 180 73 80
e-mail: avbiuroprojektowe@gmail.com
tel. 17 855 55 63
kom. 692 082 301

Spis treści:

WSTĘP	4
1. WNIOSKI Z DIAGNOZY ORAZ PRZEPROWADZONEGO ANKIETOWANIA	9
2. ANALIZA SWOT	34
3. KOMPLEMENTARNOŚĆ STRATEGII Z INNYMI DOKUMENTAMI PLANISTYCZNYMI	39
4. OBSZARY STRATEGICZNYCH INTERWENCJI (OSI) W STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA A ZAKRES PLANOWANYCH DZIAŁAŃ GMINY	48
5. CELE STRATEGICZNE ROZWOJU W WYMIARZE SPOŁECZNYM, GOSPODARCZYM I PRZESTRZENNYM	58
6. KIERUNKI DZIAŁAŃ PODEJMOWANYCH DLA OSIĄGNIĘCIA CELÓW STRATEGICZNYCH	67
7. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ	76
8. REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	83
9. USTALENIA I REKOMENDACJE DOTYCZĄCE ZASAD OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW, W TYM OCHRONY POWIETRZA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU	89
10. USTALENIA I REKOMENDACJE DOTYCZĄCE ZASAD OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ	94
11. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KIERUNKÓW ZMIAN W STRUKTURZE ZAGOSPODAROWANIA TERENÓW, W TYM OKREŚLENIA POSZCZEGÓLNYCH POTRZEB W ZAKRESIE NOWEJ ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ	101
12. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE ZASAD LOKALIZACJI OBIEKTÓW HANDLU WIELKOPOWIERZCHNIOWEGO W ROZUMIENIU USTAWY Z DNIA 27 MARCA 2003R. O PLANOWANIU I ZAGOSPODAROWANIU PRZESTRZENNYM (Dz.U. 2024 r. poz.1130)	105
13. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE ZASAD LOKALIZACJI KLUCZOWYCH INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO	106
14. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KIERUNKÓW ROZWOJU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI, INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I SPOŁECZNEJ	108
15. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE ZASAD LOKALIZACJI URZĄDZEŃ WYTWARZAJĄCYCH ENERGIĘ O MOCY ZAINSTALOWANEJ PRZEKRACZAJĄCEJ 500 Kw	112
17. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE ZASAD KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ	118
18. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE ZASAD KSZTAŁTOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA OBSZARACH ZDEGRADOWANYCH I OBSZARACH REWITALIZACJI ORAZ OBSZARACH WYMAGAJĄCYCH PRZEKSZTAŁCEŃ, REHABILITACJI, REKULTYWACJI LUB REMEDIACJI	121
19. SYSTEM REALIZACJI STRATEGII	124
20. EWALUACJA EX-ANTE	135
21. RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA STRATEGII	140
 SPIS TABEL	144
SPIS WYKRESÓW	144
SPIS RYSUNKÓW	145

WSTĘP

Jednym z najważniejszych zadań samorządu gminnego jest skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych i gospodarczych, z jednoczesnym uwzględnieniem uwarunkowań zewnętrznych. Oprócz bieżącego reagowania na potrzeby mieszkańców, kluczowe staje się wyznaczanie długofalowych celów i konsekwentne dążenie do ich realizacji.

Podstawowym narzędziem w tym procesie jest strategia rozwoju, która stanowi zbiór priorytetów i kierunków działań, a także wytyczne do opracowywania innych dokumentów programowych w zakresie polityk publicznych. Dokument ten ma najwyższą rangę w systemie planowania strategicznego gminy i musi być spójny z dokumentami wyższego szczebla – strategią powiatu, województwa oraz Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego.

Strategia Rozwoju Gminy Radgoszcz na lata 2025-2035 jest kluczowym dokumentem planistycznym i kierunkowym. Określa długofalowe cele społeczno-gospodarcze gminy, sposoby ich realizacji oraz zasady racjonalnego gospodarowania zasobami lokalnymi. Przy jej opracowaniu uwzględniono wyzwania współczesności, takie jak zmiany gospodarcze, demograficzne i środowiskowe.

Nowelizacja ustawy o planowaniu przestrzennym (2023 r.) oraz ustawy o samorządzie gminnym wprowadziła istotne zmiany w procesie strategicznego planowania rozwoju gminy. Do najważniejszych należą:

- opracowanie strategii – fakultatywne, ale szczególnie rekomendowane dla gmin aplikujących o środki zewnętrzne, a obowiązkowe dla gmin wchodzących w skład obszarów funkcjonalnych,
- spójność dokumentów – strategia gminna musi być zgodna z Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego, strategią województwa oraz planem ogólnym gminy,
- integracja planowania przestrzennego i strategicznego – oba procesy muszą wzajemnie się uzupełniać,
- udział społeczny – obowiązkowe konsultacje z mieszkańcami i interesariuszami, oparte na diagnozie strategicznej,
- orientacja na rezultaty – wprowadzenie systemu wskaźników monitorowania i obowiązek cyklicznej aktualizacji strategii,
- podejście terytorialne i funkcjonalne – uwzględnienie obszarów strategicznej interwencji i obszarów funkcjonalnych,
- większe znaczenie strategii w decyzjach gminy – dokument staje się podstawą decyzji inwestycyjnych, przestrzennych i społecznych.

Strategia Rozwoju Gminy Radgoszcz na lata 2025-2035 została przygotowana w modelu partycypacyjno-eksperckim, przy aktywnym udziale mieszkańców, przedstawicieli władz i ekspertów. W procesie prac przeprowadzono diagnozę strategiczną opartą na danych statystycznych z ostatnich 5 lat, analizie dokumentów gminnych oraz badaniach ankietowych i konsultacjach społecznych.

Dokument wyznacza cele strategiczne rozwoju w trzech wymiarach:

- społecznym,
- gospodarczym,

- przestrzennym (w tym środowiskowym).

Zapisy strategii są spójne ze strategią województwa, w szczególności w odniesieniu do obszarów strategicznej interwencji (OSI).

Ostateczny kształt Strategii Rozwoju Gminy Radgoszcz na lata 2025-2035 wynika z obowiązujących przepisów prawa, w szczególności ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz.U. z 2024 poz. 609 wraz z późniejszymi zmianami), zgodnie z którą strategia musi zawierać następujące elementy:

- 1) wnioski z diagnozy;
- 2) cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym;
- 3) kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych;
- 4) oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym oraz wskaźniki ich osiągnięcia;
- 5) model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy;
- 6) ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie dotyczące:
 - zasad ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu,
 - zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej,
 - kierunków zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej,
 - zasad lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1130),
 - zasad lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego,
 - kierunków rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej,
 - zasad lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW,
 - zasad lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko,
 - zasad kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej,
 - zasad kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji;
- 7) obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa, wraz z zakresem planowanych działań;
- 8) obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań;
- 9) system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych;
- 10) ramy finansowe i źródła finansowania.

Podsumowując należy podkreślić, że Strategia Rozwoju Gminy Radgoszcz na lata 2025-2035 pełni funkcję **narzędzia zarządzania strategicznego**. Tworzy ona bowiem ramy rozwoju lokalnego, ułatwia planowanie inwestycji i pozyskiwanie funduszy zewnętrznych, a także pozwala mieszkańcom i inwestorom weryfikować zgodność własnych planów z

kierunkami przyjętymi przez gminę. Strategia to dokument, który jest ponad podziałami politycznymi i stanowi wspólne zobowiązanie do działania na rzecz dobra wspólnego.

Zasady funkcjonowania strategii na poziomie operacyjnym obrazuje poniższa piramida strategiczna.

Rys. 1. Zasady funkcjonowania strategii na poziomie operacyjnym

Źródło: Wykres własny - schemat piramidy strategicznej

Piramida strategiczna to uporządkowana hierarchia elementów planowania rozwoju, która pozwala przejść od ogólnej wizji rozwoju gminy do konkretnych działań, budżetów i harmonogramów. Dla gminy Radgoszcz (ale też każdej gminy) można ją opisać w następujący sposób:

1. Wizja (szczyt piramidy)

- Charakter: najbardziej ogólny i aspiracyjny element.
- Opis: określa, jak gmina Radgoszcz ma wyglądać w perspektywie kilkunastu lat, jakie wartości mają ją wyróżniać, w czym chce być liderem lub atrakcyjnym miejscem.
- Nowa formuła wizji gminy Radgoszcz została wypracowana podczas warsztatów strategicznych

2. Misja

- Charakter: bardziej praktyczna niż wizja – wyjaśnia po co gmina działa, jaka jest jej główna rola i sens funkcjonowania samorządu.
- Opis: definiuje zadania samorządu wobec mieszkańców, partnerów gospodarczych i gości.
- Nowa formuła misji gminy Radgoszcz została wypracowana podczas warsztatów strategicznych

3. Cele strategiczne

- Charakter: główne priorytety rozwoju wyznaczające obszary, w których gmina chce osiągnąć trwałe efekty.
- Opis: cele są mierzalne w długim okresie (np. 10–15 lat), spójne z wizją i misją.
- Przykłady:
 - Rozwój infrastruktury komunikacyjnej i technicznej,
 - Wzrost atrakcyjności turystycznej i kulturalnej gminy.
 - Wzmocnienie kapitału społecznego i poprawa jakości usług publicznych.
 - Rozwój przedsiębiorczości lokalnej i rynku pracy.

4. Kierunki strategicznego działania

- Charakter: uszczegółowienie celów – wskazanie, jakimi ścieżkami gmina będzie do nich dążyć.
- Opis: kierunki są bardziej operacyjne niż cele, ale nadal ogólne – wskazują typy działań, nie konkretne projekty.

5. Plany operacyjne

- Charakter: wieloletnie programy realizacji kierunków strategicznych.
- Opis: określają szczegółowe obszary interwencji, wskaźniki, odpowiedzialne jednostki i źródła finansowania.

6. Projekty, harmonogramy i budżety (podstawa piramidy)

- Charakter: najbardziej szczegółowy poziom.
- Opis: projekty to konkretne inwestycje i działania, zaplanowane w czasie i ujęte w kosztorysy.

Podsumowanie:

Piramida strategiczna dla gminy Radgoszcz działa od poziomu ogólnego (wizja, misja) do szczegółowego (projekty i budżety). Każdy poziom wspiera ten wyżej usytuowany – projekty realizują plany, plany przekładają kierunki na działania, kierunki wspierają cele strategiczne, a te razem służą misji i wizji.

Do głównych materiałów źródłowych, stanowiących materiał analityczny i podstawę opracowania Strategii Rozwoju Gminy Radgoszcz na lata 2025-2035:

- dane Głównego Urzędu Statystycznego;
- dane Narodowego Instytutu Dziedzictwa
- dane i informacje pozyskane z samorządu gminy i jednostek mu podległych;
- treści udostępniane na oficjalnych stronach internetowych instytucji i podmiotów cytowanych w diagnozie oraz strategii;
- dane publikowane na serwisach Związku Miast Polskich (Monitor Rozwoju Lokalnego, System Analiz Samorządowych);
- wnioski z badań ankietowych;
- Strategia Rozwoju Gminy Radgoszcz na lata 2022-2030;

- wnioski zebrane na podstawie przekazanych przez podmioty fiszek projektowych;
- wnioski z dyskusji podczas spotkań informacyjnych i warsztatów grupowych;
- inne dokumenty strategiczne gminy i oraz ponadlokalne,

Proces prac związanych z przygotowaniem, opracowaniem i wdrożeniem Strategii Rozwoju Gminy Radgoszcz na lata 2025-2035 ma charakter partycypacyjny.

Do realizacji powyższego zadania zostali włączeni mieszkańcy gminy, pracownicy Urzędu Gminy Radgoszcz, organizacje pozarządowe, instytucje kultury, szkoły, Radni Rady Gminy Radgoszcz, rady sołeckie itp.

Tab. 1. Wykaz działań przy konstrukcji strategii rozwoju gminy

Etap	Działanie
1.	Przygotowanie diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Wyciągnięcie wniosków dla opracowywanej strategii.
2.	Ankietowanie mieszkańców, analiza ankiet. Przygotowanie Analizy SWOT.
3.	Uchwała Rady Gminy , określająca szczegółowy tryb i harmonogram opracowania projektu strategii rozwoju gminy, w tym tryb konsultacji.
4.	Opracowanie projektu Strategii Rozwoju Gminy Radgoszcz na lata 2025-2035.
5.	Przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu strategii/Przygotowanie wniosku o odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu strategii
6.	Konsultacje projektu strategii rozwoju gminy w szczególności z: sąsiednimi gminami i ich związkami, lokalnymi partnerami społecznymi i gospodarczymi, mieszkańcami gminy oraz z właściwym dyrektorem regionalnego zarządu gospodarki wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie.
6.	Ewaluacja trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji Strategii Rozwoju Gminy Radgoszcz na lata 2025-2035.
7.	Przedłożenie strategii rozwoju gminy zarządowi województwa w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie małopolskim określonych w strategii rozwoju województwa.

Źródło: Opracowanie własne

1. WNIOSKI Z DIAGNOZY ORAZ PRZEPROWADZONEGO ANKIETOWANIA

Na podstawie analizy diagnozy Gminy Radgoszcz przedstawiono wnioski w trzech kluczowych obszarach (społecznym, gospodarczym i przestrzennym), a także zdefiniowano potencjały i szanse rozwojowe.

Wnioski z diagnozy Gminy Radgoszcz

I. Wnioski na poziomie społecznym

Kluczowym wyzwaniem dla polityki społecznej i usług publicznych w Gminie Radgoszcz są **niekorzystne procesy demograficzne**, zwłaszcza starzenie się społeczeństwa i ujemne saldo naturalne,.

1. Starzenie się populacji i obciążenie systemu opieki:

- W kolejnych latach znacząco wzrośnie liczba seniorów (wzrost prognozowany w wieku poprodukcyjnym do 2060 roku),.
- Proces starzenia się wymusza przesunięcie akcentów inwestycyjnych i budżetowych z edukacji na rzecz usług opiekuńczych (w tym specjalistycznych usług opiekuńczych, np. Klub Senior+ w Smykowie), zdrowotnych i transportowych dostosowanych do osób starszych,.
- Starzenie się ludności w gminie Radgoszcz ma charakter trwały i strukturalny, co wymaga przejścia z działań incydentalnych na zintegrowany, długofalowy model polityki senioralnej, oparty na usługach środowiskowych, profilaktyce zdrowotnej i lokalnej solidarności społecznej.
- Najczęstszymi przyczynami korzystania z pomocy społecznej są długotrwała lub ciężka choroba (78 rodzin) oraz niepełnosprawność (54 rodziny), co wymaga rozszerzenia wsparcia rehabilitacyjnego i asystenckiego.

Działania rekomendowane w tym zakresie:

- Systematyczne rozwijanie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania (opieka domowa, pomoc sąsiedzka), jako tańszej i bardziej akceptowalnej alternatywy wobec opieki instytucjonalnej.
- Rozszerzanie zakresu specjalistycznych usług opiekuńczych (rehabilitacja domowa, opieka pielęgniarstwa, wsparcie psychologiczne).
- Wzmocnienie funkcjonowania Klubu Senior+ w Smykowie jako: centrum aktywizacji, punktu informacji o usługach społecznych, zaplecza dla działań wolontariackich i samopomocowych.
- Rozważenie uruchomienia mobilnego Klubu Seniora (zajęcia rotacyjne w sołectwach o mniejszej dostępności usług).
- Koordynacja działań GOPS, podstawowej opieki zdrowotnej i organizacji pozarządowych (np. wspólne listy potrzeb seniorów).

- Wprowadzenie funkcji koordynatora ds. polityki senioralnej (nawet w niepełnym wymiarze), odpowiedzialnego za: mapowanie potrzeb, koordynację usług, pozyskiwanie środków zewnętrznych.
- Współpraca z powiatem dąbrowskim w zakresie: rehabilitacji, opieki długoterminowej, transportu do placówek medycznych.

2. Wyjazd młodych i kurczenie się zasobów ludzkich:

- Widoczny jest spadek liczebności roczników w wieku 20–34 lata, co sugeruje odpływ młodych mieszkańców w celach edukacyjnych lub zawodowych.
- Prognozowany spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym (dzieci i młodzieży) do 2060 roku zagraża przyszłemu zasobowi siły roboczej i może prowadzić do konieczności reorganizacji sieci szkół.
- System opieki żłobkowej, choć poprawia aktywność zawodową rodziców i atrakcyjność osiedleńczą, objął w 2024 roku zaledwie ok. 20% dzieci w wieku do lat 3.

Działania rekomendowane w tym zakresie:

- Odpływ osób w wieku 20–34 lata w gminie Radgoszcz ma charakter selektywny – dotyczy głównie osób mobilnych edukacyjnie i zawodowo. Kluczowe jest stworzenie realnych powodów do pozostania lub powrotu, a nie wyłącznie działań promocyjnych.
- Wspieranie lokalne miejsc pracy i elastycznych form zatrudnienia
- Promocja rozwoju mikroprzedsiębiorczości i samozatrudnienia (usługi lokalne, przetwórstwo rolno-spożywcze, usługi opiekuńcze, e-commerce).
- Tworzenie lokalnych stref aktywności gospodarczej o małej skali (np. adaptacja niewykorzystanych budynków gminnych na warsztaty, biura, pracownie).
- Wsparcie pracy zdalnej: punkty coworkingowe (np. w świetlicach, bibliotekach), poprawa jakości infrastruktury cyfrowej, szkolenia z kompetencji cyfrowych.
-

3. Edukacja:

A. Zarządzanie jakością kształcenia i wyniki egzaminacyjne

- Najpoważniejszym wyzwaniem strategicznym dla gminy jest odstawanie wyników egzaminów ósmoklasisty od średniej powiatowej i wojewódzkiej.
- Kryzys w zakresie języka angielskiego: Wynik o 18-22 punkty procentowe niższy od średniej wojewódzkiej, świadczy o istotnej luce kompetencyjnej, która wymaga natychmiastowej interwencji.
- Problemy strukturalne w matematyce: Choć wynik z matematyki (45%) jest bliższy średniej powiatowej (50%) niż w przypadku innych przedmiotów, to znacząca różnica względem województwa sugeruje słabsze opanowanie umiejętności logicznego myślenia i liczenia.
- Niestabilność wyników: Duże wahania w wynikach (szczególnie skok i spadek w j. polskim oraz matematyce w latach 2022–2023) mogą wskazywać na wpływ

czynników zewnętrznych, rotację kadr lub brak standaryzacji przygotowania uczniów,.

B. Finansowanie i infrastruktura oświatowa

- Gmina Radgoszcz wykazuje dynamiczny wzrost wydatków na oświatę, co jest kluczowym elementem budżetu samorządu,.
- Wzrost nakładów inwestycyjnych: Rekordowy wzrost wydatków w dziale 801 (Oświata i wychowanie) w 2024 roku oraz realizacja wydatków majątkowych świadczą o dążeniu do poprawy infrastruktury,.
- Stabilna liczba uczniów: Liczba dzieci w trzech szkołach podstawowych (Radgoszcz, Luszowice, Zarzecze Duże) utrzymuje się na stałym poziomie z lekką tendencją wzrostową, co pozwala na stabilne planowanie sieci szkół bez konieczności gwałtownej restrukturyzacji w najbliższym czasie,.
- Małe oddziały: Liczba uczniów przypadająca na jeden oddział (16-17 osób) jest tylko nieznacznie wyższa od średniej powiatowej, co teoretycznie tworzy sprzyjające warunki do pracy indywidualnej z uczniem, które obecnie nie przekładają się jednak na wysokie wyniki egzaminacyjne.

C. Edukacja przedszkolna i opieka nad dziećmi do lat 3

- Gmina osiąga sukcesy w obszarze opieki najmłodszej, co jest kluczowe dla atrakcyjności osiedleńczej i polityki prorodzinnej.
- Lider edukacji przedszkolnej: Odsetek dzieci w wieku 3–5 lat objętych opieką przedszkolną (89,7%) jest znacznie wyższy niż średnia w powiecie dąbrowskim,
- Rozwój sektora prywatnego: Powstanie żłobka i przedszkola prywatnego w Radgoszczy przyczyniło się do wzrostu wydatków budżetowych, ale jednocześnie poprawiło dostępność usług dla młodych rodziców,
- Niska dostępność opieki żłobkowej: Mimo pozytywnych zmian, tylko 20% dzieci do lat 3 jest objętych opieką w żłobkach, co przy malejącej liczbie dzieci w tym wieku (niż demograficzny) wskazuje na potrzebę monitorowania wskaźnika i ewentualnego wsparcia nowych placówek.

Rekomendacje strategiczne (kierunki działań):

- Pilny audyt nauczania matematyki i języka angielskiego: Należy przeanalizować przyczyny niskich wyników, w tym zmiany kadrowe i metodykę nauczania.
- Wdrożenie programów naprawczych: Kluczowe jest wprowadzenie zajęć wyrównawczych w małych grupach oraz regularnych próbnych egzaminów z analizą błędów,
- Adaptacja dobrych praktyk: Warto sprawdzić, jakie metody pozwoliły na długofalowy wzrost wyników z języka angielskiego w gminie i spróbować zaadaptować te modele do innych przedmiotów,
- Wzmocnienie partnerstwa z rodzicami: Ponieważ opinie rodziców są fundamentem oświaty, gmina powinna organizować spotkania informacyjne i udostępniać platformy e-learningowe wspierające naukę w domu,

- Dalsze wspieranie opieki nad dziećmi do lat 3: Jest to niezbędne dla aktywizacji zawodowej kobiet i zapobiegania wyludnianiu się gminy.

4. Dostęp do zdrowia i patologie:

- Mieszkańcy wskazują na potrzebę poprawy dostępu do usług zdrowotnych. Na jedną aptekę w gminie przypada zbyt duża ilość mieszkańców, co może utrudniać dostęp do leków - sytuację wyżej opisaną poprawia funkcjonowanie punktu aptecznego.
- Alkoholizm został wskazany przez znaczną część ankietowanych jako główny problem społeczny.

II. Wnioski na poziomie gospodarczym

Gospodarka Gminy Radgoszcz ma charakter rolniczo-usługowy, z dynamicznie rosnącymi płacami w powiecie, ale z utrzymującymi się lukami płacowymi i wyzwaniem infrastrukturalnymi.

1. Rozwój przedsiębiorczości i luki płacowe:

- W latach 2019–2024 odnotowano konsekwentny wzrost liczby podmiotów podejmujących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców.
- Pomimo szybkiego tempa wzrostu płac w powiecie dąbrowskim (najszybszy w Małopolsce), przeciętne wynagrodzenie brutto w powiecie pozostaje znacząco niższe (o ok. 1468 zł w 2024 r.) od średniej wojewódzkiej, co może negatywnie wpływać na migracje zarobkowe.
- Dominują mikroprzedsiębiorstwa (zatrudniające do 9 osób).

2. Kluczowa rola rolnictwa i przetwórstwa:

- Lokalna gospodarka opiera się na rolnictwie, które jest rozdrobnione, ale stanowi solidną bazę surowcową.
- Na terenie gminy i w jej otoczeniu działają przedsiębiorstwa przetwórstwa rolno-spożywczego (np. Tarsmak), co pokazuje potencjał rozwoju w tym kierunku.

3. Rynek pracy i mobilność:

- Struktura zatrudnienia to hybryda: lokalne rolnictwo oraz dojazdy do pracy w większych miastach (Tarnów, Mielec, Dąbrowa Tarnowska) dzięki dobrej dostępności komunikacyjnej.
- Odnotowano malejącą liczbę ludności w wieku produkcyjnym, co w perspektywie długoterminowej może prowadzić do problemów z pozyskaniem pracowników.

III. Wnioski na poziomie przestrzennym (Infrastruktura i Środowisko)

W obszarze przestrzennym Gmina Radgoszcz ma dobre walory przyrodnicze, ale boryka się z opóźnieniami w kluczowej infrastrukturze sanitarnej.

1. Infrastruktura techniczna – duże braki w kanalizacji:

- Gmina osiągnęła wysoki poziom zwodociągowania (ponad 93% budynków i prawie 90% ludności).
- Wskaźnik skanalizowania jest niski i wynosi poniżej 50% (47,9% ludności w 2024 r.).
- Rozbudowa sieci kanalizacyjnej przebiega powoli i jest kosztowna z powodu rozproszonej zabudowy, a osiągnięcie celu na rok 2030 (80% średniej krajowej) wymaga skokowych inwestycji.
- Gmina aktywnie realizuje inwestycje w przebudowę i rozbudowę oczyszczalni ścieków w Radgoszczy (etap I i II finansowane z Polskiego Ładu).

2. Środowisko i walory przyrodnicze:

- Stan środowiska jest stosunkowo dobry (dominujące rolnictwo na gruntach niższych klas, brak dużych zakładów przemysłowych),.
- Gmina charakteryzuje się stosunkowo niskim poziomem zanieczyszczenia powietrza (dotrzymanie średniorocznego poziomu PM_{2,5} i B(a)P).
- Aż 38,46% powierzchni gminy objęte jest ochroną (Jastrząbsko-Żdżarski Obszar Chronionego Krajobrazu).
- Stan jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) jest zły, a większość z nich jest zagrożona eutrofizacją z powodu zanieczyszczeń komunalnych, co jest niezgodne z Ramową Dyrektywą Wodną.

3. Ład przestrzenny i zagrożenia naturalne:

- Stale wzrasta liczba wydawanych decyzji o warunkach zabudowy.
- Zidentyfikowano obszary zagrożenia powodziowego od rzek Breń, Nieczajka, Upust i Dęba, a także ryzyko lokalnych podtopień,.
- Istnieją niezgodności w planowaniu przestrzennym, w tym lokowanie zabudowy w dolinach rzecznych i na gruntach o słabej nośności, co prowadzi do degradacji gleb.

Potencjały i Szanse Rozwojowe Gminy Radgoszcz

A. Potencjały Rozwojowe (Zasoby wewnętrzne)

Potencjały to obecne, wewnętrzne zasoby, na których Gmina może budować swoją przyszłość.

Tab. 2. Potencjały Rozwojowe Gminy Radgoszcz

Obszar	Potencjał Rozwojowy
Spółeczny	Silna tożsamość lokalna i dziedzictwo (kultura, folklor, zabytki, np. kościół w Luszowicach i Radgoszczu),. Aktywny system ratowniczy (dwie jednostki OSP w KSRG). Funkcjonujące placówki wsparcia (GOPS, Klub Senior+),.
Gospodarczy	Solidna baza dla przetwórstwa rolno-spożywczego (Tarsmak jako przykład lokalnego sukcesu),. Stabilny wzrost mikroprzedsiębiorczości (wzrost liczby podmiotów REGON w latach 2019–2024).
Przestrzenny i Techniczny	Dobra jakość powietrza i wysoka lesistość w porównaniu do regionu. Dostęp do OZE – Gmina jest liderem w powiecie pod względem mocy instalacji fotowoltaicznych. Dobra infrastruktura elektroenergetyczna i rozbudowana sieć wodociągowa,.
Rekreacyjny	Zbiornik wodny „Narożniki” (potencjał rekreacyjny i turystyczny). Bogata infrastruktura sportowa (Orliki, stadiony, place rehabilitacyjno-rekreacyjne).
Komunikacyjny	Dobra dostępność drogowa (DW 984) i szybki dojazd do rynków pracy (Mielec, Tarnów),.
Finansowy	Stabilny i zrównoważony budżet z rosnącymi dochodami i nadwyżką budżetową w 2024 roku, co zwiększa zdolność do finansowania inwestycji,.

Źródło: Opracowanie własne

B. Szanse Rozwojowe (Czynniki zewnętrzne)

Szanse to czynniki zewnętrzne, które Gmina może wykorzystać do przyspieszenia rozwoju.

Tab. 3. Szanse Rozwojowe Gminy Radgoszcz

Obszar	Szansa Rozwojowa
Finansowanie	Intensywne pozyskiwanie środków zewnętrznych (UE, Polski Ład, RFRD) na rozbudowę krytycznej infrastruktury (kanalizacja, oczyszczalnia, drogi),.
Gospodarka	Wykorzystanie sektorów rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego (wskazanych jako priorytet regionalny) do tworzenia lokalnych łańcuchów dostaw i produktów regionalnych,.
Demografia i Osiedleńczość	Budowanie marki gminy w oparciu o atuty (cisza, czyste powietrze, przestrzeń) w celu przyciągania młodych rodzin (atrakcyjność osiedleńcza),.
Turystyka i Kultura	Wykorzystanie Korytarza Ekologicznego Południowego (KPd 5B) i J-ŻOChK do rozwoju turystyki cichej (pieszej, rowerowej, edukacyjnej),. Aktywne zagospodarowanie Zalewu w Narożnikach (ścieżki pieszo-rowerowe, usługi gastronomiczne, rekreacja wodna),.
Współpraca i Wizerunek	Budowa marki gminy w oparciu o postać Jana Wnęka („Chłopskiego Ikara”). Nawiązanie współpracy międzynarodowej (gminy partnerskie) w celu pozyskania funduszy UE i wymiany doświadczeń. Możliwość wykorzystania formuły Partnerstwa Publiczno-Prywatnego (PPP) w inwestycjach.

Źródło: Opracowanie własne

ANKIETY SONDAŻOWE GMINA RADGOSZCZ – ANALIZA

Na potrzeby opracowania wniosków z przeprowadzonej diagnozy oraz Strategii Rozwoju Gminy Radgoszcz na lata 2025-2035 wykonano również badanie ankietowe wśród mieszkańców gminy Radgoszcz. Badanie w formie on line oraz w formie papierowej przeprowadzono w dniach 02.09. - 20.09.2025. roku.

Cele ankietyzacji dla potrzeb diagnozy oraz strategii rozwoju gminy

- Pozyskanie opinii mieszkańców na temat jakości życia, potrzeb oraz oczekiwań dotyczących kierunków rozwoju gminy.
- Identyfikacja najważniejszych problemów lokalnych, które wymagają interwencji samorządu.
- Weryfikacja priorytetów inwestycyjnych oraz preferencji dotyczących wydatkowania środków publicznych.
- Zebranie pomysłów i propozycji działań, które mogą zostać uwzględnione w strategii.
- Budowanie partycypacji społecznej, czyli włączanie mieszkańców w proces współdecydowania o przyszłości gminy.
- Diagnoza poziomu satysfakcji z usług publicznych (np. infrastruktura, transport, kultura, edukacja).
- Lepsze dopasowanie dokumentu strategicznego do realnych potrzeb i warunków lokalnych.

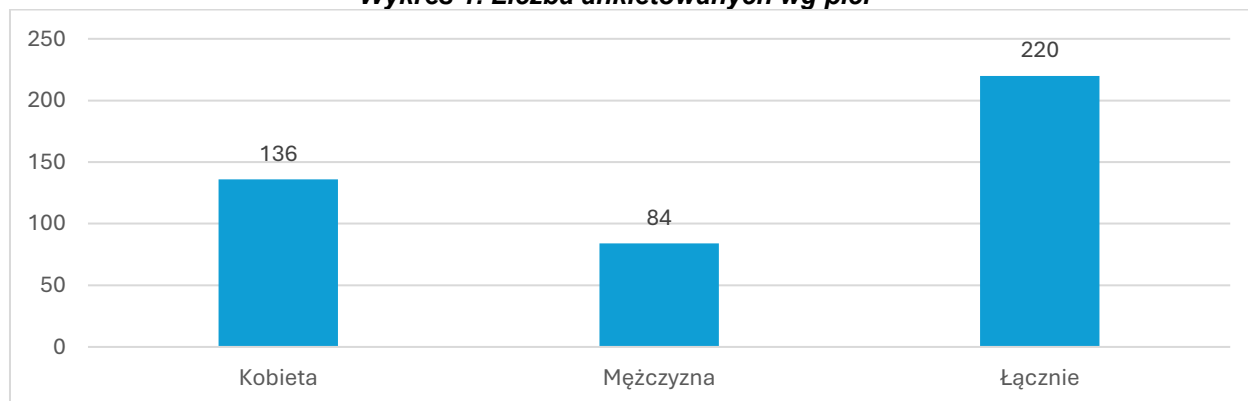
Ankiety zawierały krótkie wprowadzenie dotyczące ich celu oraz informację o ich anonimowości.

W ramach ankietyzacji przeprowadzonej wśród mieszkańców gminy Radgoszcz udało się dotrzeć w sumie do 220 respondentów.

Dane metryczkowe przedstawiają się następująco:

- Wśród ankietowanych przeważały kobiety (61,82%)
- Mężczyźni stanowili 39,18%

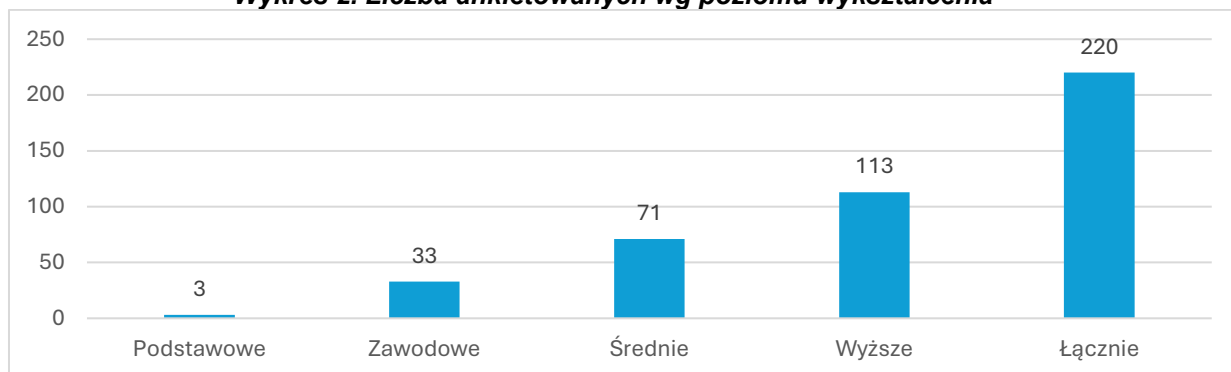
Wykres 1. Liczba ankietowanych wg płci

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Kobiety wykazały się więc większą aktywnością w zakresie wypełniania ankiet.

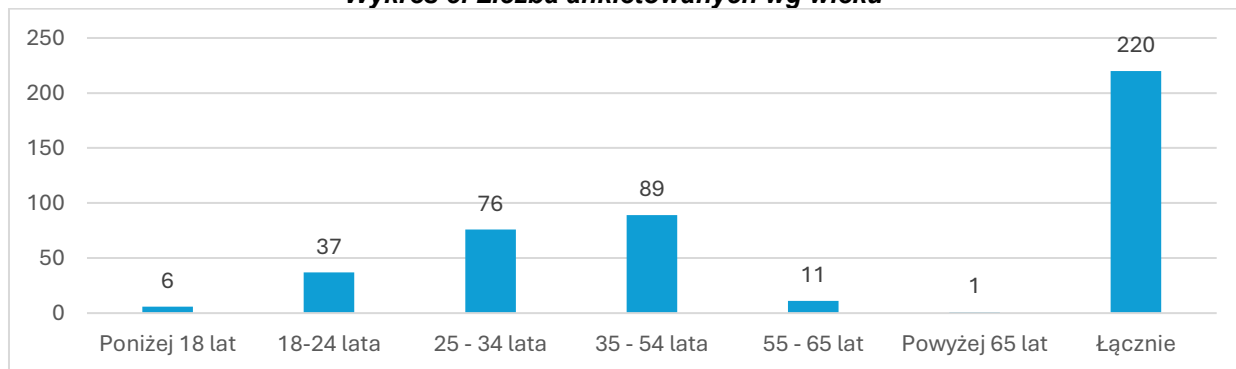
Wykres 2. Liczba ankietowanych wg poziomu wykształcenia

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Wśród respondentów przeważały osoby, które ukończyły studia wyższe oraz osoby z średnim wykształceniem.

Wykres 3. Liczba ankietowanych wg wieku

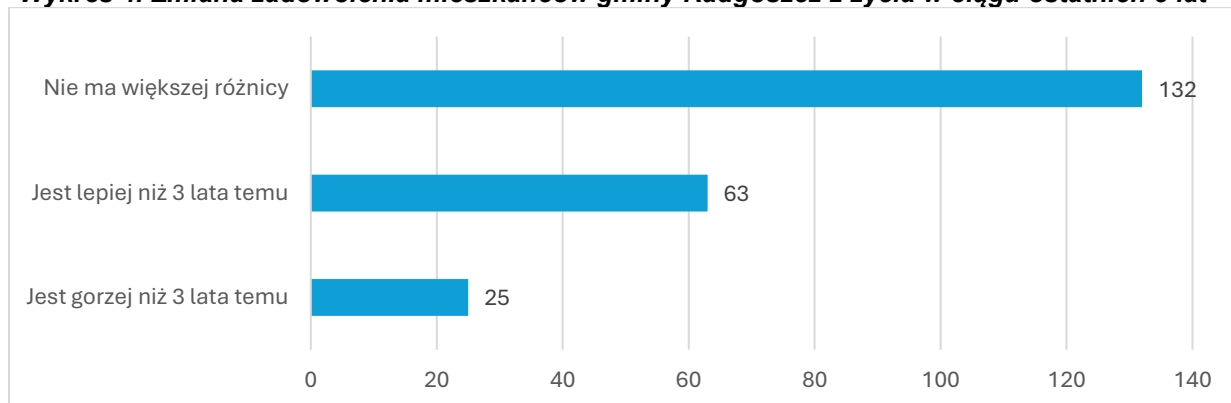

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Wykres powyżej wskazuje na fakt, że największą grupę wśród respondentów stanowiły osoby w wieku 35-54 lata oraz 25-34.

Pierwsze pytanie zadane respondentom brzmiało: **Czy Pani/Pana zadowolenie z życia w swojej miejscowości zmieniło się w ciągu ostatnich 3 lat? Proszę zaznaczyć właściwą odpowiedź:**

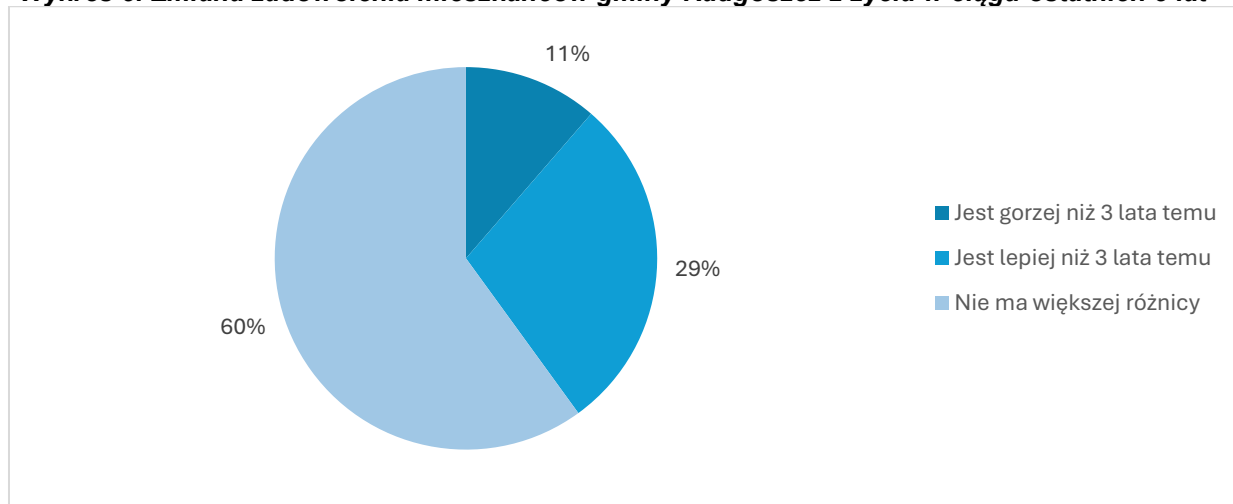
Wykres 4. Zmiana zadowolenia mieszkańców gminy Radgoszcz z życia w ciągu ostatnich 3 lat

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Wykres powyżej pokazuje, że największa część mieszkańców (60%) nie dostrzega większej zmiany w poziomie zadowolenia z życia w porównaniu z sytuacją sprzed 3 lat. Oznacza to względną stabilność odczuć społecznych – ani znaczącej poprawy, ani pogorszenia ogólnej jakości życia.

Wykres 5. Zmiana zadowolenia mieszkańców gminy Radgoszcz z życia w ciągu ostatnich 3 lat

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Oceny pozytywne:

- 28,63 % mieszkańców deklaruje, że żyje im się lepiej niż 3 lata temu.
- To relatywnie duża grupa, sugerująca, że pewne obszary życia społecznego lub gospodarczego w gminie mogły ulec poprawie (np. infrastruktura, usługi publiczne, sytuacja materialna części mieszkańców).

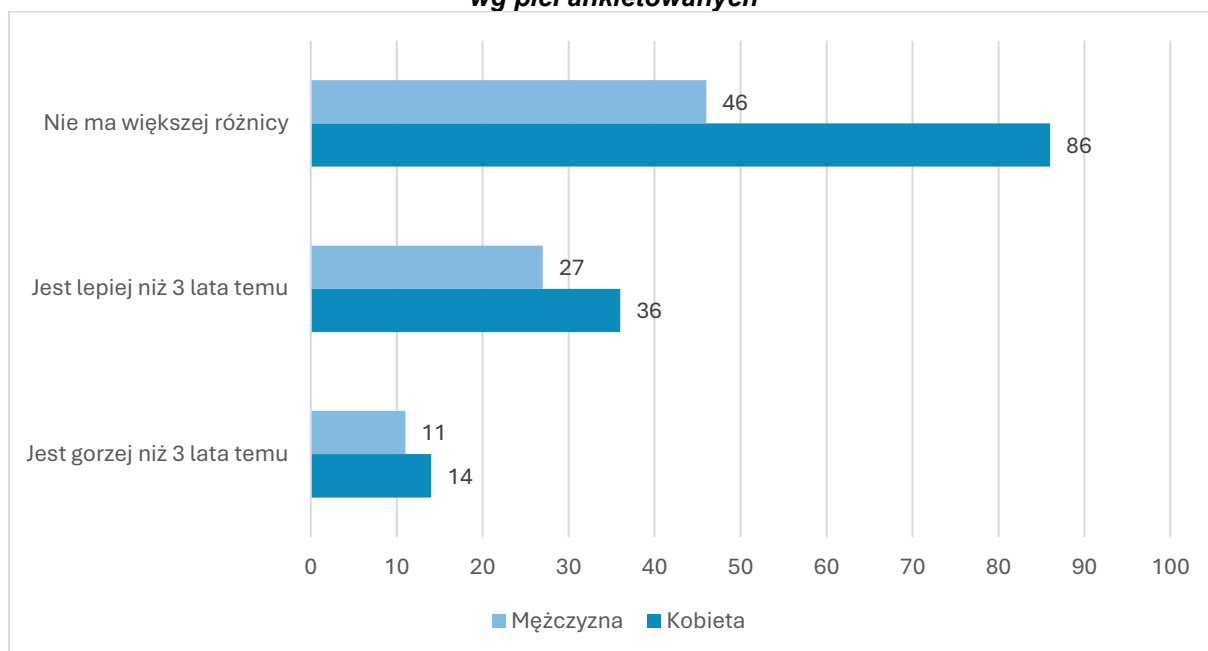
Oceny negatywne:

- 11,36% uważa, że sytuacja się pogorszyła.
- To niewielki, ale istotny sygnał, sugerujący istnienie zagrożeń lub problemów, które dla części społeczności obniżyły jakość życia.

Wnioski diagnostyczne:

- Dominacja odpowiedzi „bez większej różnicy” wskazuje, że mieszkańcy nie doświadczyli w ostatnich latach zmian, które w ich odczuciu istotnie wpłynęły na życie codzienne.
- Bilans zmian jest pozytywny (28,6% poprawa vs. 11,3% pogorszenie), co może świadczyć o kierunku rozwojowym bardziej korzystnym niż negatywnym.
- Należy wzmocnić działania dobrze oceniane przez mieszkańców,
- Należy zidentyfikować problemy grupy (11,36%), która oceniła, że jest gorzej niż 3 lata temu oraz zbadać źródła tych ocen,
- Należy zbudować taką strategię komunikacyjną z mieszkańcami, która będzie podkreślała realne zmiany, skoro większość (jak pokazało ankietowanie) ich nie zauważa.

Wykres 6. Zmiana zadowolenia mieszkańców gminy Radgoszcz z życia w ciągu ostatnich 3 lat wg płci ankietowanych

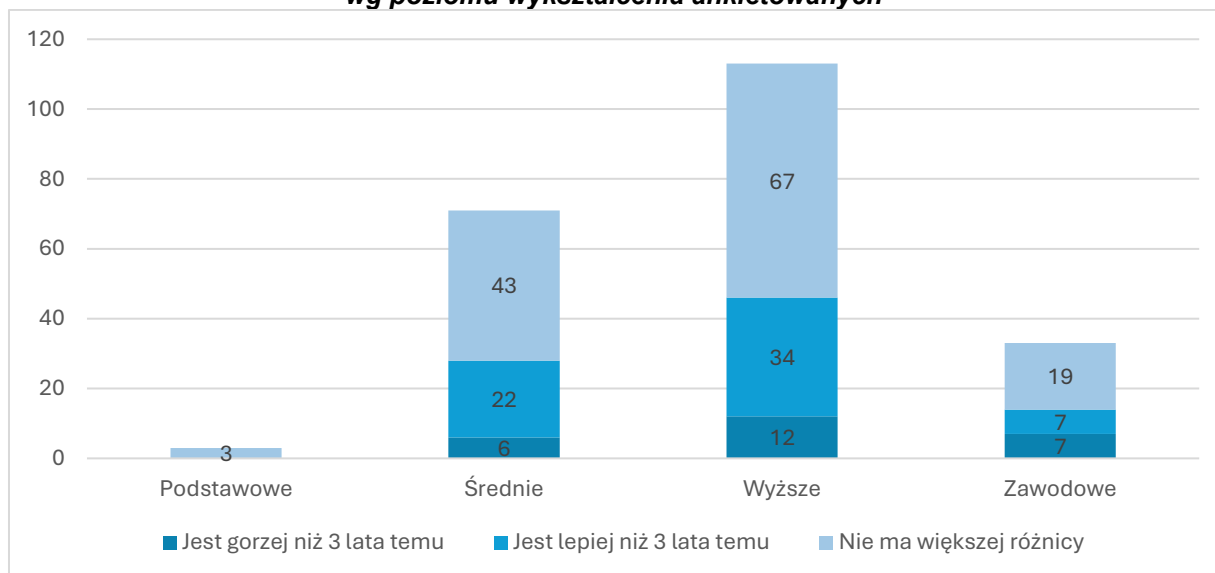

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Wykres powyżej wskazuje na fakt, że w swoich ocenach dotyczących zmiany zadowolenia z życia na terenie gminy Radgoszcz kobiety mogą być bardziej skrajne niż mężczyźni

Wykres poniżej przedstawia pogląd mieszkańców na temat zadowolenia z życia na terenie gminy ze względu na poziom wykształcenia:

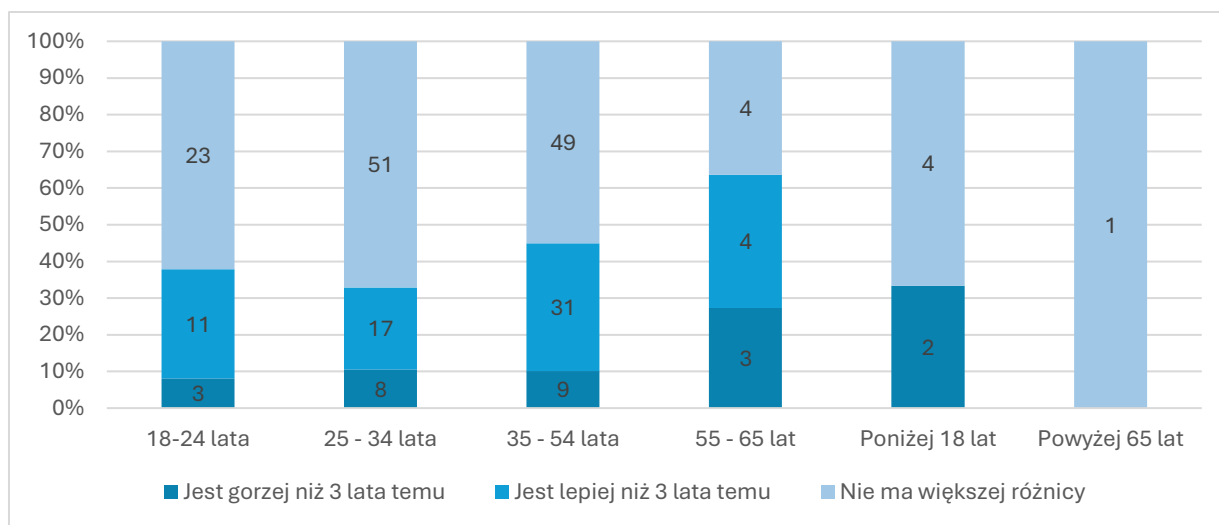
Wykres 7. Zmiana zadowolenia mieszkańców gminy Radgoszcz z życia w ciągu ostatnich 3 lat wg poziomu wykształcenia ankietowanych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Wykres poniżej wskazuje na fakt, że najbardziej skrajne grupy wiekowe w ocenie zadowolenia z życia na terenie gminy to osoby w wieku 24-34 i 35-54 lat.

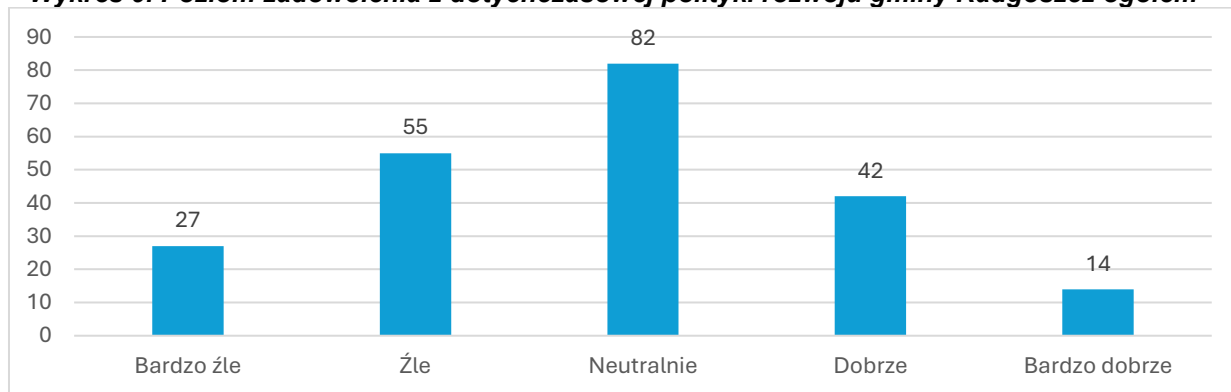
Wykres 8. Zmiana zadowolenia mieszkańców gminy Radgoszcz z życia w ciągu ostatnich 3 lat wg wieku ankietowanych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

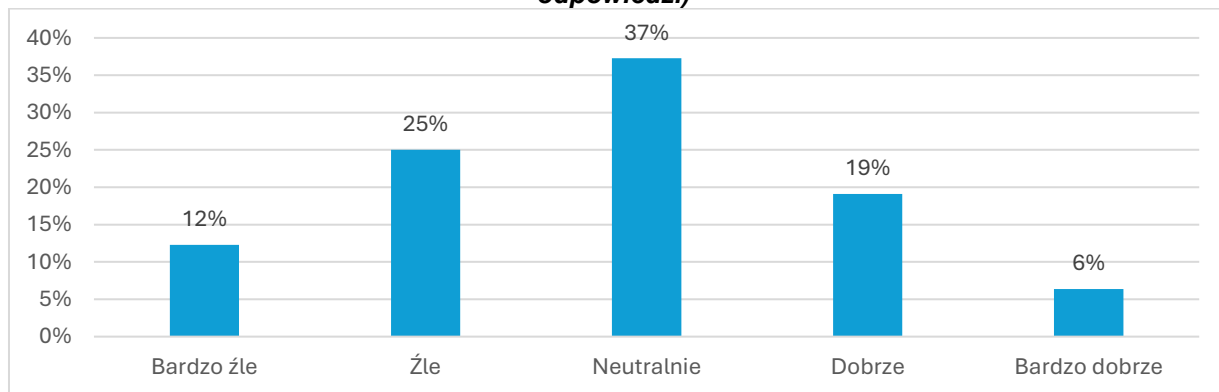
Drugie pytanie ankietowe brzmiało: **Czy jest Pani/Pan zadowolona/y z dotychczasowej polityki rozwoju gminy w skali 1 - 5 (gdzie 1 oznacza „bardzo źle”, a 5 „bardzo dobrze”)?**

Wykres 9. Poziom zadowolenia z dotychczasowej polityki rozwoju gminy Radgoszcz ogółem

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Wykres 10. Poziom zadowolenia z dotychczasowej polityki rozwoju gminy Radgoszcz (procent odpowiedzi)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Największa grupa mieszkańców, jak wskazują powyższe wykresy – 37% (82 osoby) – ocenia dotychczasową politykę rozwoju gminy neutralnie. To może oznaczać, że mieszkańcy nie postrzegają działań gminy ani jako wyraźnie korzystnych, ani jako szczególnie negatywnych. Prawdopodobne przyczyny powyższego stanu rzeczy to:

- brak wyrazistych lub zauważalnych efektów działań,
- niewystarczająca komunikacja o realizowanych projektach,
- różnorodności potrzeb mieszkańców, które nie są w pełni zaspokojone.

Pozytywne oceny: łącznie 25%

- Dobrze – 19%
- Bardzo dobrze – 6%

Łącznie około 1/4 mieszkańców (25%) ocenia politykę rozwoju pozytywnie. To sygnał, że część działań gminy jest odbierana korzystnie – np. inwestycje infrastrukturalne, poprawa usług publicznych, działania społeczne czy rozwój lokalny.

Negatywne oceny: łącznie 37%

- Źle – 25%
- Bardzo źle – 12%

Okolo 37% mieszkańców jest niezadowolonych z polityki rozwoju gminy. To nieco więcej niż grupa osób zadowolonych, co wskazuje na wyraźną polaryzację opinii. Negatywne oceny mogą wynikać z:

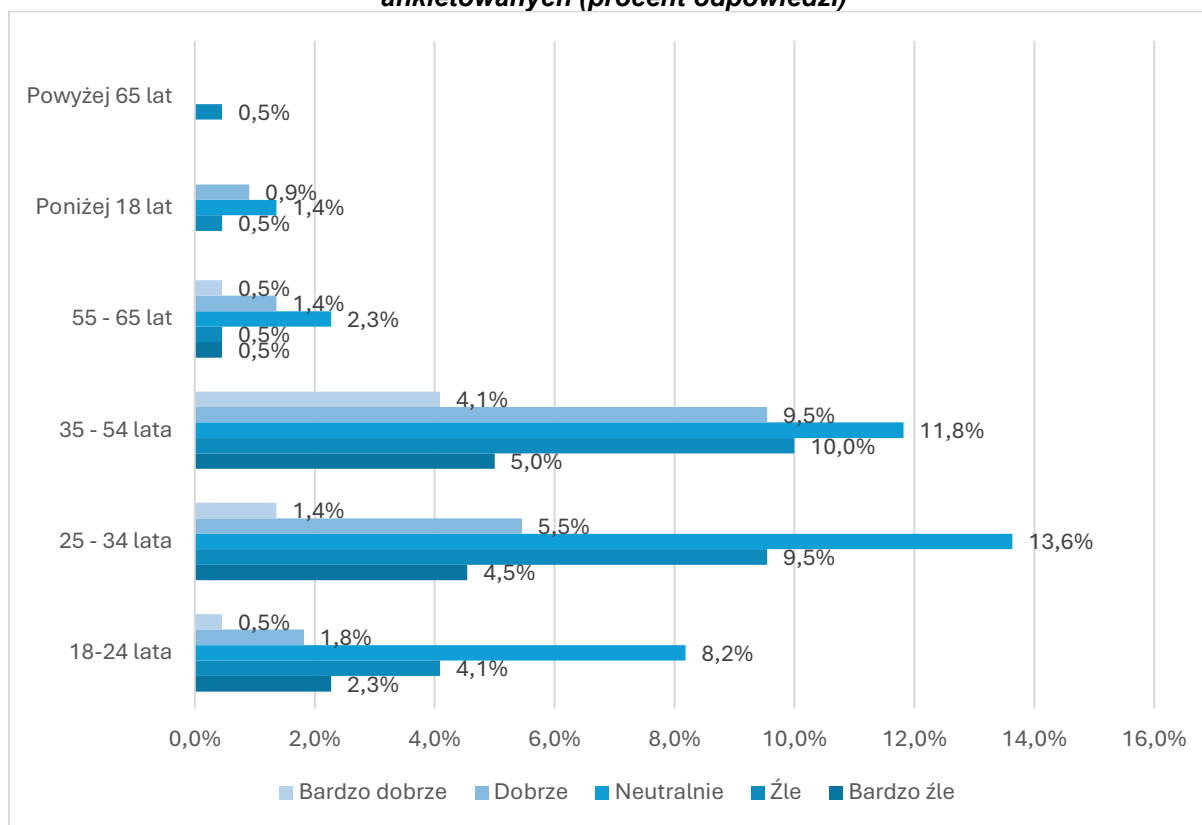
- niewystarczającej jakości infrastruktury,
- braku inwestycji w określonych miejscowościach,
- niezaspokojonych potrzeb społecznych,
- poczucia stagnacji lub braku transparentności działań.

Najważniejsze wnioski ogólne, wynikające z analizy wykresu:

- Rozkład opinii jest zrównoważony, ale z dużą przewagą neutralności.
- Władze gminy mają przestrzeń do:
 - wyraźniejszego komunikowania efektów działań,
 - reagowania na potrzeby grupy niezadowolonej,
 - wzmacniania obszarów, które zdobywają uznanie mieszkańców.
 - pogłębionej diagnozy, co stoi za opiniami negatywnymi.
 - analizy, które działania są widoczne i doceniane, a które pozostają niewidoczne lub budzą niechęć

Wykres poniżej wskazuje na wyraźną polaryzację ocen ze względu na wiek respondentów : jedni oceniają politykę gminy jako dobrą lub bardzo dobrą (wykształcenie wyższe i średnie) inni zaś oceniają ją źle lub bardzo źle (wykształcenie wyższe i średnie).

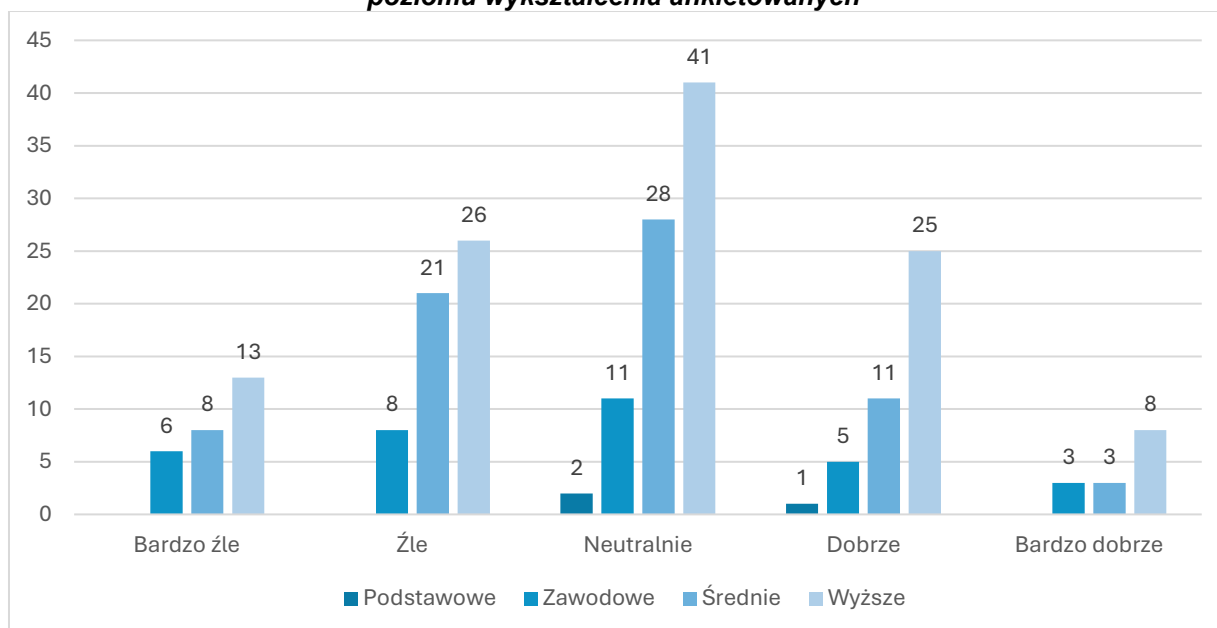
Wykres 11. Poziom zadowolenia z dotychczasowej polityki rozwoju gminy Radgoszcz wg wieku ankieterowanych (procent odpowiedzi)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Wykres poniżej wskazuje, że mieszkańcy z wyższym wykształceniem neutralnie lub pozytywnie oceniają swoje zadowolenie z polityki rozwoju prowadzonej przez gminę.

Wykres 12. Poziom zadowolenia z dotychczasowej polityki rozwoju gminy Radgoszcz wg poziomu wykształcenia ankieterowanych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Trzecie pytanie ankietowe brzmiało: **Spośród wymienionych elementów infrastruktury oraz oferty dostępnej na terenie gminy, proszę określić jak ocenia Pan(i) ich aktualny stan/dostępność. Proszę odnieść się do każdej z kategorii poprzez zaznaczenie właściwej odpowiedzi:**

Tak postawione pytanie pozwalało zidentyfikować, jak mieszkańcy oceniają funkcjonowanie kluczowych elementów infrastruktury gminnej, takich jak:

- drogi,
- oświetlenie,
- komunikacja,
- oferta rekreacyjna,
- opieka zdrowotna,
- edukacja,
- kultura,
- przestrzeń publiczna itd.

Celem było ustalenie poziomu satysfakcji w poszczególnych obszarach oraz wskazanie obszarów wymagających interwencji

Dzięki ocenie każdej kategorii z osobna można było określić, które obszary są:

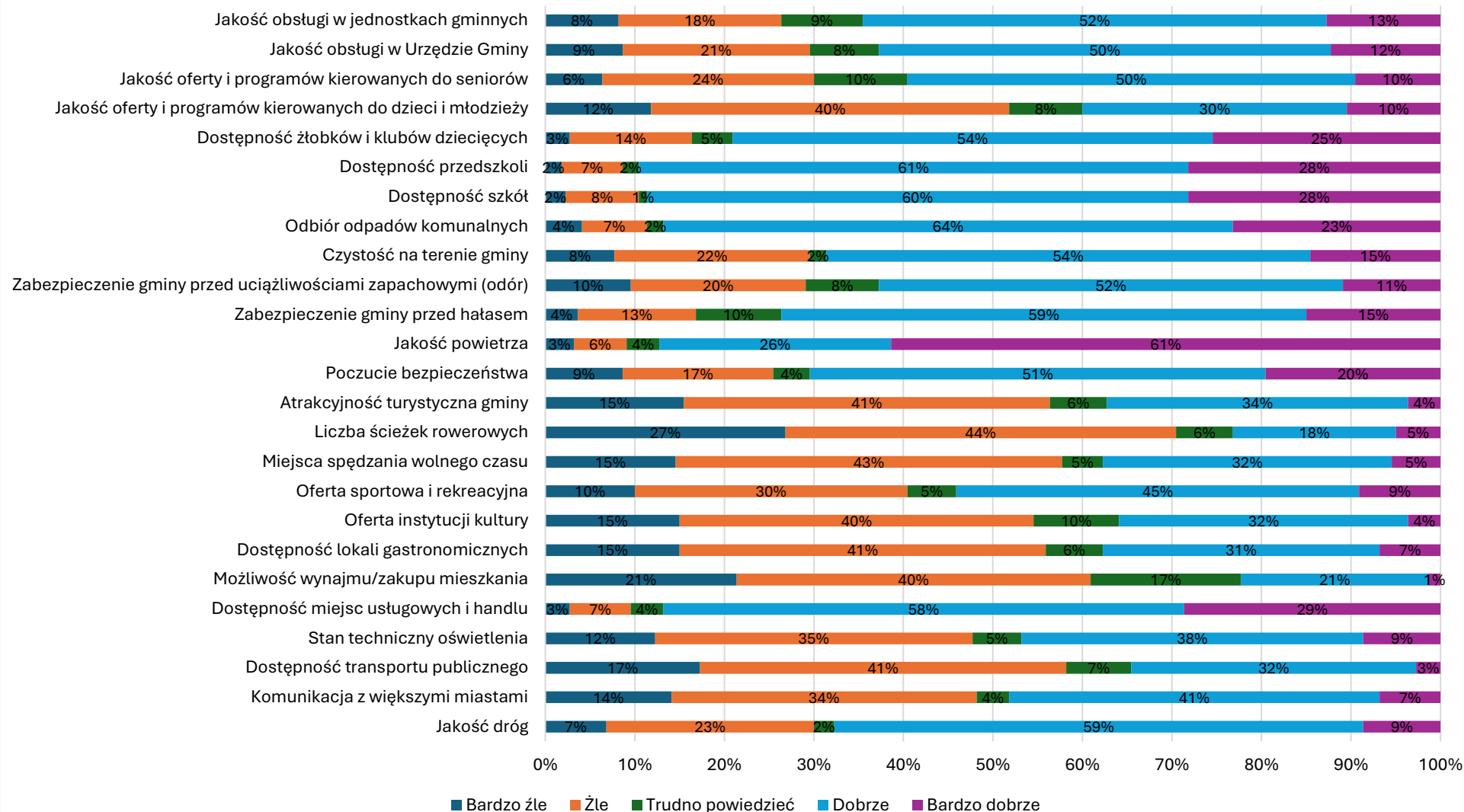
- najsilniejsze (atuty gminy),
- na poziomie średnim (wymagają ulepszeń),
- najsłabsze (priorytety naprawcze).

Oceniając konkretne elementy infrastruktury, mieszkańcy pośrednio wskazali na te elementy które są dla nich ważne, gdzie dostrzegają braki oraz które obszary powinny być rozwijane jako pierwsze.

Analiza odpowiedzi może pomóc gminie dostosować plan działań do faktycznych oczekiwań społeczności a także zrozumieć rozbieżności między wizją władz a percepcją mieszkańców

Zaprezentowany poniżej wykres przedstawia oceny mieszkańców 26 najważniejszych aspektów funkcjonowania gminy: elementów infrastruktury oraz dostępnej oferty.

Wykres 13. Ocena poszczególnych elementów infrastruktury oraz oferty dostępnej na terenie gminy Radgoszcz

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Najważniejsze wnioski wynikające z analizy wykresu powyżej:

- Przewaga ocen pozytywnych — większość pozycji ma największy udział w kategorii „Dobrze” (jasnoniebieski), co oznacza, że mieszkańcy generalnie oceniają ofertę i infrastrukturę gminy pozytywnie.
- Nieliczne oceny „Bardzo dobrze” (fiolet) — rzadko występują na wysokich poziomach; świadczy to, że niewiele elementów jest postrzeganych jako wyraźnie ponadprzeciętne wyjątek stanowi ocena jakości powietrza na terenie gminy.
- Problematiczne obszary — kilka kategorii ma zauważalny udział odpowiedzi „Źle” i „Bardzo źle” (pomarańczowy i ciemny), co wskazuje na realne luki wymagające interwencji.
- Duże rozbieżności między kategoriami — od elementów ocenianych przeważnie pozytywnie do takich, gdzie opinie są mocno podzielone (dużo ocen negatywnych obok pozytywnych).

Co wygląda dobrze (mocne strony)

- Jakość dróg / czystość / odbiór odpadów — widać wyraźne przewagi ocen pozytywnych; infrastruktura podstawowa i usługi komunalne są oceniane jako dobre.
- Dostępność placówek edukacyjnych (przedszkola, szkoły) oraz usług gminnych — generalnie pozytywna ocena obsługi i dostępności.
- Oferta sportowa / rekreacyjna i oferta instytucji kultury — w większości ocenione pozytywnie, choć mogą występować lokalne braki.

Co wymaga uwagi (słabe punkty)

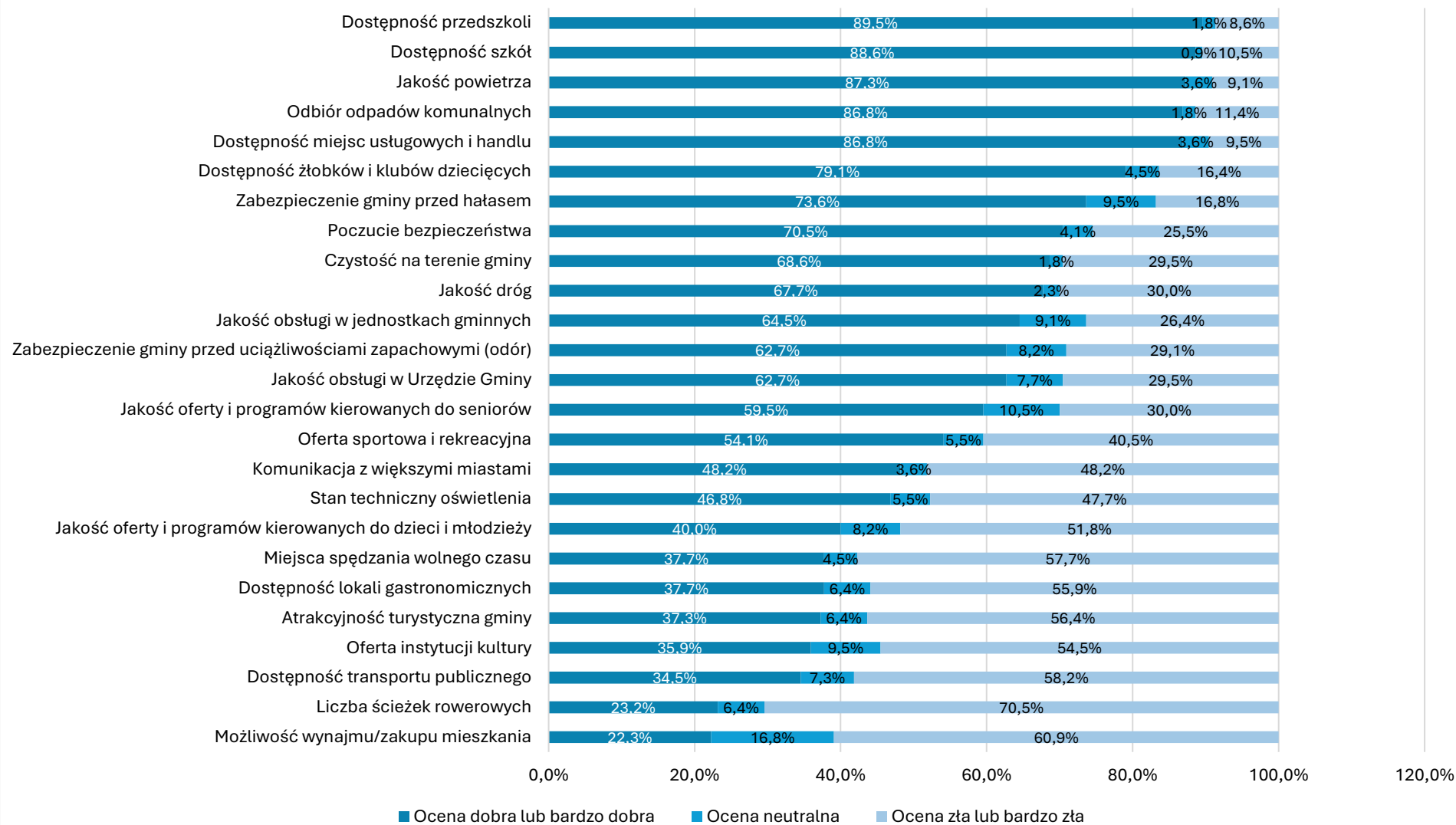
- Komunikacja z większymi miastami / transport publiczny — znaczący udział ocen negatywnych; to jedna z jaśniejszych bolączek mieszkańców.
- Atrakcyjność turystyczna, liczba ścieżek rowerowych, miejsca spędzania wolnego czasu — relatywnie duży odsetek ocen „źle”/„trudno powiedzieć”, sygnalizuje potrzebę rozwoju oferty rekreacyjnej i turystycznej.
- Dostępność lokali gastronomicznych, handlu i usług oraz możliwości wynajmu/zakupu mieszkania — opinie mieszane/negatywne → bariera dla jakości życia i przyciągania nowych mieszkańców.
- Oferty skierowane do dzieci i młodzieży / seniorów — częściowo oceniane jako niewystarczające; wskazanie na potrzebę programów dedykowanych tym grupom.

Wnioski jakościowe

- Gmina ma stabilne podstawy (drogi, odbiór odpadów, szkoły), ale brakuje rozwoju usług rozwojowych i komunikacyjnych (mobilność, oferta kulturalno-rekreacyjna, mieszkalnictwo, gastronomia).
- Niewielki odsetek ocen „Bardzo dobrze” sugeruje, że nawet obszary oceniane „dobrze” mają potencjał do dopracowania — mieszkańcy nie widzą wielu elementów jako wzorowych.

Wykres poniżej przedstawia najlepiej oceniane aspekty funkcjonowania gminy:

Wykres 14. Najlepiej oceniane elementy infrastruktury oraz oferty dostępnej na terenie gminy Radgoszcz

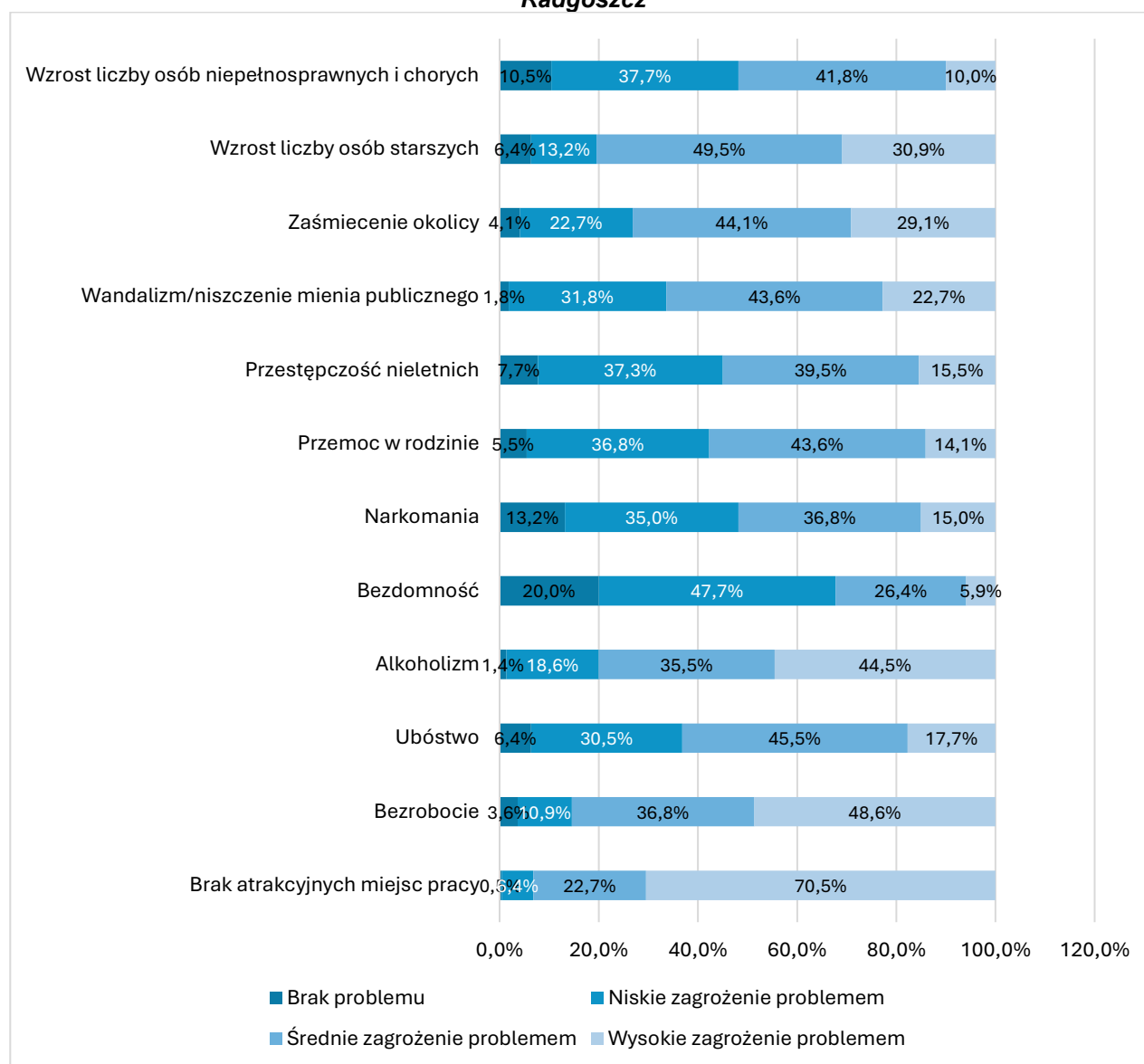
Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Wykres powyżej wyraźnie wskazuje na fakt, że takie elementy funkcjonowania gminy Radgoszcz jak dostępność szkół, dostępność przedszkoli, jakość powietrza, odbiór odpadów komunalnych, jakość dróg, odbiór odpadów komunalnych oraz czystość na terenie gminy są przez mieszkańców oceniane najwyżej zaś oceny najniższe przypadły dla takich kategorii jak: możliwość wynajmu/zakupu mieszkania, liczba ścieżek rowerowych, dostępność transportu publicznego oferta instytucji kultury, miejsca spędzania wolnego czasu.

Pytanie czwarte, które pojawiło się w przeprowadzonym ankiecie brzmiało: **Proszę ocenić główne problemy społeczne występujące na terenie gminy poprzez zaznaczenie odpowiedniej rubryki:**

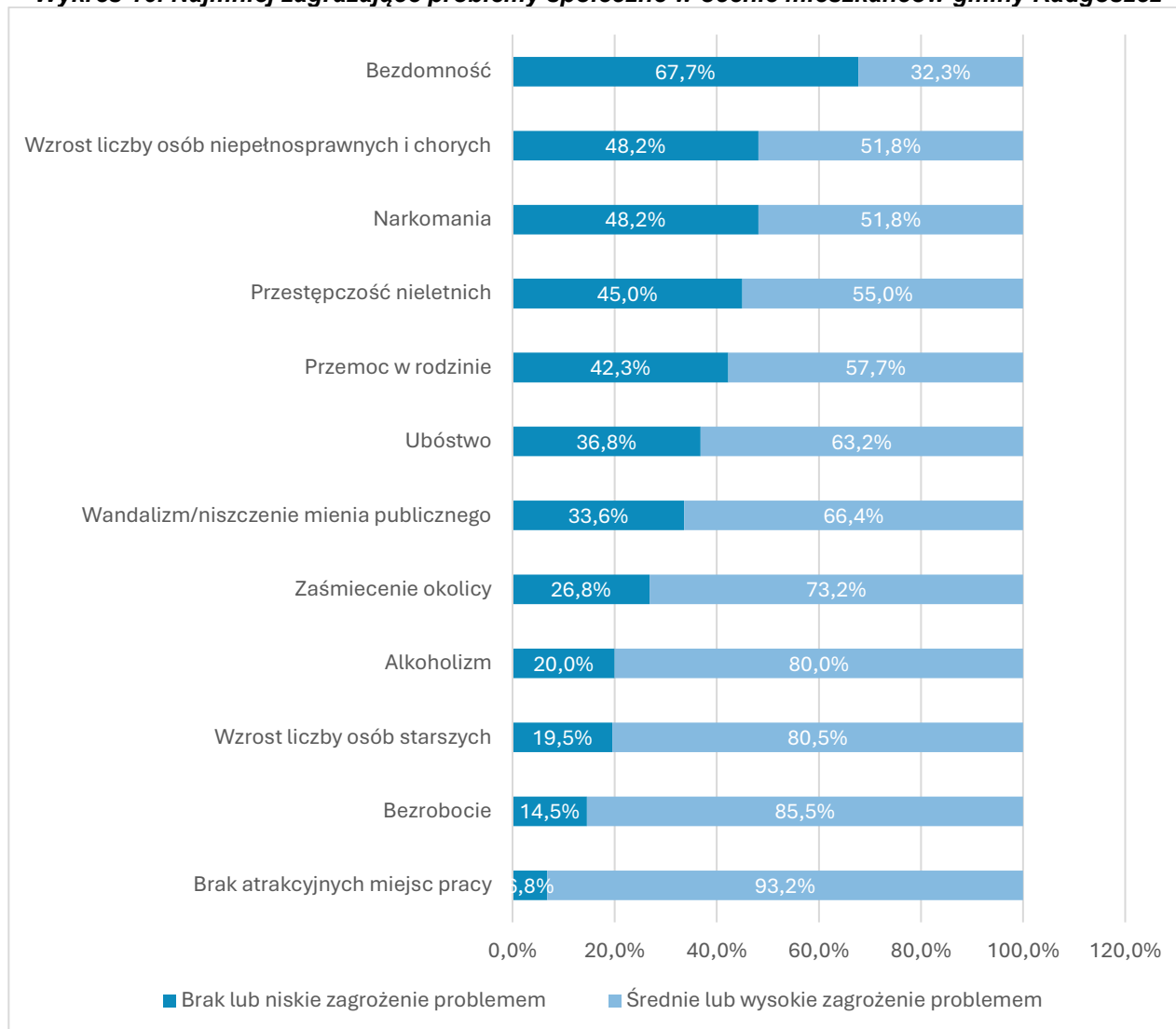
Wykres poniżej pokazuje jak respondenci ocenili (w wartościach procentowych) funkcjonowanie wymienionych w ankiecie zagrożeń na terenie gminy Radgoszcz:

Wykres 15. Zagrożenie poszczególnymi problemami społecznymi w ocenie mieszkańców gminy Radgoszcz

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Wykres 16. Najmniej zagrażające problemy społeczne w ocenie mieszkańców gminy Radgoszcz

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Najmniej, a także najbardziej zagrażające problemy społeczne w ocenie mieszkańców gminy obrazuje powyższy wykres.

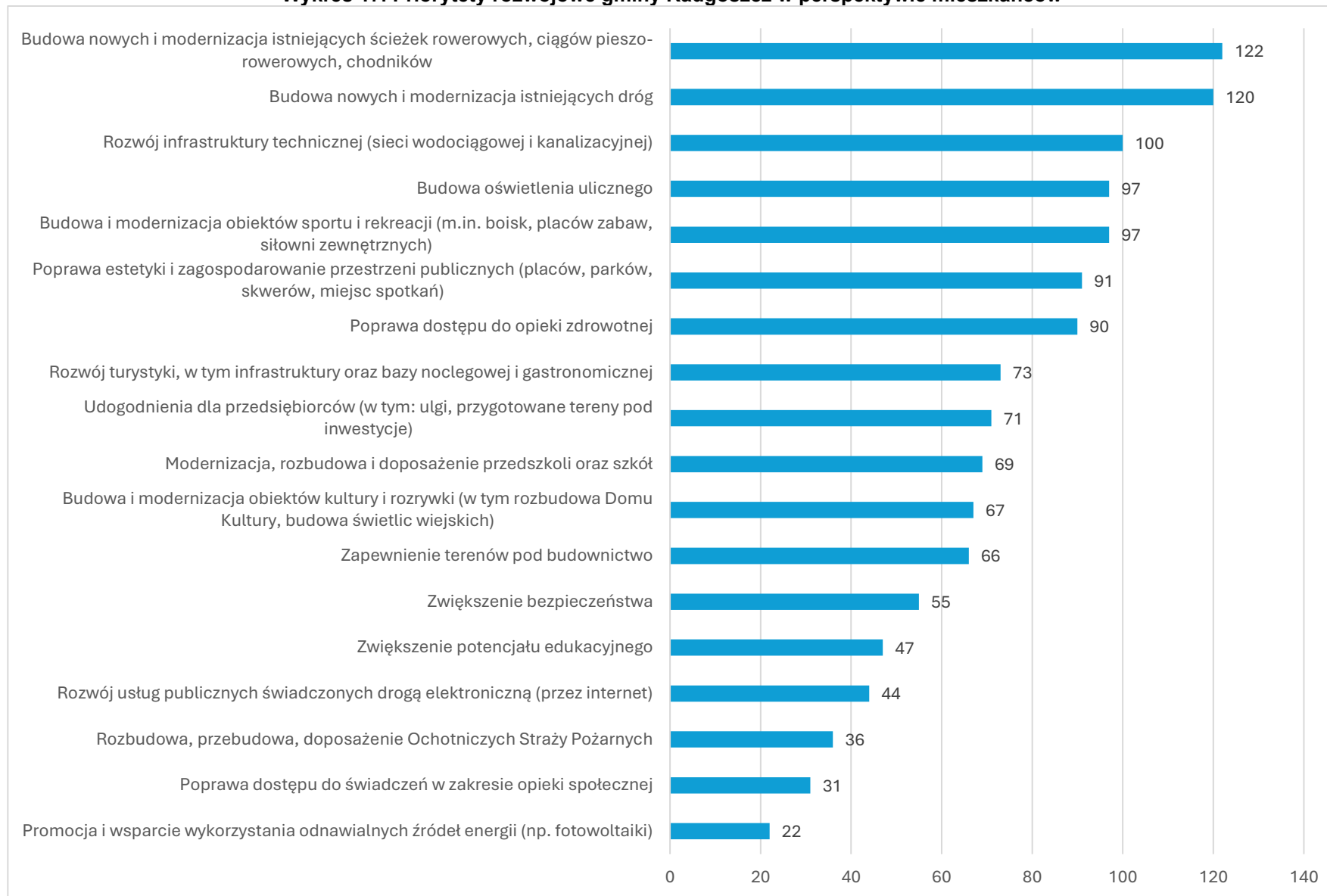
Mieszkańcy zauważają, że brak atrakcyjnych miejsc pracy, bezrobocie, wzrost liczby osób starszych oraz alkoholizm to główne problemy, z którymi boryka się gmina Radgoszcz. Powyższa ocena problemów nie odbiega zbyt wiele od ocen, które wystawiają mieszkańcy małych gmin i ośrodków, oddalonych od dużych aglomeracji miejskich.

Indywidualne uwagi mieszkańców (zapisane w wersji dosłownej w pytaniu otwartym) dotyczące najbardziej zagrażających problemów społecznych przekazaliśmy władzom gminy do zapoznania się i analizy.

Pytanie piąte, zawarte w ankiecie brzmiało: **Proszę wskazać maksymalnie 5 priorytetowych działań, które mogłyby mieć największy wpływ na rozwój gminy oraz rozwiązanie istniejących problemów i barier rozwoju:**

Ilość uzyskanych odpowiedzi prezentuje wykres zaprezentowany na następnej stronie.

Wykres 17. Priorytety rozwojowe gminy Radgoszcz w perspektywie mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

W ocenie mieszkańców najważniejsze priorytety to:

- Budowa nowych i modernizacja istniejących ścieżek rowerowych, ciągów pieszo-rowerowych, chodników
- Budowa nowych i modernizacja istniejących dróg
- Rozwój infrastruktury technicznej (sieci wodociągowej i kanalizacyjnej)
- Budowa oświetlenia ulicznego
- Budowa i modernizacja obiektów sportu i rekreacji (m.in. boisk, placów zabaw, siłowni zewnętrznych)
- Poprawa estetyki i zagospodarowanie przestrzeni publicznych (placów, parków, skwerów, miejsc spotkań)
- Poprawa dostępu do opieki zdrowotnej

Poniżej prezentujemy (w wersji dosłownej) indywidualne uwagi mieszkańców dotyczące najbardziej istotnych priorytetów rozwojowych gminy Radgoszcz (zostały one zapisane w pytaniu otwartym) :

„Nie umieszczanie w strefie mieszkalnej uciążliwych zakładów , ograniczenie lub zakaz ruchu tirow

Poprawa komunikacji (radgoszcz -tarnow; radgoszcz- Radomyśl wielki)

Budowa oświetlenia ulicznego na ulicy dworskiej w Luszowicach

Inkubator przemysłowy

Połączenia komunikacją publiczną na terenie całej gminy a nie tylko w centrum. Busy, które jeździłyby przynajmniej głównymi ulicami ułatwiając np. uczniom dojazd do wybranej szkoły.

Zima- odśnieżanie+ sól/piasek na drogi Lato- koszenie poboczy i rowów/ podbieranie rowów melioracyjnych

Zapewnienie komunikacji z pobliskimi miastami dla miejscowości innych niż tylko Luszowice i Radgoszcz

Przystanki

Wydłużenie czasu świecenia oświetlenia ulicznego.

Wykonanie chodnika na ulicy Górki. Ida z dziećmi na spacer w stronę lasu nie ma możliwości bezpiecznego przejścia

Obcinanie gałęzi wystających na drogę , oznaczenie dróg gminnych znakami dozwolonej prędkości , koszenie rowów

Rozwój kanalizacji w Gminie

Budowa nadajników, aby poprawić zasięg sieci komórkowej i dostęp do internetu

Stworzenie miejsc pracy

Poprawa bezpieczeństwa poprzez modernizację oświetlenia i monitoringu. Oświetlenie powinno działać przez całą noc, być energooszczędne i ekologiczne.

Zalew! Ratujcie zalew! 20-30 lat temu to było oblegane...

Bezwzględny zakaz (informujący o karze finansowej)wyrzucania azbestu na drogi gminne nie utwardzone lub do lasów. Zakaz przetrzymywania produktów azbestowych na podwórkach (przykrywanie drewna, kurników) . Informowanie by przy rozbiórce był nie kruszony i dokładnie zastretchowany dla dobra zdrowia mieszkańców.

Droga jednak w centrum Radgoszczy a nie posiada asfaltu chodzi tutaj o drogę zaraz za mostem w lewo (Droga Elizy Orzeszkowej)droga w centrum a jest kamień dołkim...

Rozwój sieci kanalizacyjnej, wiele obszarów gęsto zabudowanych na terenie gminy nie ma dostępu do kanalizacji sieciowej

PRZYSTANKI

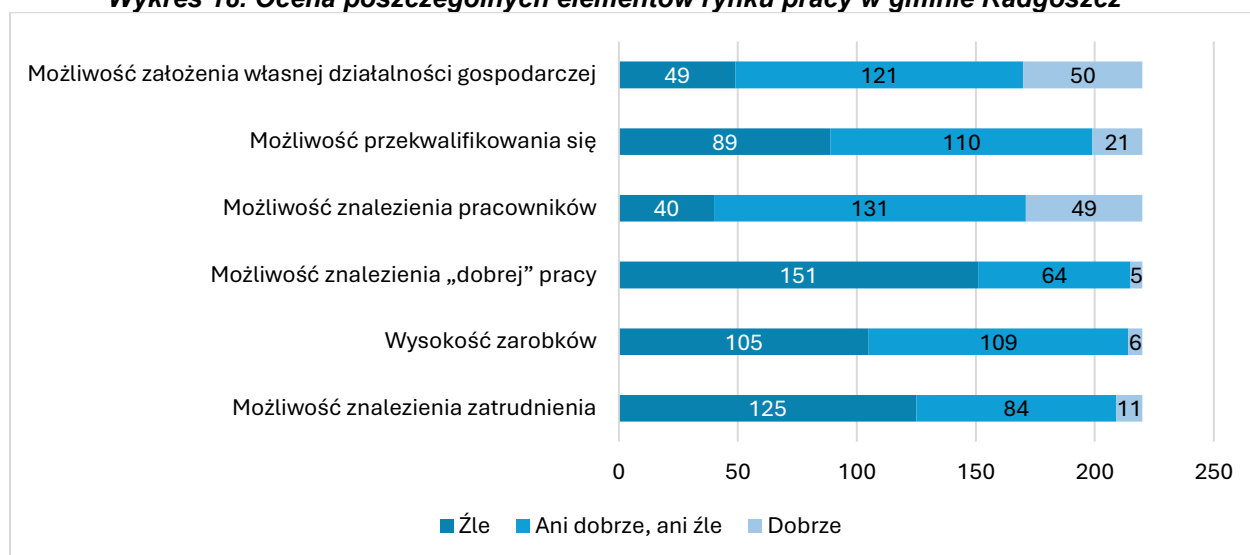
Największym priorytetem działań jest według mnie zniwelowanie do 0 regularnych odpływów szamba z budynków mieszkalnych w szczególności przy drodze powiatowej nr. 1318K. Powoduje to duże zanieczyszczenia środowiska w naszej gminie oraz odór nie do zniesienia.

PRZYSTANKI AUTOBUSOWE

Powyższe uwagi mogą świadczyć o tym, że mieszkańcy potrafią dostrzec najbardziej pilne potrzeby do załatwienia na terenie gminy.

Pytanie szóste zawarte w ankiecie brzmiało: **W jaki sposób ocenia Pani/Pan poszczególne elementy związane z rynkiem pracy na terenie gminy ? Proszę o zaznaczenie właściwej odpowiedzi:**

Wykres 18. Ocena poszczególnych elementów rynku pracy w gminie Radgoszcz

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

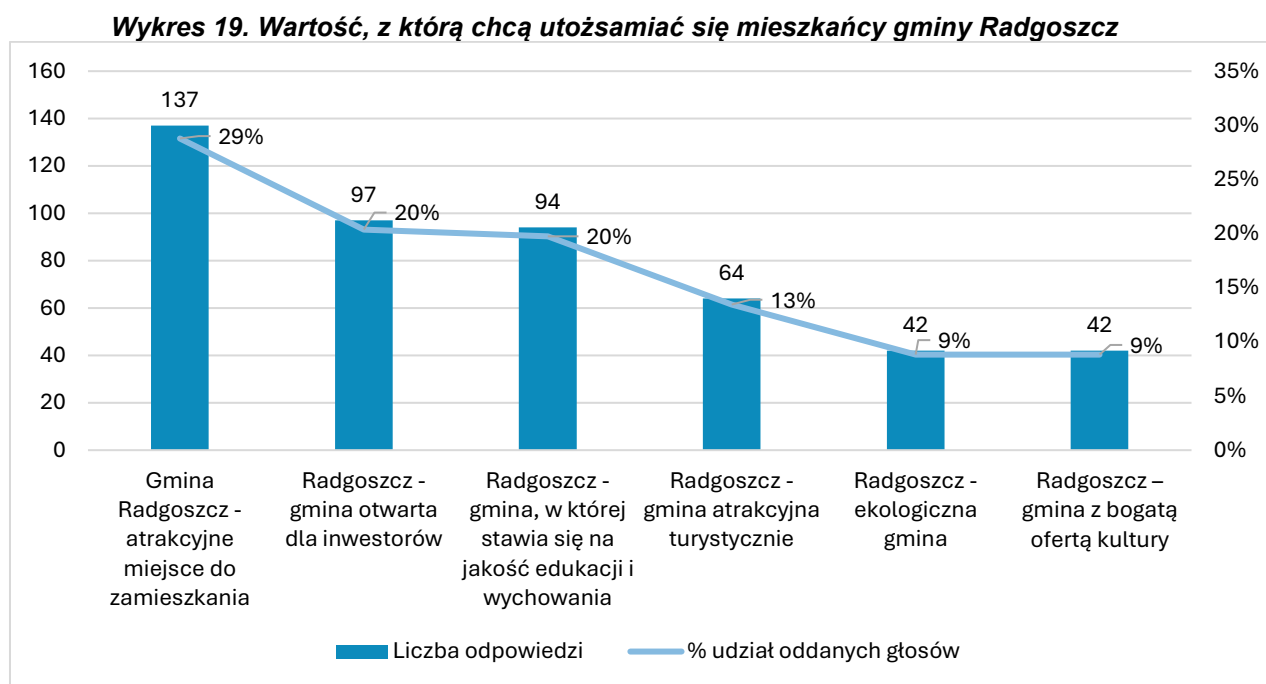
Z powyższego wykresu wynika, że podstawowym problemem związanym z rynkiem pracy na terenie gminy jest możliwość znalezienia zatrudnienia, możliwość znalezienia „dobrej” pracy oraz wysokość zarobków. To poważny problem do rozwiązania dla władz gminy.

Poniżej proponujemy szereg działań, które można wdrożyć:

- Należy wyznaczyć tereny inwestycyjne (nawet niewielkie) i przygotować ich opis: media, dojazd, klasyfikacja działki.
- Należy tworzyć gminną ofertę inwestycyjną (PDF + strona WWW) i wysłać ją do firm z branż możliwych do osadzenia w gminie (np. magazyny, przetwórstwo rolno-spożywcze, logistyka, mikroprodukcja).
- Należy podjąć współpracę z Małopolską SSE – nawet jeśli teren nie wchodzi do strefy, instytucje te pomagają szukać inwestorów.
- Należy rozważyć wprowadzenie ulgi podatkowej dla firm, które zatrudnią mieszkańców (np. zwolnienie z podatku od nieruchomości na 2–3 lata).

- Należy uruchomić Gminny Program Wsparcia Przedsiębiorczości – małe granty na start (np. 5–10 tys. zł), finansowane z LGD lub funduszy zewnętrznych.
- Można rozważyć kwestię utworzenia gminnego inkubatora przetwórstwa rolno-spożywczego (często finansowanego z PROW).
- Należy rozważyć zasadność przygotowania programu „Gmina wspiera pracowników oraz pracodawców”

Pytanie siódme ankiety brzmiało: **Proszę zaznaczyć stwierdzenie, z jakim chciał(a)by Pani/Pan, żeby utożsamiano gminę w 2035 roku:**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Udzielone odpowiedzi wyraźnie wskazują na fakt, że mieszkańcy widzą szanse rozwojowe gminy, a przede wszystkim chcą, aby Radgoszcz była gminą atrakcyjną do zamieszkania, otwartą dla inwestorów oraz gminą, w której stawia się na jakość edukacji i wychowania.

Wnioski:

Mieszkańcy oczekują wysokiej jakości życia i dobrych warunków do osiedlania się. Wyzwanie dla władz gminy polega na zapewnieniu:

- nowoczesnej, dobrze utrzymanej infrastruktury technicznej (drogi, oświetlenie, kanalizacja, wodociągi),
- atrakcyjnej oferty mieszkaniowej (tereny pod budownictwo, dostępność mediów, mieszkania dla młodych),
- rozbudowanej oferty spędzania wolnego czasu – infrastruktury rekreacyjnej, sportowej i społecznej,
- dostępu do usług publicznych na wysokim poziomie (żłobki, przedszkola, kultura, opieka senioralna).

Budowanie konkurencyjności gospodarczej i pozyskiwanie inwestorów

Mieszkańcy chcą, aby gmina była otwarta na inwestorów i tworzyła dobre miejsca pracy. Wyzwanie dla władz gminy obejmuje:

- przygotowanie i uzbrojenie terenów inwestycyjnych,
- stworzenie profesjonalnej oferty dla inwestorów i aktywne jej promowanie,
- uproszczenie procedur administracyjnych („gmina przyjazna inwestorowi”),
- rozwój lokalnej przedsiębiorczości – wsparcie mikrofirm, usług, przetwórstwa rolno-spożywczego,
- wzmacnianie współpracy z instytucjami otoczenia biznesu (PUP, LGD).

Wzrost dostępności „dobrych” miejsc pracy i zatrzymanie ludzi w gminie

Podstawowy problem wskazany w badaniu to: brak dobrej pracy i niskie zarobki. To przekłada się na depopulację i migrację młodych. Wyzwanie dla władz gminy polega na:

- tworzeniu warunków do powstawania lokalnych, stabilnych miejsc pracy,
- poprawie jakości transportu publicznego i dostępności do większych ośrodków,
- wsparciu kształcenia zawodowego i podnoszenia kwalifikacji mieszkańców,
- budowaniu partnerstw z pracodawcami z regionu.

Rozwój infrastruktury transportowej i komunikacyjnej

Niska mobilność mieszkańców ogranicza aktywność gospodarczą i osiedleńczą. Wyzwanie dla władz gminy dotyczy:

- poprawy połączeń komunikacyjnych z Tarnowem, Mielcem i Dąbrową Tarnowską
- modernizacji dróg gminnych i powiatowych,
- wprowadzenia elastycznych form transportu (transport na żądanie, kursy pracownicze),
- rozwoju infrastruktury rowerowej i pieszej.

Wzmocnienie spójności społecznej i jakości usług publicznych

Atrakcyjność gminy to nie tylko infrastruktura, ale też zadowolenie i dobrostan mieszkańców. Wyzwania dla władz gminy obejmują:

- rozwój oferty dla dzieci, młodzieży i seniorów,
- poprawę poczucia bezpieczeństwa,
- wzmacnianie lokalnej tożsamości i integracji społecznej,
- rozwój usług cyfrowych i efektywnej obsługi w urzędzie.

Aktywne pozyskiwanie funduszy zewnętrznych i profesjonalizacja zarządzania

Rosnące oczekiwania mieszkańców wymagają inwestycji, których gmina nie sfinansuje wyłącznie z budżetu. Dlatego należy wzmocnić:

- skuteczne pozyskiwanie środków UE, krajowych i regionalnych,
- przygotowywanie gotowych dokumentacji projektowych,

- planowanie wieloletnich inwestycji,
- współpraca międzygminna oraz współpraca z powiatem.

Kształtowanie nowoczesnego wizerunku gminy – widoczność i komunikacja

Skoro mieszkańcy widzą potencjał gminy, władze muszą go wzmocnić poprzez odpowiednią komunikację. Kluczowe wyzwania dla władz gminy:

- budowa silnej marki gminy („Radgoszcz – dobra do życia, otwarta dla inwestorów”),
- zbudowanie strategii komunikacji sukcesów, inwestycji i planów,
- aktywność informacyjna w internecie, mediach społecznościowych i lokalnych mediach,
- partnerski dialog z mieszkańcami.

Rys. 2. Aspiracje mieszkańców gminy Radgoszcz

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

2. ANALIZA SWOT

W ramach prac nad **Strategią Rozwoju Gminy Radgoszcz na lata 2025-2035** zasadne jest przeprowadzenie analizy SWOT, która w przejrzysty sposób pozwoli zdiagnozować aktualną sytuację gminy oraz będzie cennym narzędziem wspierającym proces planowania dalszego rozwoju.

Podstawą analizy SWOT są wnioski z poszerzonej diagnozy stanu istniejącego, analizy wykonane dla potrzeb Strategii Rozwoju Gminy Radgoszcz na lata 2025-2035, wywiady oraz przeprowadzone ankiety wśród mieszkańców gminy. Analiza SWOT jest więc nie tylko narzędziem służącym do oceny sytuacji strategicznej gminy, ale także punktem wyjścia do wygenerowania propozycji, celów i kierunków rozwojowych istotnych dla gminy.

Co zawierają poszczególne kategorie analizy SWOT?

S – Strengths, czyli mocne strony; to wszelkie umiejętności i zasoby, które pozwalają na pozytywne, silne funkcjonowanie, to te, które budują, są napędem rozwojowym gminy.

W – Weaknesses, czyli słabe strony; to wszelkiego rodzaju negatywne, hamujące czynniki, to te, które powodują zwolnienie lub mogą powodować nieprawidłowe funkcjonowanie gminy.

O – Opportunities, czyli potencjalne szanse i możliwości, wszystko to, co można wykorzystać do pozytywnych zmian w funkcjonowaniu gminy.

T – Threats, czyli potencjalne zagrożenia, które stwarzają niebezpieczeństwo wystąpienia negatywnych zmian w funkcjonowaniu gminy.

ANALIZA SWOT- GMINA RADGOSZCZ

I. Mocne Strony (Strengths) – Atuty wewnętrzne gminy

Obszar	Mocne strony
Środowisko i przyroda	Dobre walory środowiskowe i krajobrazowe – Gmina znajduje się w obrębie Kotliny Sandomierskiej i częściowo Jastrzębsko-Żdżarskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (J-ŻOChK), obejmującego 38,46% powierzchni gminy. Dobra jakość powietrza (niski poziom zanieczyszczenia PM2,5 i B(a)P), co może być istotnym elementem atrakcyjności osiedleńczej i turystycznej.
Infrastruktura i usługi	Wysoki poziom zwodociągowania (93% budynków mieszkalnych, 89,9% ludności). Istniejąca, dobrze rozwinięta sieć dróg gminnych (187 km),. Stabilna, nowoczesna infrastruktura elektroenergetyczna.
Edukacja i opieka	Wysoki odsetek dzieci (3–5 lat) objętych wychowaniem przedszkolnym (89,7% w 2024 r.). Funkcjonujący żłobek prywatny. Klub Senior+ w Smykowie.
Gospodarka i finanse	Konsekwentny wzrost liczby podmiotów podejmujących działalność gospodarczą (wzrost z 388 do 531 podmiotów na 10 tys. mieszkańców w latach 2019–2024). Stabilne i zrównoważone finanse – stały wzrost

	dochodów budżetowych i utrzymująca się nadwyżka budżetowa w 2024 r.,. Dynamiczny wzrost płac brutto w powiecie dąbrowskim (najszybszy w regionie w okresie 2019-2024).
Potencjał turystyczny i rekreacyjny	Zbiornik wodny „Narożniki” z potencjałem rekreacyjnym (funkcje łagodzenia fal powodziowych, retencja, turystyka, rekreacja). Infrastruktura sportowa i rekreacyjna (boiska „Orlik”, stadiony, place zabaw).
Kapitał ludzki i społeczny	Przewaga osób w wieku produkcyjnym (67,5%) nad innymi grupami, co oznacza silną bazę siły roboczej. Pozytywna ocena jakości życia przez mieszkańców,. Rozwinięty system ratownictwa (2 jednostki OSP w KSRG) i wzrost wydatków na bezpieczeństwo,.
Tożsamość i dziedzictwo	Bogate tradycje kulturowe i folklor. Cenne zabytki wpisane do rejestru (kościół, cmentarze wojenne),.

II. Słabe Strony (Weaknesses) – Bariery wewnętrzne gminy

Obszar	Słabe strony
Demografia	Ujemny przyrost naturalny w ostatnich latach (saldo -42 w okresie 2019–2024),. Malejąca liczba ludności w wieku produkcyjnym. Przyspieszone starzenie się populacji, co wymusza przesunięcie wydatków na opiekę senioralną.
Infrastruktura techniczna	Niski poziom skanalizowania (poniżej 50% ludności korzystającej z instalacji), co wymaga dużych, kosztownych inwestycji. Brak własnej stacji uzdatniania wody Zbyt mała liczba przystanków autobusowych w stosunku do sygnalizowanych potrzeb Starzejąca się infrastruktura wodno–kanalizacyjna, wymagająca remontów. Zły stan przepompowni ścieków. Brak dużej hali sportowo- widowiskowej. Coraz wyższe koszty związane z utrzymaniem infrastruktury oraz sprzętu
Gospodarka i rynek pracy	Zbyt mała ilość większych firm i zakładów oferujących miejsca pracy. Niska pozycja w rankingu dochodów na 1 mieszkańca w powiecie (6. miejsce na 7 gmin),. Przeciętne wynagrodzenie brutto znacząco niższe niż średnia krajowa i wojewódzka,. Przewaga drobnego, rozdrobnionego rolnictwa,.
Edukacja	Niskie w porównaniu do powiatu i województwa wyniki egzaminów ósmoklasisty z matematyki oraz języka angielskiego
Zdrowie i opieka	Słaby dostęp do aptek i punktów aptecznych. Wysoki odsetek mieszkańców wskazujących na potrzebę poprawy dostępu do usług zdrowotnych. Zidentyfikowany alkoholizm jako główny problem społeczny (98 wskazań).
Potencjał turystyczny	Niewielki ruch turystyczny i słabe zagospodarowanie Zalewu w Narożnikach (słabo zagospodarowana plaża, brak stałej gastronomii).
Środowisko naturalne i jego wykorzystanie	Zbyt mała ilość miejsc noclegowych dla potencjalnego turysty. Zagrożenia powodziowe północnej części gminy

III. Szanse (Opportunities) – Czynniki zewnętrzne sprzyjające rozwojowi

Obszar	Szanse
Finansowanie i inwestycje	Możliwość pozyskiwania wysokich dofinansowań z funduszy zewnętrznych (Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, Polski Ład – realizacja wypłat, UE) Nowe rozwiązania systemowe wygenerowane przez rząd dotyczące finansowania JST na inwestycje infrastrukturalne, Aktywna współpraca z organizacjami wspierającymi przedsiębiorczość i pozyskanie inwestorów (LGD, PAIH, izby gospodarcze),.
Gospodarka i rolnictwo	Wskazanie rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego jako sektorów o istotnym potencjale rozwoju w strategiach regionalnych. Wspieranie lokalnych łańcuchów dostaw i tworzenie produktów regionalnych.
Demografia i społeczność	Wykorzystanie atutów gminy (cisza, przestrzeń, czyste powietrze) do przyciągania młodych rodzin z większych ośrodków (atrakcyjność osiedleńcza), Rozwój programów międzypokoleniowych w odpowiedzi na starzenie się społeczeństwa. Moda na osiedlanie się na obrzeżach miast. Zwiększająca się aktywność społeczna i obywatelska.
Transport i logistyka	Dobra dostępność komunikacyjna (DW 984) i relatywnie szybki dojazd do ośrodków regionalnych (Tarnów – 39 min, Mielec – 32 min), co ułatwia mieszkańcom korzystanie z rynków pracy.
Środowisko i energetyka	Wsparcie rozwoju OZE (fotowoltaika) – Gmina jest liderem w powiecie pod względem mocy instalacji PV. Modernizacja sieci gazowej jako szansa na ograniczenie niskiej emisji.
Planowanie przestrzenne	Wyznaczenie w ramach prac nad Planem Ogólnym terenów pod rozwój przemysłu i przedsiębiorczości Wyznaczenie w ramach prac nad Planem Ogólnym nowych terenów pod zabudowę jednorodzinną Wyznaczenie terenów przeznaczonych dla rozwoju turystyki i rekreacji z szczególnym uwzględnieniem potencjału zalewu w Narożnikach
Wizerunek i kultura	Wykorzystanie znanych postaci (np. Jana Wnuka, „Chłopskiego Ikara”) do budowania marki i tożsamości gminy. Możliwość nawiązania współpracy międzynarodowej (gminy partnerskie), co zwiększy dostęp do funduszy UE i wymian kulturowych.

IV. Zagrożenia (Threats) – Czynniki zewnętrzne utrudniające rozwój

Obszar	Zagrożenia
Demografia i rynek pracy	Prognozowany, długoterminowy spadek ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym do 2060 r., co oznacza kurczenie się bazy podatkowej i siły roboczej. Rosnąca mediana wieku w powiecie i województwie, co pogłębia starzenie się społeczności Radgoszczy. Brak dostępu do dobrze płatnych miejsc pracy. Emigracja na stałe ludzi młodych do większych miast
Środowisko i przestrzeń	Zagrożenie powodziowe (od rzeki Breń, Nieczajka, Upust i Dęba) oraz ryzyko lokalnych podtopień,

	Silne zagrożenie suszą w północnej części gminy (III klasa). Niezgodność lokowania zabudowy z uwarunkowaniami przyrodniczymi (doliny rzeczne, grunty o słabej nośności),.
Infrastruktura i usługi	Wysokie koszty jednostkowe utrzymania i rozbudowy infrastruktury (dróg, kanalizacji) w przeliczeniu na mieszkańca, wynikające z rozproszonej zabudowy i niskiej gęstości zaludnienia, Niska konkurencyjność na tle większych gmin.
Gospodarka regionalna	Peryferyjne położenie w skali województwa, co ogranicza napływ dużych inwestorów i firm z sektora usług wysokiej wartości dodanej,. Zmniejszenie dochodów z PIT w długim okresie z powodu spadku liczby pracujących. Wzrost kosztów produkcji rolnej wpływający na jej nieopłacalność
Zdrowie i patologie	Rosnące koszty usług społecznych i zdrowotnych związane ze starzeniem się populacji. Wzrost liczby zaburzeń psychicznych w skali wojewódzkiej.

Na podstawie powyższych danych należy stwierdzić, że gmina Radgoszcz stoi na rozdrożu: posiada znaczące atuty i szanse, by dynamicznie się rozwijać, zwłaszcza dzięki swojemu położeniu i walorom przyrodniczo krajobrazowym. Jednocześnie musi pilnie stawić czoła wyzwaniom demograficznym i społecznym, które mogą zahamować jej rozwój, jeśli nie zostaną podjęte odpowiednie, długoterminowe działania strategiczne. Skuteczne wykorzystanie szans i minimalizowanie zagrożeń będzie kluczowe dla zapewnienia zrównoważonego rozwoju i utrzymania wysokiej jakości życia dla mieszkańców.

Przeprowadzone analizy, wywiady uwagi wygenerowane podczas warsztatów strategicznych oraz ankietowanie wskazują, że zarówno turystyka, jak i rozwój przedsiębiorczości mogą stać się ważnymi czynnikami rozwojowymi gminy.

TURYSTYKA

- Gmina Radgoszcz posiada dziedzictwo kulturowe, historyczne oraz przyrodnicze, które może stanowić istotną podstawę dla rozwoju funkcji turystycznej i rekreacyjnej. Na jej obszarze występują obiekty i układy o znaczeniu historycznym i kulturowym, w tym zabytkowe kościoły, cmentarze wojenne oraz elementy tradycyjnego krajobrazu wiejskiego, które kształtują lokalną tożsamość i atrakcyjność przestrzeni.
- Zidentyfikowano również potencjał turystyczno-krajoznawczy gminy, oparty na walorach środowiska przyrodniczego, takich jak tereny rolnicze i otwarte krajobrazy, kompleksy leśne, doliny cieków wodnych, zbiornik wodny „Narożniki” z potencjałem rekreacyjnym, cisza oraz korzystne warunki środowiskowe. Uzupełnieniem są walory kulturowe, w tym lokalne dziedzictwo materialne i niematerialne oraz możliwość rozwoju tras pieszych i rowerowych. Potencjał ten może stanowić podstawę do kształtowania wizerunku Gminy Radgoszcz jako miejsca sprzyjającego wypoczynkowi, rekreacji oraz spokojnemu stylowi życia.
- Rozwój funkcji turystycznej i rekreacyjnej może przyczynić się do wzmocnienia atrakcyjności osiedleńczej Gminy Radgoszcz, szczególnie w kontekście obserwowanych procesów migracyjnych i poszukiwania przez mieszkańców dużych miast obszarów wiejskich, oferujących wysoką jakość środowiska życia. W dłuższej perspektywie może to skutkować wzrostem zainteresowania osiedlaniem się na terenie gminy, a tym samym potrzebą racjonalnego wyznaczania nowych terenów pod

zabudowę mieszkaniową, przy jednoczesnym zachowaniu ładu przestrzennego i walorów krajobrazowych.

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

- Aktywność gospodarcza Gminy Radgoszcz ma charakter umiarkowany, a rozwój przedsiębiorczości stanowi jeden z kluczowych obszarów wymagających wzmocnienia w perspektywie strategicznej. Struktura lokalnej gospodarki opiera się głównie na mikroprzedsiębiorstwach, w tym podmiotach związanych z rolnictwem, usługami podstawowymi oraz drobną działalnością handlową.
- Na tle gmin powiatu dąbrowskiego liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców kształtuje się na poziomie niższym lub zbliżonym do średniej, co wskazuje na istniejący potencjał rozwojowy, ale jednocześnie potwierdza potrzebę aktywnych działań samorządu w zakresie stymulowania przedsiębiorczości i dywersyfikacji lokalnej gospodarki.
- Tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju przedsiębiorczości – poprzez poprawę dostępności infrastruktury, wsparcie lokalnych inicjatyw gospodarczych oraz wykorzystanie instrumentów zewnętrznego finansowania – może przyczynić się do zwiększenia atrakcyjności Gminy Radgoszcz jako miejsca do zamieszkania i prowadzenia działalności gospodarczej. W dłuższej perspektywie działania te mogą wpłynąć na stabilizację sytuacji demograficznej oraz ograniczenie odpływu mieszkańców, w szczególności osób młodych i aktywnych zawodowo.

Podsumowując:

- Rozwój gminy Radgoszcz w powiecie dąbrowskim - województwo małopolskie, w najbliższych latach może w dużym stopniu opierać się na turystyce i przedsiębiorczości, co wynika z jej korzystnego położenia, zasobów przyrodniczych i dziedzictwa kulturowego.
- W związku z powyższym, strategia rozwoju gminy Radgoszcz powinna integrować działania wspierające rozwój turystyki, ochronę i promocję dziedzictwa kulturowego oraz stwarzanie przyjaznego klimatu dla inwestycji i przedsiębiorczości, co w długiej perspektywie przyczyni się do zwiększenia jej atrakcyjności i konkurencyjności w regionie.

3. KOMPLEMENTARNOŚĆ STRATEGII Z INNYMI DOKUMENTAMI PLANISTYCZNYMI

Rozdział odnosi się do przepisu „Art.10f.2. Projekt strategii rozwoju gminy opracowuje wójt oraz przedkłada go zarządowi województwa w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa” zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym

(Dz.U. z 2024 poz. 609 wraz z późniejszymi zmianami)

Komplementarność strategii rozwoju gminy z dokumentami wyższego rzędu oznacza, że strategia przygotowywana na poziomie lokalnym (gminnym) powinna być zgodna i wspierać cele oraz kierunki działań określone w dokumentach strategicznych na wyższych szczeblach planowania – europejskim, krajowym, wojewódzkim i powiatowym.

W związku z powyższym cele strategii gminnej muszą odnosić się do priorytetów zawartych m.in. w takich dokumentach jak:

1. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego (KSRR)

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego jest kluczowym dokumentem rządowym, który określa cele, kierunki i zasady polityki regionalnej państwa, mającej na celu zrównoważony rozwój wszystkich regionów w Polsce. Strategia rozwoju Gminy Radgoszcz musi się wpisywać w ramy określone przez KSRR, który:

- Określa ramy dla rozwoju województw, powiatów i gmin.
- Umożliwia koordynację działań samorządów, rządu i instytucji europejskich.
- Ułatwia alokację funduszy UE i środków krajowych zgodnie z potrzebami danego regionu.

Kluczowe cele KSRR, do których Strategia Gminy Radgoszcz się odnosi to:

- Spójność terytorialna – dążenie do zmniejszania dysproporcji rozwojowych.
- Wzrost konkurencyjności regionalnej – poprzez wspieranie innowacyjności, przedsiębiorczości i inwestycji.
- Poprawa jakości życia mieszkańców – poprzez rozwój usług publicznych, transportu i środowiska.
- Lepsze wykorzystanie lokalnych potencjałów – w oparciu o tzw. inteligentne specjalizacje.
- Wzmocnienie miast i obszarów wiejskich – w kontekście przeciwdziałania depopulacji.

2. Strategia Rozwoju Województwa „ Małopolska 2030” i Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa.

Strategia Rozwoju Województwa stanowi najważniejszy dokument planistyczny na poziomie regionalnym, określający kierunki rozwoju społecznego, gospodarczego i przestrzennego. Jest to podstawa do ubiegania się o środki unijne i krajowe.

Cele strategiczne i operacyjne Strategii Rozwoju Gminy zostały sformułowane w sposób zgodny z priorytetami rozwojowymi określonymi w „MAŁOPOLSKA 2030”, w szczególności w zakresie rozwoju gospodarczego, wzmacniania kapitału społecznego, poprawy jakości usług publicznych, ochrony środowiska oraz ładu przestrzennego. Dokument wojewódzki stanowił punkt odniesienia przy definiowaniu kierunków działań gminy, co zapewnia komplementarność interwencji lokalnych i regionalnych.

Strategia wojewódzka identyfikuje obszary o szczególnych uwarunkowaniach rozwojowych oraz wskazuje obszary wymagające ukierunkowanej interwencji publicznej. Uwzględnienie tych uwarunkowań w strategii gminnej umożliwia właściwe dopasowanie działań do specyfiki terytorialnej gminy oraz wzmacnia zasadność podejmowanych interwencji.

Ponadto „MAŁOPOLSKA 2030” stanowi podstawę programowania i wdrażania regionalnych instrumentów finansowych, w tym Funduszy Europejskich dla Małopolski 2021–2027. Spójność strategii gminnej z tym dokumentem zwiększa możliwość skutecznego ubiegania się o środki zewnętrzne oraz potwierdza zgodność planowanych przedsięwzięć z regionalną polityką rozwoju.

W związku z powyższym należy stwierdzić, że Strategia Rozwoju Gminy pozostaje w pełnej zgodności z celami i kierunkami interwencji Strategii Rozwoju Województwa „MAŁOPOLSKA 2030”, spełniając wymogi formalne dotyczące spójności z dokumentami nadrzędnymi.

W strukturze Strategii Rozwoju Województwa „MAŁOPOLSKA 2030” wyodrębnione zostały następujące obszary tematyczne:

MAŁOPOLANIE – którego działania ukierunkowane są przede wszystkim na zapewnienie jak najlepszej jakości życia mieszkańców oraz ich rodzin, co zostanie zrealizowane poprzez zrównoważony rozwój regionu w aspekcie społecznym, gospodarczym, przestrzennym i środowiskowym. Interwencja opisana w tym obszarze obejmuje także gości przybywających do naszego regionu w celu zaspokojenia potrzeb zawodowych, edukacyjnych czy też związanych ze spędzaniem czasu wolnego;

GOSPODARKA – którego głównym celem jest dalszy rozwój oraz umacnianie konkurencyjnej oraz innowacyjnej pozycji Małopolski zarówno w wymiarze krajowym, jak i międzynarodowym. Interwencja opisana w tym obszarze będzie wspierać zrównoważony rozwój gospodarczy, który będzie następował z poszanowaniem zasobów środowiska naturalnego, zaś jego efekty będą stanowić podstawę dobrobytu Małopolan;

KLIMAT I ŚRODOWISKO – którego działania będą koncentrować się nie tylko na ochronie oraz racjonalnym korzystaniu z zasobów środowiska naturalnego Małopolski, ale również na nadaniu im charakteru czynników wspierających rozwój gospodarczy regionu oraz przyczyniających się do poprawy jakości życia Małopolan oraz ich rodzin;

ZARZĄDZANIE STRATEGICZNE ROZWOJEM – którego działania koncentrują się na wspieraniu realizacji polityk rozwoju samorządu województwa opisanych w pozostałych obszarach. Mechanizmy oraz instrumenty opisane w tej części Strategii będą nie tylko przyczyniać się do zwiększania efektywności działań prorozwojowych podejmowanych na rzecz realizacji opisanych w niej celów, ale również ukierunkowane będą na angażowanie w ten proces możliwie największej liczby partnerów oraz środków;

ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY TERYTORIALNIE – działania opisane w tym obszarze stanowią wyraz terytorializacji interwencji publicznej realizowanej na kanwie zapisów Strategii, w taki sposób, aby w większym stopniu była ona dopasowana do specyfiki wyzwań rozwojowych, przed którymi stoją poszczególne części Małopolski. Obszar ten w żaden sposób nie zastępuje działań opisanych w pozostałych częściach Strategii, lecz stanowi próbę ich bardziej precyzyjnego zaadresowania do potrzeb oraz lokalnych potencjałów poszczególnych typów terytoriów występujących w Małopolsce.

Cel główny Strategii Rozwoju Województwa jest realizowany w ramach pięciu obszarów tematycznych, dla których zostały zdefiniowane cele szczegółowe. W każdym z obszarów zostały wyodrębnione główne kierunki polityki rozwoju, dla których wskazano strategię postępowania oraz główne kierunki działań. Osiągnięciu celów w czterech obszarach tematycznych ma służyć realizacja przedsięwzięć strategicznych.

W Obszarze Rozwój Zrównoważony Terytorialnie nie wskazano przedsięwzięć strategicznych, gdyż Interwencje zaplanowane do realizacji w wymiarze terytorialnym będą adresowane do konkretnych terytoriów – obszarów strategicznej interwencji – które ze względu na swoją specyfikę i występujące tam problemy wymagają dodatkowego wsparcia, wykraczającego poza działania przewidziane dla całego województwa. W pozostałych obszarach tematycznych przedsięwzięcia strategiczne stanowią wybór zadań do zrealizowania na poziomie regionalnym przez samorząd województwa we współpracy z partnerami

Strategia Gminy Radgoszcz wspiera priorytety regionalne, które koncentrują się na:

- **Wzmacnianiu kapitału ludzkiego i społecznego** poprzez rozwój edukacji, polityki zdrowotnej, kultury oraz włączenia społecznego
- **Rozbudowie infrastruktury** dla zrównoważonego rozwoju, w tym rozwijanie OZE, transportu i minimalizowanie skutków zagrożeń naturalnych
- **Zwiększaniu dostępu do usług publicznych** oraz planowaniu przestrzennym wspierającym aktywizację społeczności
- **Wzmacnianiu potencjału gospodarki** opartej na innowacjach i nowoczesnych technologiach
- **Racjonalnym gospodarowaniu przestrzenią** uwzględniającym naturalne zasoby środowiskowe gminy

Drugim kluczowym dokumentem regionalnym jest **Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego** który jest aktem prawa miejscowego i wyznacza kierunki polityki przestrzennej, korytarze transportowe oraz strefy ochrony przyrody i krajobrazu. Strategia Gminy Radgoszcz oraz lokalne dokumenty planistyczne (SUIKZP, MPZP) muszą być spójne z ustaleniami tego Planu.

3. Strategia Rozwoju Powiatu Dąbrowskiego

Strategia Rozwoju Gminy Radgoszcz (położonej w powiecie dąbrowskim) jest spójna ze strategicznymi celami określonymi na poziomie powiatowym.

Działania Gminy powinny więc przyczyniać się do przyspieszenia rozwoju powiatu i poprawy poziomu życia jego mieszkańców.

Analizując przykładowe obszary strategiczne z dokumentu powiatowego:

- Gmina Radgoszcz powinna koncentrować się na tworzeniu sprzyjających warunków dla inwestorów oraz podnoszeniu kwalifikacji zawodowych pracowników.
- W zakresie infrastruktury technicznej, działania obejmują modernizację dróg powiatowych oraz unowocześnienie infrastruktury komunalnej (w tym kanalizacyjnej i przesyłowej)
- W obszarze rolnictwa i obszarów wiejskich, Gmina powinna wspierać rozwój produkcji żywności najwyższej jakości, przetwórstwo rolno-spożywcze oraz rozwój pozarolniczych form działalności gospodarczej.
- W ramach ochrony i inteligentnego wykorzystania środowiska, należy dążyć do rozbudowy systemów kanalizacyjnych i gospodarki odpoi oraz wykorzystania walorów przyrodniczych i kulturowych do rozwoju turystyki i rekreacji.

4. Strategia terytorialna - Stowarzyszenie Samorządów Powiatu Dąbrowskiego.

Rys. 3. Gminy Stowarzyszenia Powiatu Dąbrowskiego.

Źródło: strony internetowe gmin powiatu dąbrowskiego

Strategia terytorialna dla ośmiu partnerów będzie obowiązywać w okresie 2024-2029.

W ramach strategii wygenerowano trzy główne cele strategiczne:

Cel strategiczny nr 1
Wzmocnienie potencjału gospodarczego oraz rynku pracy obszaru partnerstwa
Cel strategiczny nr 2
Wzrost jakości infrastruktury i usług publicznych na obszarze partnerstwa
Cel strategiczny nr 3
Poprawa jakości środowiska naturalnego i zapobieganie skutkom zmian klimatu

Należy zauważyć, że Strategia Rozwoju Gminy Radgoszcz na lata 2025-2035 jest komplementarna z założeniami Strategii terytorialnej - Stowarzyszenie Samorządów Powiatu Dąbrowskiego.

5. Spójność z Planowaniem Wodnym

Strategia Rozwoju Gminy Radgoszcz uwzględnia regulacje ustawy Prawo Wodne oraz dokumenty planistyczne ważne w procesie gospodarowania wodami,.

Strategia Gminy Radgoszcz jest spójna z ustaleniami dotyczącymi gospodarki wodnej, w szczególności z:

- Planami gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy (PGW), których zapisy określają cele środowiskowe dla poszczególnych części wód.
- Planami zarządzania ryzykiem powodziowym (PZRP) i mapami zagrożenia powodziowego.
- Planem przeciwdziałania skutkom suszy (PPSS),.

W kontekście zarządzania zasobami wodnymi w Gminie Radgoszcz należy dążyć do:

- Ochrony zasobów wodnych (powierzchniowych i podziemnych) oraz zapewnienia odpowiedniej jakości wody pitnej.
- Ochrony przed powodzią i podtopieniami poprzez utrzymanie infrastruktury przeciwpowodziowej i ograniczenie zabudowy na terenach zalewowych,,.
- Adaptacji do zmian klimatycznych poprzez inwestycje w retencję wodną oraz rozwijanie tzw. „błękitnej” i „zielonej” infrastruktury (systemy spowalniające odpływ wód opadowych i zwiększające udział terenów zieleni).

Działania powyższe są konieczne, by minimalizować ryzyko powodziowe i skutki suszy.

Warunki wodne - wody powierzchniowe i podziemne

Wody podziemne:

Wody podziemne występują w czwartorzędowym piętrze wodonośnym, a użytkowy poziom wodonośny znajduje się w osadach żwirowo-piaszczystych pochodzenia wodnolodowcowego. Miąższość warstwy wodonośnej nie przekracza 5 m, a potencjalna wydajność może sięgać 2 m³/h. Zwierciadło wód podziemnych ma charakter swobodny i występuje na głębokości do 2 m p.p.t., sporadycznie sięgając do 5 m p.p.t.. Kierunki przepływu wód podziemnych ukierunkowane są w stronę dolin rzecznych – Breni oraz jej prawobrzeżnych dopływów.

Większa część obszaru gminy znajduje się w granicach Jednolitej Części Wód Podziemnych (JCWPd) 133, natomiast niewielki fragment w jej południowej części należy do JCWPd 134. Wody podziemne charakteryzują się dobrym stanem zarówno chemicznym, jak i ilościowym, a ich stan nie jest zagrożony nieosiągnięciem celów środowiskowych. Wody te, ze względu na swój charakter szczelinowo-porowy, są narażone na zanieczyszczenia pochodzące głównie z działalności rolniczej oraz komunikacyjnej.

Tab. 4. Ogólna charakterystyka geologiczna i hydrogeologiczna jednolitych części wód podziemnych JCWPd 133 i JCWPd 134

Nr JCWPd	Powierzchnia (km ²)	Obszar dorzecza	Region wodny	Kompleksy wodonośne	Stratygrafia	Typ ośrodka
GW 2000133	903.90	Obszar dorzecza Wisły	Górnej – Zachodniej Wisły	Kompleks 1	czwartorzęd	porowy
				Kompleks 2	neogen	porowo - szczelinowy
GW2000134	1771.57	Obszar dorzecza Wisły	Górnej – Wschodniej Wisły, Górnej – Zachodniej Wisły	Kompleks 1	czwartorzęd	porowy
				Kompleks 2	neogen paleogen - kreda	porowo – szczelinowy szczelinowy

Źródło: wykres własny: Ekofizjografia

Wody powierzchniowe:

Gmina Radgoszcz zlokalizowana jest w dorzeczu Wisły, w granicach dwóch regionów wodnych: Górnej–Zachodniej Wisły oraz Górnej–Wschodniej Wisły. Na obszarze gminy nie występują duże rzeki. Główną osią systemu hydrograficznego jest rzeka **Upust**, która wraz z licznymi dopływami tworzy zasadniczy układ odwadniający. Do najważniejszych cieków IV rzędu należą Upust, Dęba, dopływ spod Janowca i Łoś oraz lewobrzeżny dopływ Upustu – Debrza. Rzeka Nieczajka, przebiegająca wzdłuż północno-zachodniej granicy, jest zasilana przez Żdżarską Rzekę oraz Imielnicę. Łączna powierzchnia wód stojących (stawów i sztucznego zbiornika retencyjnego) wynosi 25,2 ha (około 0,28% powierzchni gminy). Sztuczny zbiornik wodny Narożniki na potoku Dęba ma powierzchnię około 24 ha i pojemność retencyjną około 0,383 mln m³. Gmina położona jest w obrębie pięciu zlewni jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych (JCWP RW). Przeważająca część JCWP to naturalne części wód (NAT), z wyjątkiem JCWP Upust, która została zakwalifikowana jako silnie zmieniona część wód (SZCW).

Stan zlewni jednolitych części wód powierzchniowych określono jako zły, stwierdzając jednocześnie zagrożenie nieosiągnięcia celów Ramowej Dyrektywy Wodnej.

Tab. 5. Charakterystyka geologiczna i hydrogeologiczna wód powierzchniowych

Nazwa JCWP	Kod JCWP	Typ JCWP	Status JCWP	Regiony Wodne
Breń	RW200010217419	PNp - potok lub strumień nizinny piaszczysty	NAT – naturalna część wód	Region wodny Górnej – Zachodniej Wisły
Nieczajka	RW2000102174369	PNp - potok lub strumień nizinny piaszczysty	NAT – naturalna część wód	Region wodny Górnej – Zachodniej Wisły
Upust	RW200010217449	PNp - potok lub strumień nizinny piaszczysty	SZCW – silnie zmieniona część wód	Region wodny Górnej – Zachodniej Wisły
Grabinka	RW200010218769	PNp - potok lub strumień nizinny piaszczysty	NAT – naturalna część wód	Region wodny Górnej – Wschodniej Wisły
Breń – Żabnica od Żymanki do ujścia	RW200011217499	RzN - Rzeka nizinna	NAT – naturalna część wód	Region wodny Górnej – Zachodniej Wisły

Źródło: wykres własny: Ekofizjografia

Na terenie gminy znajdują się użytkowane rolniczo obszary objęte melioracją. Grunty zajęte pod otwarte rowy melioracyjne zajmują łącznie około 67,1 ha, co stanowi 0,76% powierzchni gminy.

Kluczowym elementem lokalnej infrastruktury melioracyjnej jest **Kanał „Średnica”**, przebiegający przez miejscowości Zabrze, Brzezówka i Radgoszcz. Stanowi on część drenarsko-melioracyjnego systemu powiatu dąbrowskiego, który odpowiada za ograniczanie skutków powodzi oraz za efektywne odwodnienie terenów rolnych. Kanał pełni istotną rolę w regulacji wód opadowych w północnej części gminy.

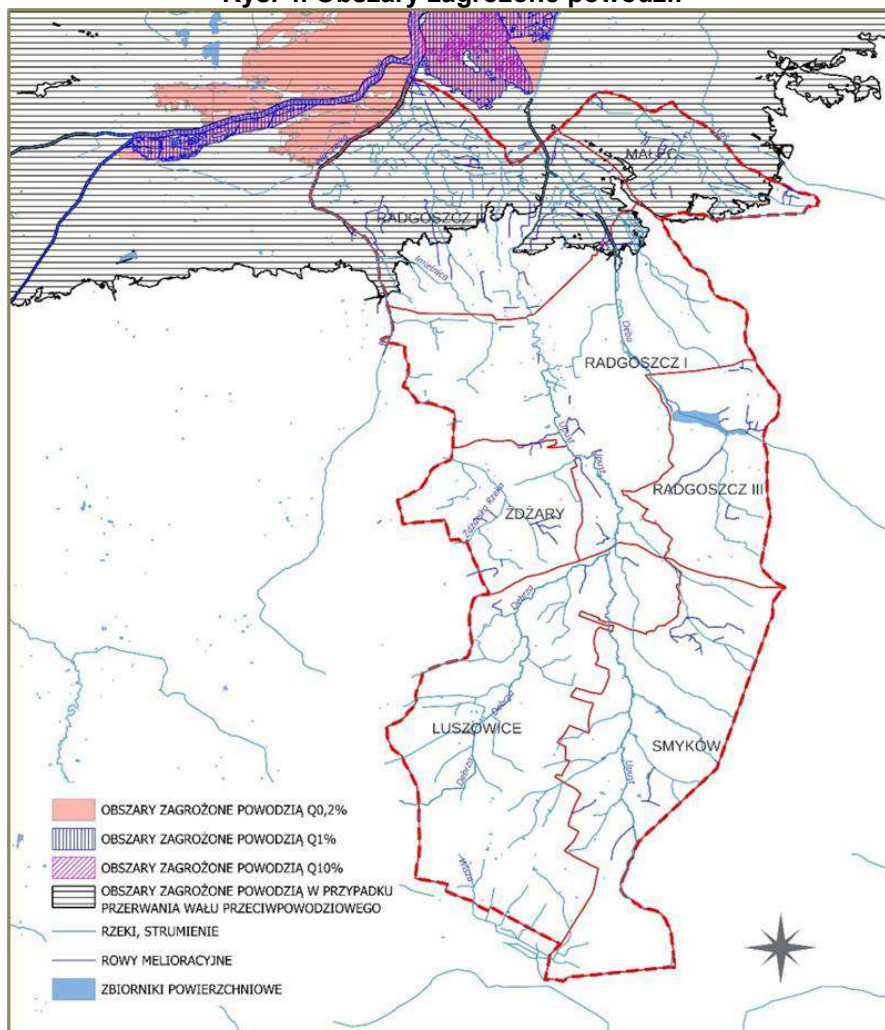
W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego należy uwzględnić występowanie terenów zmeliorowanych wraz z określeniem zasad realizacji funkcji przewidzianych w planie, zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne, dotyczącą m.in. likwidacji i przebudowy urządzeń melioracji wodnych. W zakresie gospodarowania wodami opadowymi i roztopowymi ustala się obowiązek zachowania ciągłości istniejących rowów, zapewniając utrzymanie ich funkcji odwadniającej. W przypadku kolizji z planowanym zagospodarowaniem dopuszczalna jest ich przebudowa, odbudowa, rozbudowa, wyznaczenie nowego przebiegu, a także budowa przepustów, obiektów mostowych oraz – zgodnie z przepisami dotyczącymi melioracji wodnych – możliwość zarurowania wybranych odcinków.

Zagrożenie powodziowe

Na terenie gminy Radgoszcz zidentyfikowano obszary charakteryzujące się podwyższonym zagrożeniem powodziowym. Zgodnie z mapami zagrożenia powodziowego, występują tu obszary szczególnego zagrożenia powodzią od rzeki Breń, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie (Q1%, raz na 100 lat) oraz wysokie (Q10%, raz na 10 lat). Obszary szczególnego zagrożenia powodzią obejmują również tereny między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym rzek Nieczajka, Upust i Dęba. Tereny o średnim (Q1%) i niskim (Q0,2%) prawdopodobieństwie zalania obejmują powierzchnię około 0,5 ha i są usytuowane w północnej części sołectwa Radgoszcz II, wykorzystywane rolniczo i niezabudowane.

W północnej części gminy istnieje ryzyko lokalnych podtopień spowodowanych wysokim poziomem wód gruntowych. W celu ochrony przed powodzią zbudowane zostały wały przeciwpowodziowe wzdłuż brzegów rzek Dęba, Upust i Nieczajka.

Rys. 4. Obszary zagrożone powodzi:

Źródło: Państwowe Gospodarstwo Wodne. Wody Polskie

Susza

Na terenie gminy Radgoszcz dominuje umiarkowany poziom zagrożenia suszą (II klasa). Obszary w północnej części gminy należą do strefy o podwyższonym – silnym – zagrożeniu suszą (III klasa). W kontekście planowania przestrzennego zaleca się zintegrowane podejście, uwzględniające rozwój tzw. „błękitnej infrastruktury” (systemy retencjonowania i spowalniania odpływu) oraz „zielonej infrastruktury” (ochrona i zwiększanie udziału terenów zieleni),.

Plan przeciwdziałania skutkom suszy (PPSS)

Plan przeciwdziałania skutkom suszy to dokument strategiczny opracowywany przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, który określa działania mające na celu ograniczenie negatywnych skutków suszy w Polsce. Został przygotowany zgodnie z wymogami Dyrektywy 2000/60/WE (Ramowa Dyrektywa Wodna) oraz ustawy Prawo wodne.

Zakres i zawartość PPSS:

- Charakterystyka zjawiska suszy
- Identyfikacja zagrożonych obszarów
- Ocena skutków suszy

Cele PPSS :

- Zapobieganie skutkom suszy.
- Zwiększenie retencji wody.
- Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi.
- Podnoszenie świadomości społeczeństwa i samorządów.

Najważniejsze działania przeciwdziałające skutkom suszy wymienione w planie:

- Inwestycje w retencję wodną (zbiorniki, oczka, melioracja).
- Zmiana praktyk rolniczych (np. uprawa odpornych gatunków roślin).
- Edukacja i kampanie społeczne.
- Monitoring i prognozowanie suszy.
- Ochrona i renaturyzacja ekosystemów wodnych.

4. OBSZARY STRATEGICZNYCH INTERWENCJI (OSI) W STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA A ZAKRES PLANOWANYCH DZIAŁAŃ GMINY

Rozdział odnosi się do przepisu wskazującego, że strategia rozwoju gminy określa w szczególności „obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art.11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie województwa (DZ.U. z 2024 r. poz.566 z późniejszymi zmianami), wraz z zakresem planowanych działań.

Strategia Rozwoju Województwa „MAŁOPOLSKA 2030” stanowi podstawowy dokument strategiczny szczebla regionalnego, wyznaczający cele, kierunki interwencji oraz zasady prowadzenia polityki rozwoju województwa małopolskiego.

Zgodnie z obowiązującym systemem dokumentów strategicznych, strategię rozwoju gmin powinny pozostawać z nią spójne merytorycznie, funkcjonalnie i terytorialnie.

Spójność Strategii Rozwoju Gminy z celami rozwoju regionalnego

Strategia Rozwoju Gminy jest zgodna z kierunkami polityki rozwoju Województwa Małopolskiego, którego celem głównym jest kształtowanie regionu jako obszaru zrównoważonego rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym oraz terytorialnym. Cele i działania przewidziane na poziomie gminnym wpisują się w pięć kluczowych obszarów interwencji regionalnej, odpowiadając na lokalne potrzeby i wykorzystując endogeniczne potencjały rozwojowe.

1. Rozwój społeczny – Małopolanie

Strategia gminna uwzględnia dążenie do rozwoju społecznie wrażliwego i sprzyjającego rodzinie. Działania podejmowane na poziomie lokalnym koncentrują się na poprawie jakości życia mieszkańców poprzez wzmacnianie usług społecznych, dostępności opieki zdrowotnej, bezpieczeństwa publicznego oraz oferty sportowo-rekreacyjnej. Istotnym elementem jest także wspieranie kultury, ochrony dziedzictwa lokalnego, rozwoju edukacji oraz tworzenie warunków sprzyjających aktywizacji zawodowej i rozwojowi rynku pracy.

2. Rozwój gospodarczy – Gospodarka

Cele strategii gminnej są zbieżne z regionalnym dążeniem do budowy innowacyjnej i konkurencyjnej gospodarki. Gmina wspiera przedsiębiorczość lokalną, rozwój mikro, małych i średnich przedsiębiorstw, a także tworzenie warunków dla innowacji i dywersyfikacji działalności gospodarczej. Ważnym obszarem interwencji pozostaje rozwój infrastruktury transportowej i technicznej, wykorzystanie narzędzi cyfrowych w zarządzaniu oraz wspieranie rozwiązań zgodnych z zasadami gospodarki o obiegu zamkniętym.

3. Klimat i środowisko

Strategia gminna wpisuje się w regionalny cel zapewnienia wysokiej jakości środowiska oraz dążenia do neutralności klimatycznej. Działania gminy obejmują ograniczanie negatywnych skutków zmian klimatu, racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi, ochronę przyrody, krajobrazu i bioróżnorodności, a także poprawę efektywności energetycznej. Istotnym elementem jest również edukacja ekologiczna mieszkańców oraz promowanie postaw prośrodowiskowych.

4. Zarządzanie strategiczne rozwojem

Strategia Rozwoju Gminy zakłada wdrażanie nowoczesnego i efektywnego systemu zarządzania rozwojem lokalnym, spójnego z wyzwaniem współczesnej polityki publicznej. Kluczowe znaczenie ma współpraca partnerska z innymi jednostkami samorządu terytorialnego, sektorem społecznym i gospodarczym oraz instytucjami ponadlokalnymi. Gmina dąży do wzmacniania zdolności instytucjonalnych, partycypacji społecznej oraz skutecznej promocji swoich zasobów i potencjałów.

5. Zrównoważony rozwój terytorialny

Strategia gminna realizuje założenia zrównoważonego i trwałego rozwoju terytorialnego, opartego na lokalnych potencjałach społecznych, gospodarczych i przestrzennych. Działania obejmują dbałość o ład przestrzenny, rozwój funkcjonalny miejscowości, poprawę dostępności transportowej i komunikacyjnej oraz wzmacnianie spójności wewnętrznej gminy. Szczególny nacisk kładzie się na zrównoważony rozwój obszarów wiejskich i podnoszenie ich atrakcyjności osiedleńczej oraz inwestycyjnej.

Powiązanie oraz spójność celów Strategii Rozwoju Gminy Radgoszcz na lata 2025- 2035 ze Strategią „Małopolska 2030”

Tab. 6. Powiązanie oraz spójność celów Strategii Rozwoju Gminy Radgoszcz na lata 2025- 2035 ze Strategią „Małopolska 2030”

Cel strategiczny Gminy Radgoszcz	Strategia Województwa Małopolskiego „Małopolska 2030” – cele i kierunki działań	Uzasadnienie powiązania
Cel strategiczny 1: Podnoszenie atrakcyjności osiedleńczej Gminy Radgoszcz poprzez zapewnienie wysokiej jakości życia jej mieszkańcom	Cel strategiczny 1 Małopolska 2030: MAŁOPOLANIE: rozwój społecznie wrażliwy, sprzyjający rodzinie Kierunki działań: 1. Małopolskie rodziny 2. Opieka zdrowotna 3. Bezpieczeństwo 4. Sport i rekreacja 5. Kultura i dziedzictwo 6. Edukacja 7. Rynek pracy	Cel gminy jest bezpośrednio zbieżny z nadrzędnym celem województwa skoncentrowanym na jakości życia mieszkańców. Działania gminne w zakresie usług publicznych, integracji społecznej, kultury, sportu i oferty rekreacyjnej stanowią lokalną implementację priorytetu regionalnego, wzmacniając atrakcyjność osiedleńczą obszarów wiejskich Małopolski..

Cel strategiczny 2: Wzmacnianie lokalnej przedsiębiorczości i gospodarki oraz rozwój funkcji turystycznych Gminy Radgoszcz	Cel strategiczny 2 Małopolska 2030: GOSPODARKA: Rozwój innowacyjnej i konkurencyjnej gospodarki: Kierunki działań: 1. Innowacyjność 2. Konkurencyjność i przedsiębiorczość 3. Turystyka 4. Transport 5. Cyfrowa Małopolska 6. Gospodarka o obiegu zamkniętym	Cel gminy realizuje regionalną politykę wzmacniania konkurencyjności gospodarczej poprzez rozwój lokalnych firm, rolnictwa i usług, a także wykorzystanie walorów turystycznych i kulturowych. Rozwój funkcji turystycznych Radgoszczy wspiera dywersyfikację gospodarki oraz budowanie oferty turystycznej Małopolski poza głównymi ośrodkami miejskimi. Działania gminy bezpośrednio wpisują się w regionalne dążenie do zwiększenia liczby i jakości miejsc pracy oraz wzmocnienia dochodowej bazy mieszkańców. Cel strategiczny gminy odpowiada także założeniom województwa w zakresie ograniczania nierówności terytorialnych i poprawy jakości życia mieszkańców, szczególnie na obszarach peryferyjnych
Cel strategiczny 3: Zrównoważony rozwój przestrzenny i rozbudowa lokalnej infrastruktury Gminy Radgoszcz oraz ochrona walorów przyrodniczych	Cel strategiczny 3 Małopolska 2030: KLIMAT I ŚRODOWISKO Kierunki działań: 1. Ograniczanie zmian klimatycznych 2. Gospodarowanie wodą 3. Bioróżnorodność i krajobraz 4. Edukacja ekologiczna Cel strategiczny 5 Małopolska 2030: ROZWÓJ ZRÓWNOWAŻONY TERYTORIALNIE Kierunki działań: 1. Ład przestrzenny 3. Rozwój obszarów wiejskich 4. Spójność wewnątreregionalna i dostępność	Zrównoważony rozwój przestrzenny – działania służące zachowaniu ładu przestrzennego gminy jest spójny z regionalnymi celami poprawy dostępności infrastrukturalnej, ładu przestrzennego oraz ochrony środowiska. Działania gminy w zakresie infrastruktury technicznej, planowania przestrzennego i ochrony walorów przyrodniczych przyczyniają się do realizacji zielonej transformacji Małopolski. Cel gminy koresponduje także z regionalnymi priorytetami w zakresie ochrony i gospodarowania wodami w połączeniu z promocją i edukacją ekologiczną.

Źródło: Opracowanie własne na Strategii Rozwoju Gminy Radgoszcz na lata 2025-2035 ze Strategią „Małopolska 2030”

Cele strategiczne określają długoterminowy kierunek rozwoju, natomiast cele operacyjne precyzują konkretne, mierzalne działania realizujące wskazany kierunek.

Tab. 7. Cele strategiczne i operacyjne w Strategii Rozwoju Gminy Radgoszcz na lata 2025 -2035

NAZWA CELU STRATEGICZNEGO	NAZWA CELU OPERACYJNEGO
Cel strategiczny 1 : Podnoszenie atrakcyjności osiedleńczej Gminy Radgoszcz poprzez zapewnienie wysokiej jakości życia jej mieszkańcom	Cel operacyjny 1.1 Poprawa dostępności i jakości usług publicznych świadczonych na rzecz mieszkańców w różnym wieku
	Cel operacyjny 1.2 Rozwój infrastruktury społecznej, kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej
	Cel operacyjny 1.3 Wzmacnianie integracji i kapitału społecznego mieszkańców
	Cel operacyjny 1.4 Poprawa warunków mieszkaniowych i infrastrukturalnych, sprzyjających osiedlaniu się nowych mieszkańców
Cel strategiczny 2 : Wzmacnianie lokalnej przedsiębiorczości i gospodarki oraz rozwój funkcji turystycznych Gminy Radgoszcz.	Cel operacyjny 2.1 Tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju lokalnej przedsiębiorczości oraz sektora MŚP
	Cel operacyjny 2.2 Dywersyfikacja lokalnej gospodarki poprzez promocję i rozwój funkcji turystycznych oraz rekreacyjnych
Cel strategiczny 3: Zrównoważony rozwój przestrzenny i rozbudowa lokalnej infrastruktury Gminy Radgoszcz oraz ochrona walorów przyrodniczych.	Cel operacyjny 3.1 Zapewnienie ładu przestrzennego i racjonalnego gospodarowania przestrzenią gminy oraz zrównoważone wykorzystanie jej walorów przyrodniczo-krajobrazowych
	Cel operacyjny 3.2 Rozwój infrastruktury komunalnej zgodnej z zasadami ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju

Źródło: Opracowanie własne

Przedstawione powyżej zestawienie potwierdza, że cele strategiczne i operacyjne Strategii Rozwoju Gminy Radgoszcz są wprost powiązane z celami i kierunkami interwencji Strategii „Małopolska 2030”, co zapewnia spójność hierarchiczną dokumentów oraz wzmacnia zasadność ubiegania się o wsparcie finansowe w ramach instrumentów regionalnych i krajowych.

Gmina Radgoszcz położona jest w obrębie **wydzielonych obszarów specjalnych**, które zostały zidentyfikowane i wyznaczone w kluczowych dokumentach strategicznych oraz planistycznych szczebla krajowego i wojewódzkiego. Obszary te obejmują jednostki terytorialne charakteryzujące się szczególnymi uwarunkowaniami rozwojowymi, wymagające ukierunkowanej i zintegrowanej interwencji publicznej.

W celu jednoznacznej identyfikacji pozycji Gminy Radgoszcz w systemie polityki rozwoju państwa i regionu przeanalizowano następujące dokumenty strategiczne:

- **Strategię na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),**
- **Krajową Strategię Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030),**
- **Strategię Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”.**

Na potrzeby niniejszego dokumentu przez **obszary specjalne** rozumie się w szczególności:

Obszary funkcjonalne (OF) – obszary, na których występuje względnie wyodrębniony, intensywny oraz otwarty system powiązań społecznych, gospodarczych lub przyrodniczych, wynikających z cech środowiska geograficznego, zarówno w wymiarze przyrodniczym, jak i antropogenicznym. Powiązania te mogą mieć charakter codziennych relacji funkcjonalnych, w tym związanych z rynkiem pracy, dostępem do usług publicznych, infrastrukturą techniczną lub układem komunikacyjnym. Szczególnym typem obszaru funkcjonalnego jest miejski obszar funkcjonalny, koncentrujący się wokół ośrodka miejskiego o ponadlokalnym oddziaływaniu.

Obszary strategicznej interwencji (OSI) – obszary wskazane w dokumentach strategicznych jako wymagające skoncentrowanej interwencji publicznej, ze względu na występowanie istotnych barier rozwojowych lub szczególnych, możliwych do aktywizacji potencjałów. OSI charakteryzują się zidentyfikowanymi lub potencjalnymi powiązaniami funkcjonalnymi bądź specyficznymi uwarunkowaniami społecznymi, gospodarczymi lub przestrzennymi. Interwencja publiczna kierowana do tych obszarów ma charakter zintegrowany i obejmuje działania inwestycyjne – w szczególności infrastrukturalne, gospodarcze oraz dotyczące kapitału ludzkiego – finansowane z różnych źródeł, a także działania o charakterze regulacyjnym i instytucjonalnym.

1. Obszary Strategicznej Interwencji – poziom krajowy i regionalny

Zgodnie z zapisami **Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”**, a także dokumentów strategicznych szczebla krajowego, Gmina Radgoszcz znajduje się w obszarze **zagrożonym trwałą marginalizacją**. Została ona wskazana jako obszar wymagający szczególnego wsparcia zarówno na poziomie krajowym – w **Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju** (2017 r., aktualizacja 2019 r.), jak i na poziomie regionalnym – w **Strategii Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”**.

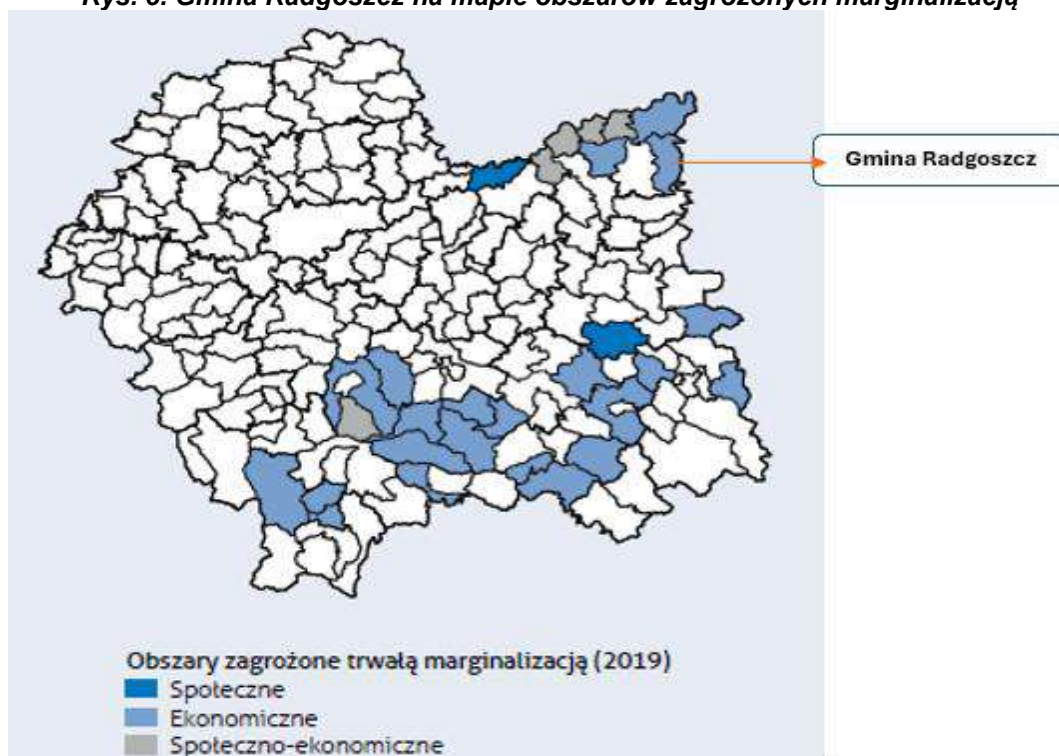
Zakwalifikowanie Gminy Radgoszcz do obszarów zagrożonych marginalizacją oznacza uznanie, że na jej terenie kumulują się niekorzystne zjawiska społeczne, gospodarcze i przestrzenne, takie jak m.in. ograniczona dostępność usług publicznych, słabsza dostępność komunikacyjna, niekorzystne trendy demograficzne czy ograniczona baza ekonomiczna. Jednocześnie dokumenty strategiczne wskazują na konieczność aktywizowania lokalnych potencjałów rozwojowych jako kluczowego warunku przeciwdziałania dalszej peryferyzacji.

W związku z powyższym Gmina Radgoszcz może liczyć na **ukierunkowane wsparcie ze środków publicznych**, w tym na preferencje w dostępie do funduszy krajowych i regionalnych, przeznaczonych na realizację działań służących wyprowadzeniu obszaru z kryzysu rozwojowego. Interwencja skierowana do obszarów zmarginalizowanych, wskazanych zarówno na poziomie krajowym, jak i regionalnym, powinna polegać w szczególności na:

- zapewnieniu dodatkowych preferencji w procesie wyboru projektów do dofinansowania,
- koncentracji środków na inwestycjach wzmacniających potencjał rozwojowy gminy,
- realizacji działań w sferze społecznej, gospodarczej i środowiskowej, sprzyjających poprawie jakości życia mieszkańców oraz zwiększeniu konkurencyjności lokalnej gospodarki.

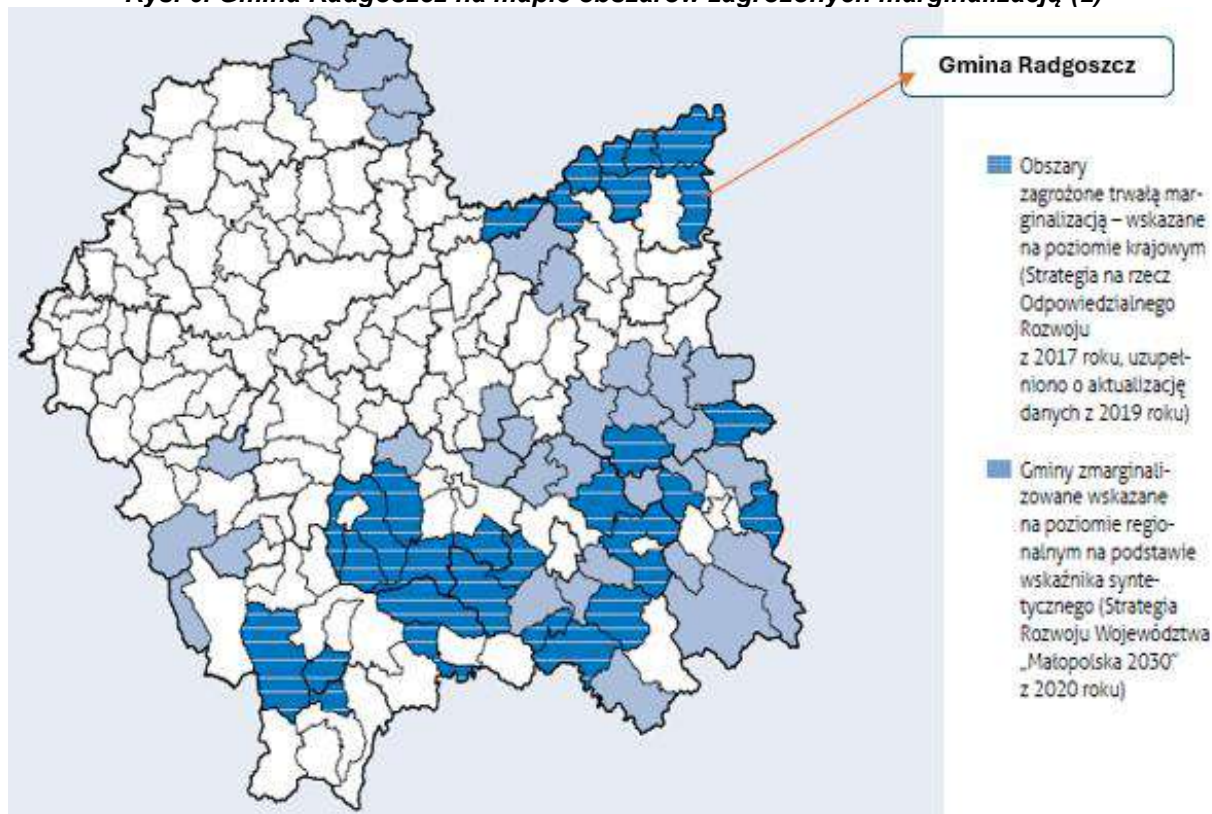
Powyższe uwarunkowania stanowią istotny punkt odniesienia dla formułowania celów, kierunków działań oraz projektów strategicznych w Strategii Rozwoju Gminy Radgoszcz, zapewniając jej spójność z polityką rozwoju na poziomie regionalnym i krajowym.

Rys. 5. Gmina Radgoszcz na mapie obszarów zagrożonych marginalizacją

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”, część II Strategia.

Rys. 6. Gmina Radgoszcz na mapie obszarów zagrożonych marginalizacją (2)

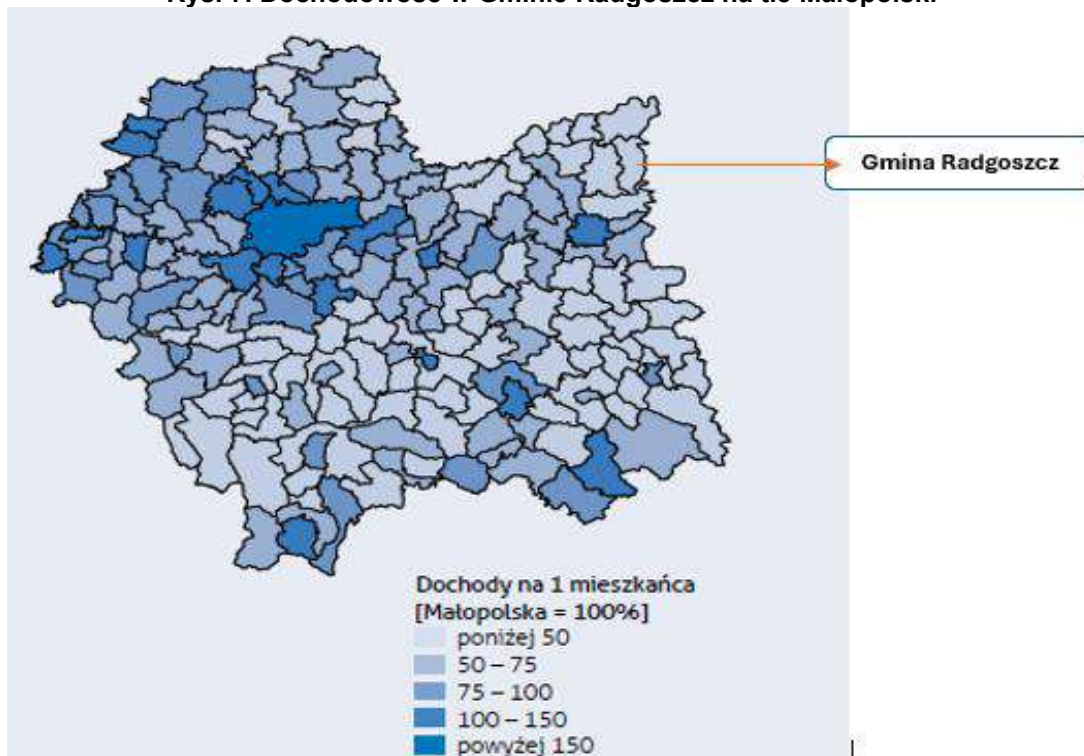
Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”, część II Strategia.

Wskazanie potencjalnych obszarów problemowych zostało opracowane na podstawie wskaźnika syntetycznego, złożonego z wybranych mierników przedstawiających zagadnienia:

- społeczne
- ekonomiczne
- środowiskowe

Gmina Radgoszcz charakteryzuje się **niskim poziomem dochodowości mieszkańców** na tle pozostałych gmin województwa małopolskiego, co stanowi istotne ograniczenie jej potencjału rozwojowego. Sytuacja ta wpływa negatywnie na lokalną aktywność gospodarczą, poziom popytu wewnętrznego oraz możliwości współfinansowania inwestycji publicznych i prywatnych. Niska dochodowość mieszkańców przekłada się również na zwiększone ryzyko wykluczenia społecznego oraz ograniczoną zdolność absorpcji nowoczesnych usług i innowacji. Z punktu widzenia strategicznego uwarunkowanie to wymaga ukierunkowanych działań na rzecz dywersyfikacji lokalnej gospodarki, wzmacniania przedsiębiorczości oraz tworzenia stabilnych miejsc pracy o wyższej wartości dodanej, przy jednoczesnym wykorzystaniu dostępnych instrumentów wsparcia dedykowanych obszarom zagrożonym marginalizacją.

Rys. 7. Dochodowość w Gminie Radgoszcz na tle Małopolski

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”, część II Strategia.

W **Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego** obszar województwa został podzielony na wyodrębnione terytoria funkcjonalne, określane jako *obszary wynikające z koncepcji zagospodarowania przestrzeni Małopolski*, opracowane w oparciu o podejście oddolne („od dołu”). Podział ten został dokonany w celu lepszego dostosowania polityki przestrzennej do rzeczywistych uwarunkowań rozwojowych poszczególnych części regionu.

Wyznaczenie terytoriów oparto na analizie:

- podobieństw w zakresie ukształtowania terenu i jego zagospodarowania,
- dominujących funkcji użytkowania przestrzeni,
- stopnia spójności gospodarczej i funkcjonalnej obszarów,
- istniejących oraz potencjalnych powiązań społeczno-ekonomicznych.

Na kolejnym etapie wyodrębnione terytoria zostały uporządkowane i doprecyzowane zgodnie z obowiązującym układem statystycznym subregionów, a także z uwzględnieniem realnych zasięgów oddziaływań głównych ośrodków usługowych, które pełnią funkcje ponadlokalne w strukturze osadniczej województwa.

W wyniku przeprowadzonej delimitacji **Gmina Radgoszcz** została zakwalifikowana do **Obszaru Funkcjonalnego – terytorium Farma (F2)**.

Obszar ten charakteryzuje się przede wszystkim dominacją rolniczego sposobu zagospodarowania przestrzeni, z przewagą terenów użytkowanych rolniczo oraz rozproszoną zabudową o charakterze wiejskim. Rolnictwo stanowi tu podstawową funkcję gospodarczą i

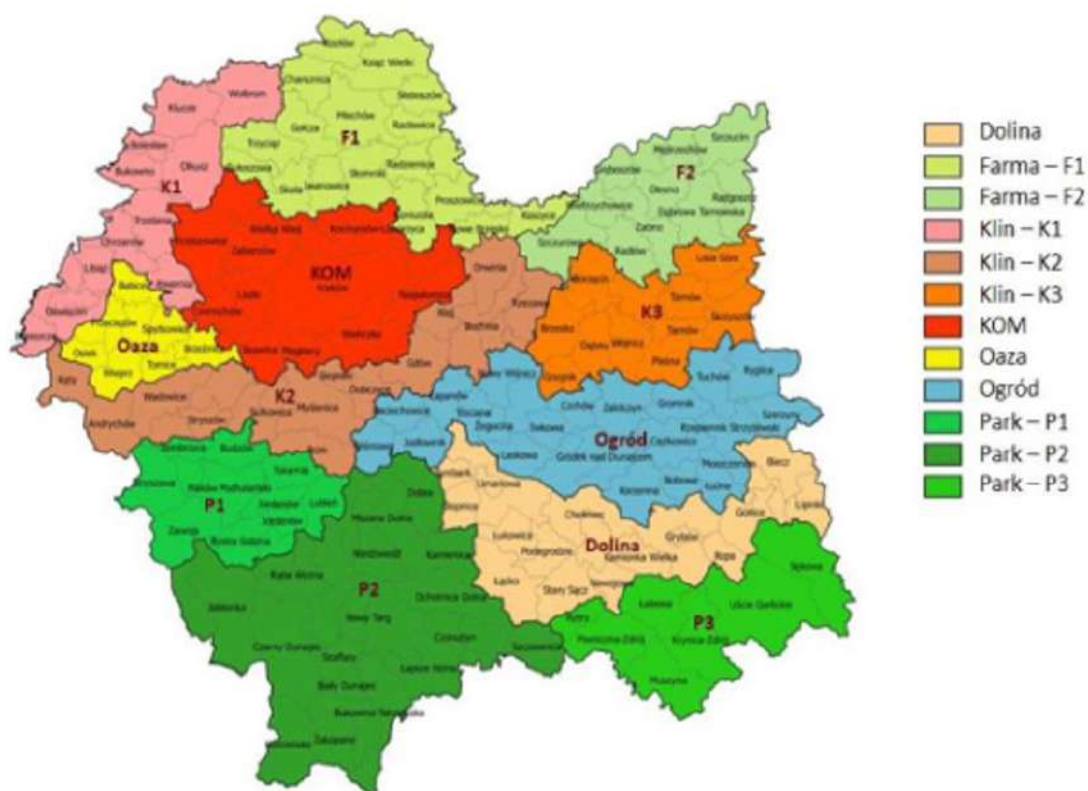
przestrzenną, determinującą zarówno strukturę użytkowania gruntów, jak i lokalne uwarunkowania rozwojowe.

Zgodnie z ustaleniami Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego, dla terytorium Farma (F2) jako wiodącą funkcję rozwojową wskazano funkcję rolniczą, ukierunkowaną na:

- utrzymanie i wzmacnianie potencjału produkcji rolnej,
- racjonalne gospodarowanie przestrzenią rolną,
- ochronę gruntów rolnych o wysokiej wartości produkcyjnej,
- wspieranie zrównoważonych form gospodarowania, w tym rolnictwa przyjaznego środowisku.

Jednocześnie, jako funkcję uzupełniającą i komplementarną wobec rolnictwa, dokument planistyczny wskazuje **rozwój turystyki weekendowej**, opartej na walorach krajobrazowych, przyrodniczych oraz kulturowych obszaru. Rozwój tej funkcji powinien następować w sposób zrównoważony, bez naruszania podstawowych funkcji rolniczych oraz z poszanowaniem ładu przestrzennego i środowiska naturalnego.

Rys. 8. Terytoria funkcjonalne w Małopolsce

Źródło: Plan zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego

Zakwalifikowanie Gminy Radgoszcz do terytorium Farma (F2) stanowi istotny punkt odniesienia dla kształtowania lokalnej polityki przestrzennej i rozwojowej, w tym dla

formułowania celów i kierunków działań w Strategii Rozwoju Gminy, zapewniając jej spójność z ustaleniami dokumentów planistycznych szczebla wojewódzkiego

Wybrane rekomendacje wskazane w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego dla Obszaru Funkcjonalnego Farma – F2:

- Kształtowanie terenów zadrzewień i zakrzewień śródpolnych;
- Wyznaczanie terenów pod zadania z zakresu mikroretencji;
- Planowanie zwartej zabudowy mieszkaniowej i zdecydowane zapobieganie procesom rozpraszania zabudowy;
- Objęcie programami rewitalizacyjnymi centrów miast oraz kreacja centrów we wsiach gminnych z urządzoną atrakcyjną przestrzenią publiczną (zwłaszcza poprzez programy odnowy wsi);
- Zachowanie ciągłości korytarzy ekologicznych i obszarów węzłowych – Korytarz Doliny Wisły, Korytarz Wiśnicko-Lipnicki, Korytarz Ciężkowicko-Radłowski, obszar Radłowski, obszar Niepołomicki, rozumianej jako utrzymanie lub zapewnienie ciągłości tych korytarzy w obrębie lub bezpośrednim sąsiedztwie wskazanych w PZPWM.

5. CELE STRATEGICZNE ROZWOJU W WYMIARZE SPOŁECZNYM, GOSPODARCZYM I PRZESTRZENNYM

Rozdział odnosi się do przepisu Art. 10e. ust.3. 1) cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym i klimatyczno-środowiskowym zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U.2024.0.1465).

W ramach przygotowania Strategii Rozwoju Gminy Radgoszcz na lata 2025-2035 wypracowano strukturę składającą się z 3 wymiarów:

Rys. 9. Wymiary strategiczne

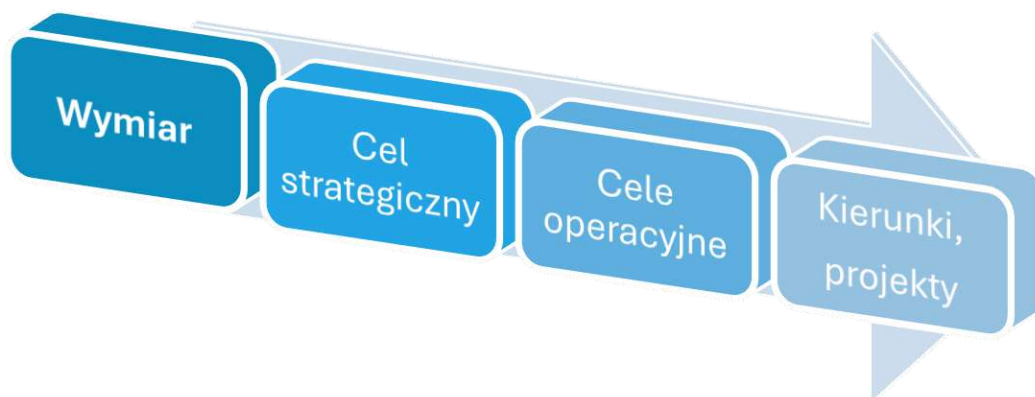

Źródło: Opracowanie własne

Dla poszczególnych wymiarów zostały wyodrębniane cele strategiczne oraz kierunki działań, które stanowią podstawę do wyodrębnienia konkretnych celów operacyjnych do realizacji.

Powyższe przedstawia schemat:

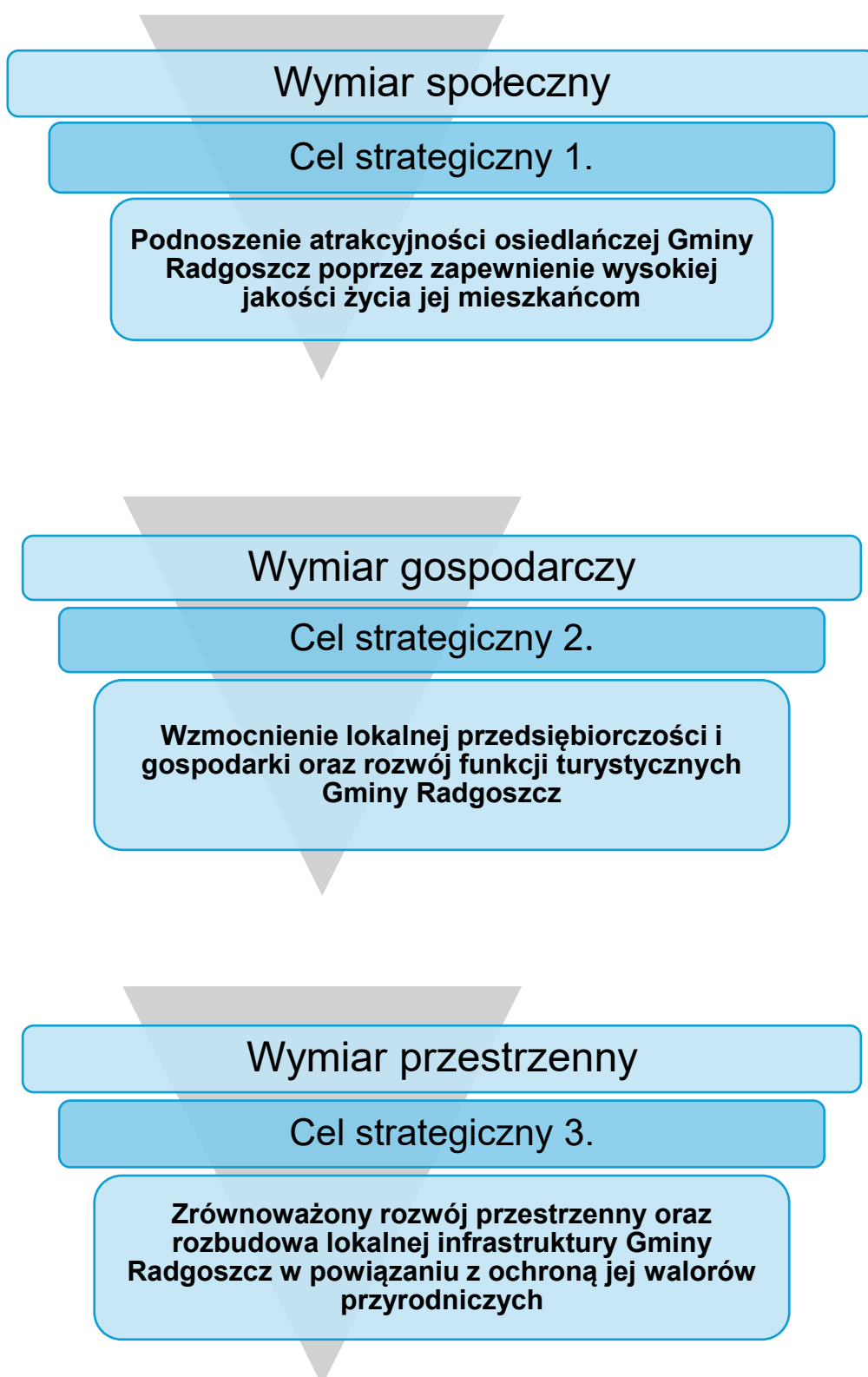
Rys. 10. Korelacja wymiaru z celami i kierunkami działaniami.

Źródło: Opracowanie własne

W Strategii Rozwoju Gminy Radgoszcz na lata 2025 - 2035 wyodrębniono i określono następujące cele strategiczne:

Rys. 11. Cele strategiczne gminy Radgoszcz.

Źródło: Opracowanie własne

Wyznaczone cele strategiczne stanowią ramy zaplanowanej interwencji oraz są pierwszym krokiem w ramach realizacji przyjętej przez gminę **wizji i misji** rozwoju. Zostały one

wygenerowane podczas warsztatów strategicznych, w których wzięli udział przedstawiciele społeczności lokalnej:

MISJA
Misją Gminy Radgoszcz jest konsekwentne podnoszenie jakości życia mieszkańców, poprzez odpowiedzialne gospodarowanie przestrzenią, długofalowy, zrównoważony rozwój, oparty na istniejących potencjałach lokalnych oraz wspieranie aktywności społecznej i rodzinnej.

Cele strategiczne w wizji rozwoju gminy to kluczowe, długofalowe kierunki działań, które mają na celu poprawę jakości życia mieszkańców, rozwój lokalnej gospodarki, ochronę środowiska, racjonalną politykę przestrzenną oraz zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy. Stanowią one odpowiedź na pytanie, co gmina i jej mieszkańcy chcą osiągnąć w perspektywie 2035 roku:

WIZJA
Gmina Radgoszcz to atrakcyjne miejsce do zamieszkania i pracy, przyjazne rodzinom, oferująca wysokiej jakości infrastrukturę techniczną i społeczną, dostęp do usług publicznych oraz bogatą ofertę rekreacyjną i spędzania czasu wolnego.

Wyznaczone cele strategiczne w trójdzielnej strukturze w wymiarze:

- społecznym,
- gospodarczym,
- przestrzennym,

tworzą przestrzeń do wyznaczenia szczegółowych kierunków działań w ramach zaktualizowanej Strategii Rozwoju Gminy Radgoszcz na lata 2025-2035.

WYMIAR SPOŁECZNY
Cel strategiczny 1 : Podnoszenie atrakcyjności osiedleńczej Gminy Radgoszcz poprzez zapewnienie wysokiej jakości życia jej mieszkańcom

Pierwszy cel strategiczny silnie wynika z diagnozy sytuacji lokalnej, przeprowadzonych wywiadów a także analiz ankiet. Został on sformułowany jako odpowiedź na problemy społeczne zidentyfikowane w Gminie Radgoszcz.

Jednym z najpoważniejszych wyzwań rozwojowych gminy jest systematyczny odpływ ludności, wynikający z ujemnego salda migracji. Przyczyny tego zjawiska mają charakter zarówno globalny (spadek liczby urodzeń, mobilność młodych osób), jak i lokalny – związane są ze spadającą atrakcyjnością osiedleńczą, ograniczoną dostępnością usług publicznych,

niedoborami w infrastrukturze mieszkaniowej oraz niewystarczającą ofertą rynku pracy. W odpowiedzi na te problemy gmina powinna podejmować skoncentrowane działania operacyjne w kilku kluczowych obszarach:

- gospodarka i rynek pracy – zwiększenie liczby miejsc pracy, wsparcie przedsiębiorczości, przyciąganie inwestorów
- usługi publiczne – poprawa jakości edukacji, opieki zdrowotnej, oferty dla dzieci i seniorów,
- mieszkalnictwo i przestrzeń – rozwój mieszkań komunalnych i TBS, uzbrojenie terenów budowlanych, rewitalizacja centrów
- jakość życia – atrakcyjna oferta kulturalna, sportowa i rekreacyjna,
- wizerunek i promocja – budowanie pozytywnej marki gminy jako miejsca do życia,
- zrównoważony rozwój – inwestycje w odnawialne źródła energii i zieloną infrastrukturę
- budowanie poczucia tożsamości gminnej oraz podejmowanie działań służących budowaniu integracji społecznej

Wdrożenie zaplanowanych działań pozwoli na zatrzymanie mieszkańców w gminie, przyciągnięcie nowych osiedleńców oraz wzmocnienie lokalnej wspólnoty.

W poniższej tabeli przedstawiono zestaw proponowanych działań operacyjnych wraz z przypisaniem odpowiedzialności i wskazaniem potencjalnych źródeł finansowania.

Tab. 8. Przykładowe działania operacyjne służące przeciwdziałaniu odpływowi ludności

Cel strategiczny	Działanie operacyjne	Odpowiedzialny	Źródła finansowania
Wzmacnianie rynku pracy	Utworzenie strefy aktywności gospodarczej przy głównych szlakach komunikacyjnych	Gmina, Starostwo, PUP, inwestorzy prywatni	RPO, FEP, KPO, PPP
	Program wsparcia dla lokalnych przedsiębiorców (granty, doradztwo, inkubator przedsiębiorczości)	Gmina, LGD, organizacje biznesowe	RPO, Fundusze Norweskie, PROW
	Rozwój coworkingu i przestrzeni do pracy zdalnej	Gmina, NGO, partner prywatny	RPO, środki własne
Poprawa usług publicznych	Rozwój żłobków i przedszkoli (w tym modułowych)	Gmina, OPS	RPO, program MALUCH+, BGK
	Wzmocnienie oferty skierowanej w stronę seniorów	Gmina, OPS, NGO	RPO, ASOS, środki własne
	Stały rozwój i unowocześnianie transportu publicznego (połączenia z miastem powiatowym oraz wojewódzkim)	Gmina, Związki Komunalne	FEP, KPO, fundusz autobusowy
	Rozwój e-usług administracyjnych	Urząd Gminy	KPO, RPO
Rozwój mieszkalnictwa	Budowa mieszkań komunalnych/TBS dla młodych rodzin	Gmina, TBS, deweloperzy	BGK, RPO, PPP

	Uzbrojenie terenów pod budownictwo (kanalizacja, wodociągi, drogi, oświetlenie)	Gmina, Wodociągi, ZGK	RPO, FEP, środki własne
	Rewitalizacja centrów miejscowości	Gmina, NGO, mieszkańcy	RPO, PROW, środki własne
Poprawa jakości życia i atrakcyjności gminy	Organizacja wydarzeń integracyjnych i kulturalnych (festiwale, pikniki)	GOK, NGO, szkoły	PROW, MKiDN, Fundusze Norweskie
	Rozbudowa infrastruktury rekreacyjnej (ścieżki rowerowe, boiska, place zabaw)	Gmina, sołectwa	RPO, PROW, środki własne
	Promocja gminy jako atrakcyjnego miejsca do życia (kampanie w mediach, portal osiedleńczy)	Urząd Gminy, GOK	środki własne, fundusze UE
Polityka prorodzinna i ekologiczna	Programy wspierające rodziny (dopłaty do żłobków, becikowe gminne, transport szkolny)	Gmina, OPS	środki własne, programy rządowe
	Rozwój OZE i zielonej infrastruktury (panele PV, pompy ciepła, termomodernizacja)	Gmina, mieszkańcy, przedsiębiorcy	RPO, FEP, KPO
	Współpraca z miastem regionalnym (wspólny transport, promocja inwestycyjna)	Gmina, Związki międzygminne	RPO, środki własne
Budowanie poczucia tożsamości gminnej	Podejmowanie działań służących budowaniu integracji społecznej, organizacja imprez, budowa dialogu społecznego, nawiązanie współpracy międzynarodowej	Gmina, organizacje społeczne, ośrodki kultury działające na terenie gminy	środki własne, PROW, Interreg, programy unijne, Erasmus

Źródło: Opracowanie własne

WYMIAR GOSPODARCZY

Cel strategiczny 2 : Wzmacnianie lokalnej przedsiębiorczości i gospodarki oraz rozwój funkcji turystycznych Gminy Radgoszcz

Atutem Gminy Radgoszcz jest jej położenie w północno-zachodniej części województwa małopolskiego, na obszarze o wyraźnie rolniczym charakterze, z dogodnym dostępem do ośrodków powiatowych i regionalnych. Gmina dysponuje zasobami przestrzennymi sprzyjającymi rozwojowi lokalnej przedsiębiorczości, w szczególności w sektorze mikro- i

małych firm, działalności usługowej, rzemieślniczej oraz przetwórstwa rolno-spożywczego, opartego na lokalnych zasobach i tradycjach.

Równocześnie istotnym potencjałem gminy są jej walory przyrodnicze i krajobrazowe, w tym obszary o wysokiej jakości środowiska naturalnego, tereny zielone oraz doliny cieków wodnych, które stwarzają dogodne warunki do rozwoju funkcji turystycznych i rekreacyjnych. Możliwości te mogą być wykorzystywane w szczególności poprzez rozwój turystyki weekendowej, aktywnej i wypoczynkowej, a także oferty agroturystycznej, bazującej na lokalnym dziedzictwie przyrodniczym i kulturowym.

Na terenie Gminy Radgoszcz występują również elementy dziedzictwa kulturowego i historycznego, które – w połączeniu z lokalnymi inicjatywami gospodarczymi – mogą stanowić istotny czynnik wzmacniania atrakcyjności turystycznej gminy. Rozwój infrastruktury turystycznej, usług okołoturystycznych oraz lokalnych produktów i marek sprzyjać będzie aktywizacji gospodarczej mieszkańców.

Wymienione uwarunkowania i walory Gminy Radgoszcz tworzą podstawy do wzmacniania lokalnej przedsiębiorczości i gospodarki, dywersyfikacji źródeł dochodów mieszkańców oraz zwiększania atrakcyjności inwestycyjnej i osiedleńczej gminy, przy jednoczesnym zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju.

Tab. 9. Przykładowe działania operacyjne w zakresie rozwoju turystyki i infrastruktury towarzyszącej

Cel strategiczny	Działanie operacyjne	Odpowiedzialny	Źródła finansowania
Wzmocnienie współpracy z lokalnymi przedsiębiorcami	Powołanie gminnego forum gospodarczego,	UG Radgoszcz,	środki własne, PUP środki własne
	Wsparcie dla lokalnych przedsiębiorców, organizacja szkoleń	UG Radgoszcz	środki własne, PUP środki własne
	Utworzenie na stronie gminy zakładki promującej lokalną przedsiębiorczość	UG Radgoszcz	środki własne
Rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	Budowa i oznakowanie nowych ścieżek pieszo-rowerowych	UG Radgoszcz, powiat dąbrowski, Nadleśnictwo, inwestorzy prywatni	RPO WP, Fundusze Norweskie, program Rozwoju Obszarów Wiejskich
	Utworzenie stref rekreacyjnych, zagospodarowanie zalewu w Narożnikach	Gmina, Ośrodek Kultury	PROW, fundusz sołecki, środki WFOŚiGW
	Budowa punktów widokowych i małej infrastruktury	Gmina, NGO, partner prywatny	PROW, LGD

Wzmocnienie oferty kulturalno-turystycznej	Rozwój wydarzeń cyklicznych promujących gminę	Ośrodek Kultury, , KGW	MKiDN, programy grantowe, sponsorzy lokalni
	Promocja dziedzictwa i turystyki kulturowej	UG Radgoszcz, Ośrodek Kultury, stowarzyszenia	RPO, środki z programu Polska Cyfrowa, dotacje z MKiDN
	Stworzenie lokalnego muzeum lub ekspozycji historycznej związanej w ważnymi postaciami z terenu gminy	Ośrodek Kultury, TPZC	Program Kultura Interwencje, wsparcie MK
Rozwój oferty noclegowej i usług turystycznych	Wsparcie dla agroturystyki i kwater prywatnych	UG Radgoszcz, LGD, PUP	PROW, program „Premie dla młodych rolników”, środki unijne
	Utworzenie lokalnego „Szlaku Produktów i Rzemiosła”	UG Radgoszcz, KGW, lokalni producenci	LGD, fundusz promocji produktów lokalnych
Promocja Gminy Radgoszcz jako miejsca turystycznego	Organizacja wydarzeń integracyjnych i kulturalnych (festiwale, pikniki)	GOK, NGO, szkoły	PROW, MKiDN, Fundusze Norweskie
	Promocja gminy jako atrakcyjnego miejsca do życia (kampanie w mediach, portal osiedleńczy)	Urząd Gminy, GOK	środki własne, fundusze UE
	Stworzenie wspólnej oferty turystycznej z gminami ościennymi	samorządy, LGD, powiat dąbrowski	RPO WP, środki międzygminne, dotacje celowe

Źródło: Opracowanie własne

WYMIAR PRZESTRZENNY

Cel strategiczny 3 : Zrównoważony rozwój przestrzenny oraz rozbudowa lokalnej infrastruktury Gminy Radgoszcz w powiązaniu z ochroną jej walorów przyrodniczych

Zagadnienia przestrzenne, infrastrukturalne i środowiskowe stanowią istotny element realizacji celu przestrzennego Gminy Radgoszcz, ukierunkowanego na zrównoważony rozwój przestrzenny oraz rozbudowę lokalnej infrastruktury w powiązaniu z ochroną walorów przyrodniczych. Gmina Radgoszcz, obejmująca obszary o zróżnicowanych funkcjach osadniczych i rolniczych, charakteryzuje się rozproszoną zabudową oraz znaczącym udziałem terenów otwartych i przyrodniczo cennych, co w istotny sposób wpływa na sposób kształtowania polityki przestrzennej i infrastrukturalnej.

Uwarunkowania przestrzenne gminy determinowane są zarówno przez istniejący układ komunikacyjny i techniczny, jak i przez konieczność zachowania równowagi pomiędzy rozwojem inwestycyjnym a ochroną środowiska naturalnego. Szczęólnego znaczenia nabiera racjonalne zagospodarowanie przestrzeni, ograniczanie nadmiernego rozpraszania zabudowy oraz porządkowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej miejscowości, z uwzględnieniem ładu przestrzennego i krajobrazu.

Przeprowadzona diagnoza oraz konsultacje społeczne na potrzeby opracowania Strategii Rozwoju Gminy Radgoszcz wykazały występowanie nierównomiernego poziomu rozwoju infrastruktury technicznej, w szczególności w zakresie jakości dróg lokalnych, dostępności chodników oraz infrastruktury pieszo-rowerowej, a także potrzeb dalszej rozbudowy i modernizacji sieci wodno-kanalizacyjnej. Zidentyfikowane potrzeby infrastrukturalne mają bezpośredni wpływ na jakość życia mieszkańców oraz atrakcyjność osiedleńczą gminy.

Realizacja celu przestrzennego zakłada podejmowanie działań zmierzających do systematycznej poprawy dostępności komunikacyjnej, rozwoju infrastruktury technicznej i społecznej oraz wzmacniania funkcji mieszkaniowych, przy jednoczesnym poszanowaniu walorów przyrodniczych gminy. Istotnym elementem będzie również ochrona środowiska, racjonalne gospodarowanie zasobami naturalnymi oraz uwzględnianie działań adaptacyjnych i mitygacyjnych w kontekście zmian klimatu, co pozwoli na trwałe i zrównoważony rozwój przestrzenny Gminy Radgoszcz.

Tab. 10. Przykładowe działania operacyjne dla zrównoważonego rozwoju przestrzennego gminy Radgoszcz

Cel strategiczny	Działanie operacyjne	Odpowiedzialny	Źródła finansowania
Racjonalne planowanie przestrzenne	Opracowanie i uchwalenie planu ogólnego gminy zgodnego z polityką krajową i wojewódzką	UG Radgoszcz, Biuro Planistyczne	środki własne, RPO, KPO (wsparcie reformy planowania)
	Stopniowe sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla terenów osadniczych i inwestycyjnych	UG Radgoszcz, Biura projektowe	środki własne, dotacje rządowe, RPO
	Wprowadzenie stref funkcjonalnych: osadnictwo, rolnictwo, rekreacja, obszary chronione	UG Radgoszcz, RDOŚ, WZMiUW	środki własne
Ochrona walorów przyrodniczych	Wyznaczenie w planach obszarów zieleni chronionej i korytarzy ekologicznych	Gmina, RDOŚ, Lasy Państwowe	LIFE, RPO, FEnKS
	Wsparcie dla rolnictwa ekologicznego i działań prośrodowiskowych (np. strefy buforowe przy	Gmina, ARiMR, LGD	PROW, WPR 2023–202

	rzekach, zadrzewienia śródpolne)		
	Ochrona dolin rzecznych i terenów zalewowych przed zabudową	Gmina, Wody Polskie, RDOŚ	środki własne, fundusze ochrony środowiska
Zrównoważona infrastruktura i mobilność	Rozwój transportu publicznego łączącego Radgoszcz z większymi, sąsiednimi miastami	Gmina, Związki Komunalne, Powiat	Fundusz autobusowy, RPO, FEP
	Budowa i modernizacja ścieżek rowerowych oraz tras pieszo-rowerowych łączących sołectwa i obszary atrakcyjne turystycznie	Gmina, Powiat, NGO	RPO, PROW, FEniKS
	Promowanie kompaktowej zabudowy (dogęszczanie wsi, ograniczanie rozpraszania)	Gmina	środki własne
Estetyka i funkcjonalność przestrzeni publicznej	Rewitalizacja centrów miejscowości (place, tereny rekreacyjne, mała architektura)	Gmina, sołectwa, NGO	RPO, PROW, środki własne
	Ograniczenie chaotycznej zabudowy poprzez wytyczne urbanistyczne w planach	Gmina, Biura projektowe	środki własne
Edukacja i świadomość ekologiczna mieszkańców	Kampanie informacyjne nt. ochrony krajobrazu, zielonego budownictwa, energooszczędności	Gmina, szkoły, NGO	WFOŚiGW, Fundusze Norweskie
	Konsultacje społeczne przy tworzeniu planu ogólnego i planów miejscowych	Gmina, mieszkańcy, NGO	środki własne, RPO

Źródło: Opracowanie własne

6. KIERUNKI DZIAŁAŃ PODEJMOWANYCH DLA OSIĄGNIĘCIA CELÓW STRATEGICZNYCH

Rozdział odnosi się do przepisu Art. 10e. 3. 2) kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych; zawartego w Ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U.2024. poz.566 z późniejszymi zmianami).

Strategia Rozwoju Gminy Radgoszcz na lata 2025-2035 oraz plan ogólny gminy stanowią komplementarne dokumenty polityki rozwoju lokalnego, które powinny pozostawać ze sobą w ścisłej spójności merytorycznej i funkcjonalnej. Powiązanie to ma szczególne znaczenie w kontekście określonych w strategii celów strategicznych oraz przypisanych im kierunków operacyjnych.

Hierarchia dokumentów planistyczno-strategicznych

Strategia Rozwoju Gminy Radgoszcz jest nadrzędnym dokumentem strategicznym, określającym wizję rozwoju, cele strategiczne oraz priorytety rozwojowe gminy w perspektywie długoterminowej do 2035 roku. Dokument ten wyznacza ramy dla działań samorządu terytorialnego oraz stanowi podstawę dla programowania polityk sektorowych i inwestycyjnych.

Plan ogólny gminy jest natomiast dokumentem planistycznym, którego rolą jest przestrzenne odwzorowanie i zabezpieczenie celów rozwojowych wynikających ze strategii, w tym lokalizacja funkcji publicznych, mieszkaniowych, gospodarczych, infrastrukturalnych i rekreacyjnych.

Znaczenie Strategii Rozwoju Gminy

Opracowanie Strategii Rozwoju Gminy Radgoszcz na lata 2025–2035 ma kluczowe znaczenie dla prawidłowego i skutecznego prowadzenia polityki przestrzennej gminy. Plan ogólny, zgodnie z obowiązującymi przepisami, musi pozostawać w zgodności z dokumentami strategicznymi, w szczególności ze strategią rozwoju gminy. Brak aktualnej strategii mógłby skutkować opieraniem ustaleń planistycznych na nieaktualnych priorytetach rozwojowych, co w dłuższej perspektywie utrudniałoby ich realizację.

Strategia rozwoju wyznacza **kluczowe kierunki i priorytety inwestycyjne**, takie jak rozwój infrastruktury technicznej, infrastruktury społecznej, komunikacji, usług publicznych czy terenów aktywności gospodarczej, które plan ogólny powinien odpowiednio zabezpieczyć w układzie przestrzennym.

Zapisy strategii umożliwiają również uwzględnienie **nowych uwarunkowań rozwojowych**, w tym zmian demograficznych, gospodarczych i środowiskowych, a także dostosowanie polityki lokalnej do aktualnych dokumentów krajowych i regionalnych, takich jak Krajowa Polityka Miejska, instrumenty Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych czy priorytety finansowania w ramach funduszy Unii Europejskiej.

Praktyczne konsekwencje spójności dokumentów

Brak aktualnej strategii rozwoju, dostosowanej do wymagań wynikających z nowych zapisów prawnych mógłby skutkować nieuwzględnieniem w planie ogólnym kluczowych potrzeb inwestycyjnych gminy, takich jak rezerwy terenów pod infrastrukturę edukacyjną, społeczną, sportową, gospodarczą czy komunikacyjną. Ponadto niespójność pomiędzy strategią a dokumentami planistycznymi może stanowić istotną barierę w procesie pozyskiwania środków zewnętrznych, w szczególności funduszy Unii Europejskiej, które wymagają jednoznacznego uzasadnienia inwestycji w dokumentach strategicznych.

Strategia rozwoju wzmacnia również proces konsultacji społecznych, zapewniając mieszkańcom jasną informację, że proponowane rozwiązania przestrzenne i inwestycyjne wynikają z wcześniej określonych i uzgodnionych kierunków rozwoju gminy.

Poziom operacyjny Strategii Rozwoju Gminy Radgoszcz

W niniejszym rozdziale zaprezentowano **poziom operacyjny Strategii Rozwoju Gminy Radgoszcz na lata 2025–2035**, obejmujący zestaw konkretnych kierunków działań przypisanych do poszczególnych celów strategicznych i operacyjnych. Opracowanie strategii polegało na uporządkowaniu i weryfikacji dotychczasowych celów wygenerowanych w Strategii Rozwoju Gminy Radgoszcz na lata 2022-2030 oraz wprowadzeniu nowych kierunków interwencji, odpowiadających aktualnym i prognozowanym potrzebom rozwojowym gminy.

W końcowej części rozdziału wskazano przykładowe działania i przedsięwzięcia, których realizacja przyczyni się do:

- wzmocnienia atrakcyjności osiedleńczej Gminy Radgoszcz,
- rozwoju i promocji potencjału turystycznego oraz kulturowego,
- zwiększenia aktywności gospodarczej i liczby funkcjonujących podmiotów gospodarczych,
- podniesienia jakości życia i standardu usług publicznych dostępnych dla mieszkańców.

Dla gminy Radgoszcz wskazane wyżej kierunki są kluczowe, ponieważ odpowiadają na jej wyzwania demograficzne, gospodarcze i rozwojowe:

Wzmacnianie atrakcyjności osiedleńczej sprzyja zatrzymaniu odpływu mieszkańców oraz przyciąganiu nowych rodzin, co stabilizuje dochody gminy i lokalny rynek pracy.

Rozwój i promocja potencjału turystycznego oraz kulturowego pozwalają lepiej wykorzystać lokalne zasoby, zwiększyć rozpoznawalność gminy i generować dodatkowe źródła dochodów.

Zwiększenie aktywności gospodarczej i liczby podmiotów gospodarczych wzmacnia bazę ekonomiczną samorządu, tworzy miejsca pracy i ogranicza zależność mieszkańców od rynków zewnętrznych.

Podniesienie jakości życia oraz standardu usług publicznych bezpośrednio wpływa na satysfakcję mieszkańców, buduje kapitał społeczny i stanowi fundament długofalowego, zrównoważonego rozwoju gminy.

**Tab. 11. Cele strategiczne, operacyjne i kierunki działań – Strategia rozwoju Gminy Radgoszcz na 2025-2035
(poziom społeczny, gospodarczy oraz przestrzenno – środowiskowy)**

Cel strategiczny 1 : Podnoszenie atrakcyjności osiedleńczej Gminy Radgoszcz poprzez zapewnienie wysokiej jakości życia jej mieszkańcom	
Cel operacyjny 1.1 Poprawa dostępności i jakości usług publicznych świadczonych na rzecz mieszkańców w różnym wieku	Kierunki działań - projekty
	1. Stworzenie warunków dla osób starszych w zakresie podnoszenia kompetencji i kwalifikacji (organizacja kursów i szkoleń) 2. Działania na rzecz poszerzania oferty i dostępności w zakresie usług rehabilitacyjnych dla osób starszych 3. Podjęcie działań służących powstaniu Dziennego Domu Pomocy na terenie gminy Radgoszcz 4. Umożliwienie opieki nad dziećmi do lat 3 i w wieku przedszkolnym rodzicom chcącym rozpocząć aktywność zawodową lub wrócić na rynek pracy; 5. Podniesienie jakości kształcenia ogólnego, w tym poprzez rozwój u uczniów kompetencji kluczowych i umiejętności przekrojowych, w tym sprzyjających innowacyjności/proinnowacyjnych, z uwzględnieniem specjalnych potrzeb, deficytów i uzdolnień uczniów oraz poprzez wsparcie kadry szkół; 6. Kształcenie osób dorosłych w zakresie kompetencji przekrojowych oraz kwalifikacji zawodowych. 7. Rozwój infrastruktury i usług dla seniorów (Klub Seniora, Dom Złotej Jesieni) 8. Likwidacja barier architektonicznych w obiektach i przestrzeniach publicznych; 9. Rozwój e-usług publicznych (e-administracja, e-zdrowie, wysokiej jakości Internet szerokopasmowy)

Cel operacyjny 1.2 Rozwój infrastruktury społecznej, kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej	1. Budowa, boisk i placów zabaw we wszystkich sołectwach gminy Radgoszcz 2. Zagospodarowanie poddasza OSP Krzywda 3. Budowa amfiteatru (zadaszonej sceny) przy OSP Krzywda 4. Budowa hali – auli widowiskowej przy szkole podstawowej w Luszowicach 5. Utworzenie miejsc wypoczynku poprzez rozbudowę małej architektury, a także budowa i modernizacja placów zabaw na terenie gminy 6. Rozwój infrastruktury instytucji kultury 7. Budowa Centrum Kultury i Integracji w Luszowicach 8. Rozwój infrastruktury sportu (boiska) w Łęgu i Smykowie 9. Modernizacja stadionów sportowych w Luszowicach i Radgoszczy – Żdźary wraz z budową zapleczy sanitarno- szatniowych
Cel operacyjny 1.3 Wzmacnianie integracji i kapitału społecznego mieszkańców	1. Wsparcie finansowe dla organizacji pozarządowych i stowarzyszeń działających na terenie gminy 2. Organizacja wydarzeń kulturalnych i sportowych na terenie całej gminy 3. Generowanie projektów służących budowaniu potencjału partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego 4. Kultywowanie pamięci o Janie Wnęku (utworzenie miejsca pamięci, organizacja wydarzeń kulturalnych, konkursów związanych z osobą Jana Wnęka)
Cel operacyjny 1.4 Poprawa warunków mieszkaniowych i infrastrukturalnych, sprzyjających osiedlaniu się nowych mieszkańców	1. Zagospodarowanie budynku oraz przestrzeni otaczającej po byłej szkole w Małcu 2. Rozwój infrastruktury edukacyjnej przedszkoli i szkół oraz zwiększenie ich dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami 3. Zagospodarowanie budynku oraz przestrzeni otaczającej po byłej szkole w Łęgu 4. Budowa i rozbudowa parkingów przy instytucjach publicznych, szkołach i przedszkolach 5. Rozwój infrastruktury i usług odpowiadających na wyzwania związane ze zmianami demograficznymi (utworzenie Klubu Seniora w Radgoszczy oraz Domu Złotej Jesieni) 6. Rozwój i modernizacja infrastruktury drogowej i towarzyszącej

Cel strategiczny 2 : Wzmacnianie lokalnej przedsiębiorczości i gospodarki oraz rozwój funkcji turystycznych Gminy Radgoszcz.

	Kierunki działań - projekty
Cel operacyjny 2.1 Tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju lokalnej przedsiębiorczości oraz sektora MŚP	1. Promocja postaw przedsiębiorczych i doradztwo dla osób zainteresowanych założeniem działalności gospodarczej 2. Promowanie wdrożeń energooszczędnych technologii produkcji 3. Wdrożenie systemów zarządzania energią, inwestycje w źródła systemowe oraz magazyny energii
Cel operacyjny 2.2 Dywersyfikacja lokalnej gospodarki poprzez promocję i rozwój funkcji turystycznych oraz rekreacyjnych	1. Utworzenie na terenie całej gminy miejsc rekreacji indywidualnej w tym ścieżek rowerowych z infrastrukturą towarzyszącą 2. Zagospodarowanie turystyczno-rekreacyjne GOW Narożniki (budowa ścieżki rowerowej wokół zbiornika oraz towarzyszącej infrastruktury) 3. Ochrona, promocja oraz udostępnianie zabytków znajdujących się na terenie gminy 4. Organizacja wydarzeń promujących gminę i jej walory turystyczno- rekreacyjne oraz dziedzictwo kulturowe

Cel strategiczny 3: Zrównoważony rozwój przestrzenny i rozbudowa lokalnej infrastruktury Gminy Radgoszcz oraz ochrona walorów przyrodniczych.

	Kierunki działań - projekty
Cel operacyjny 3.1 Zapewnienie ładu przestrzennego i racjonalnego gospodarowania przestrzenią gminy oraz zrównoważone wykorzystanie jej walorów przyrodniczo-krajobrazowych	1. Rewitalizacja centrum Radgoszczy, w tym przywrócenie lub nadanie nowych funkcji obiektom zdegradowanym 2. Inwestycje w rozwój estetycznej, funkcjonalnej i ogólnodostępnej infrastruktury publicznej, w tym spójnego centrum Radgoszczy 3. Tworzenie terenów zieleni urządzonej na terenie wszystkich sołectw 4. Promocja oraz wsparcie działań służących likwidacji azbestu. 5. Utworzenie spółdzielni energetycznych
Cel operacyjny 3.2 Rozwój infrastruktury komunalnej zgodnej z zasadami ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju	1. Kontynuacja modernizacji oczyszczalni ścieków oraz budowa stacji ujęcia i uzdatniania wody 2. Rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej 3. Kompleksowa termomodernizacja budynków publicznych wraz z przebudową systemów grzewczych 4. Podejmowanie działań służących dalszemu rozwojowi OZE na terenie gminy 5. Budowa PSZOK

Źródło: Opracowanie własne

Tab. 12. Tabela priorytetów działań mogących wpłynąć na atrakcyjność osiedleńczą gminy Radgoszcz, z uwzględnieniem wpływu, kosztów i czasu realizacji

Działanie	Wpływ na atrakcyjność osiedleńczą	Szacunkowy koszt	Czas realizacji
Remont i modernizacja dróg lokalnych	Wysoki – poprawia komfort życia i komunikację	Średni/Wysoki	1–3 lata
Modernizacja chodników i oświetlenia	Średni – zwiększa bezpieczeństwo i estetykę	Średni	1–2 lata
Rozbudowa sieci kanalizacyjnej i wodociągowej	Wysoki – kluczowe dla nowych osiedli	Wysoki	2–3 lata
Programy wsparcia dla rodzin (dopłaty, integracja)	Średni – przyciąga młode rodziny	Niski/Średni	1–3 lata
Promocja dostępnych terenów pod zabudowę	Średni – przyciąga inwestorów i mieszkańców	Niski	1 rok
Modernizacja placów, parków, terenów rekreacyjnych	Wysoki – poprawia jakość życia	Średni	1–3 lata
Sadzenie drzew, zakładanie skwerów, ścieżek	Średni – wpływa na estetykę i komfort	Niski/Średni	1–2 lata
Kampania promocyjna gminy	Średni – zwiększa rozpoznawalność	Niski	1 rok
Tworzenie planów zagospodarowania przestrzennego	Wysoki – fundament dla rozwoju budownictwa jednorodzinnego	Średni	3–5 lat
Współpraca z deweloperami nad nowoczesnymi osiedlami	Wysoki – bezpośrednio zwiększa liczbę mieszkańców	Wysoki	3–7 lat
Poprawa połączeń komunikacyjnych (Rzeszów i okolice)	Wysoki – zwiększa atrakcyjność inwestycyjną i osiedleńczą	Wysoki	3–5 lat
Rozwój transportu publicznego i sieci rowerowej	Średni – ułatwia mobilność mieszkańców	Średni	3–5 lat
Modernizacja szkół i przedszkoli	Wysoki – przyciąga rodziny z dziećmi	Średni/Wysoki	3–5 lat
Tworzenie centrów kultury, miejsc integracji	Średni – wspiera życie społeczne	Średni	3–5 lat
Organizacja wydarzeń kulturalnych i sportowych	Średni – wzmacnia więzi społeczne	Niski/Średni	1–3 lata
Zachęcanie przedsiębiorców do inwestycji lokalnych	Wysoki – rozwija lokalną gospodarkę	Średni	3–7 lat
Rozwój terenów zielonych i rekreacyjnych	Wysoki – wpływa na komfort życia	Średni	3–5 lat
Promocja ekologicznych źródeł energii w budownictwie	Średni – nowoczesne i zrównoważone osiedla	Średni	3–7 lat

Źródło: Opracowanie własne

Zwiększeniu atrakcyjności osiedleńczej gminy Radgoszcz może służyć:

- współpraca z przedsiębiorcami,
- rozwój turystyki w oparciu o walory krajobrazowe i kulturowe oraz
- promocja gminy, prowadzona w sposób programowy i konsekwentny

Współpraca z przedsiębiorcami dla zwiększenia atrakcyjności osiedleńczej:

1. Rozwój lokalnych usług dla mieszkańców

- Zachęty dla gastronomii, sklepów, usług codziennych (fryzjerzy, żłobki, kluby fitness).
Efekt: mieszkańcy mają wszystko na miejscu, bez konieczności wyjazdu do większych miast – rośnie komfort życia.

2. Wsparcie dla agroturystyki i rekreacji

- Partnerstwo z właścicielami gospodarstw, stadnin czy wypożyczalni sprzętu rekreacyjnego.
Efekt: mieszkańcy zyskują codzienną ofertę aktywnego wypoczynku, a gmina buduje markę miejsca „do życia i do relaksu”.

3. Program „Mieszkaj i pracuj lokalnie”

- Promowanie firm oferujących zatrudnienie w gminie; wsparcie w rekrutacji i szkoleniach.
Efekt: mniej codziennych dojazdów do otaczających miast (Dąbrowa Tarnowska, Mielec, Dębica, Tarnów), większa stabilność mieszkańców.

4. Partnerstwa przy wydarzeniach kulturalnych i sportowych

- Firmy jako sponsorzy lub współorganizatorzy wydarzeń lokalnych
Efekt: mieszkańcy mają dostęp do bogatszej oferty wydarzeń. Promocja lokalnych marek

5. Partnerstwa inwestycyjne

- Wspólne projekty gmina–biznes: np. budowa infrastruktury rekreacyjnej (place zabaw, ścieżki rowerowe) współfinansowana przez lokalne firmy.
Efekt: szybszy rozwój infrastruktury podnoszącej jakość życia mieszkańców.

6. Wspólna promocja gminy i firm

- Materiały reklamowe, filmy, eventy pokazujące, że Radgoszcz to dobre miejsce do życia i prowadzenia biznesu i działalności gospodarczej.
Efekt: przekaz – gmina = dobre miejsce do zamieszkania, a jednocześnie do rozwoju zawodowego.

Podsumowanie:

Współpraca z przedsiębiorcami pozwala gminie zwiększyć dostępność usług, rozwijać ofertę spędzania wolnego czasu, tworzyć miejsca pracy i wspólnie promować region. To wszystko bezpośrednio podnosi atrakcyjność osiedleńczą.

Wykorzystanie położenia i walorów przyrodniczych w ramach rozwoju turystyki na terenie gminy Radgoszcz – przykłady działań

1. Kampania „Zamieszkać w gminie o wysokich walorach przyrodniczych”

- Promocja gminy jako miejsca spokojnego życia w naturze, a zarazem blisko większych ośrodków miejskich
- Strona www z ofertą terenów mieszkaniowych, komunikacją i atrakcjami.

2. Budowa marki gminy ekologicznej

- Oznakowane trasy rowerowe i piesze wokół zbiornika wodnego oraz wzdłuż terenów leśnych. Próba powiązania z regionalną siecią tras.

3. Przystanie kajakowe przy zbiorniku wodnym + strefy rekreacji

- Stworzenie punktów wypoczynkowych z placami zabaw, małą gastronomią i infrastrukturą wodną.
- Promocja w pakiecie „Weekend nad zalewem w Narożnikach”.

4. Szlak Kapliczek i Tradycji Lokalnej

- Opracowanie trasy kulturowej prezentującej kapliczki, krzyże, cmentarze wojenne obiekty historyczne.
- Stworzenie możliwości wykorzystania audio przewodnika w aplikacji mobilnej.

5. Pakiet powitalny dla nowych mieszkańców

- Folder informacyjny, mapa atrakcji, vouchery do lokalnych punktów usługowych.
- Budowanie pozytywnego wizerunku gminy jako otwartej i gościnnej.

6. Partnerstwo z otaczającymi gminami i powiatem.

- Wspólne pakiety turystyczne – wypracowanie strategii promocji północno - wschodniej części województwa małopolskiego.
- Promocja Radgoszczy jako „zielonego i ekologicznie czystego zakątka województwa”.

7. Program „Mieszkaj i pracuj lokalnie”

- Wsparcie dla przedsiębiorców tworzących miejsca pracy w usługach i turystyce.
- Promocja możliwości prowadzenia małego biznesu w gminie (agroturystyka, gastronomia, rekreacja).

Podsumowanie:

Powyższe działania mogą stworzyć działania tworzą spójną narrację: Radgoszcz = „życie i praca w otoczeniu natury”. Radgoszcz może skutecznie zwiększyć atrakcyjność osiedleńczą poprzez łączenie rekreacji, kultury lokalnej oraz bliskości większych ośrodków miejskich.

7. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ

Gmina Radgoszcz dąży do zrównoważonego i trwałego rozwoju, odpowiadającego jej funkcjom wiejskim, potencjałom rolniczym oraz potrzebom społeczności lokalnej, przy jednoczesnym wzmacnianiu atrakcyjności osadniczej i jakości życia mieszkańców. Położenie gminy w północno-wschodniej części województwa małopolskiego, w strukturze powiatu dąbrowskiego, determinuje konieczność prowadzenia polityki przestrzennej ukierunkowanej na racjonalne wykorzystanie zasobów lokalnych, ochronę przestrzeni rolniczej oraz poprawę dostępności do usług publicznych.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Radgoszcz wynika z uwarunkowań historycznych, przyrodniczych, planistycznych i społeczno-gospodarczych, charakterystycznych dla gmin o dominującej funkcji rolniczej. Uwzględnia on istniejącą sieć osadniczą, strukturę własności gruntów, warunki środowiskowe oraz aktualne i prognozowane potrzeby demograficzne. Model ten stanowi wizję długofalowego rozwoju przestrzennego gminy, ukierunkowaną na zachowanie ładu przestrzennego, ograniczanie presji urbanizacyjnej oraz wzmacnianie spójności wewnętrznej poszczególnych miejscowości.

Model obejmuje cele w wymiarze przestrzennym oraz zestaw ustaleń i rekomendacji odnoszących się do kształtowania zagospodarowania przestrzennego, rozwoju osadnictwa, lokalizacji funkcji usługowych oraz ochrony terenów rolnych i przyrodniczych. Stanowi on podstawę do prowadzenia spójnej i zintegrowanej polityki przestrzennej gminy.

Centralnym elementem wizji rozwoju pozostaje komponent społeczny. Zakłada on poprawę jakości życia mieszkańców poprzez zapewnienie dostępności podstawowych usług publicznych, wzmacnianie bezpieczeństwa, rozwój infrastruktury społecznej oraz tworzenie przestrzeni sprzyjających integracji lokalnej. Szczególny nacisk kładzie się na dostosowanie oferty usługowej i przestrzeni publicznych do potrzeb osób starszych, rodzin z dziećmi oraz osób o ograniczonej mobilności. Realizacja tych działań w perspektywie najbliższej dekady ma przyczynić się do zahamowania niekorzystnych trendów demograficznych oraz wzmocnienia atrakcyjności osiedleńczej gminy.

Rozwój osadnictwa w gminie Radgoszcz będzie następował w oparciu o istniejącą zabudowę, obowiązujące dokumenty planistyczne oraz wydane decyzje o warunkach zabudowy, przy zapewnieniu dostępu do dróg publicznych i podstawowej infrastruktury technicznej. Priorytetem pozostaje rozwój zabudowy w granicach istniejących miejscowości, z wykorzystaniem terenów już zainwestowanych lub bezpośrednio do nich przylegających.

Planowany rozwój urbanistyczny zakłada prowadzenie działań inwestycyjnych w sposób uporządkowany i zrównoważony, oparty na racjonalnym wykorzystaniu przestrzeni oraz ograniczaniu rozpraszania zabudowy. Nowa zabudowa powinna być lokalizowana przede wszystkim w obszarach o wykształconej strukturze funkcjonalno-przestrzennej, co pozwoli na efektywne wykorzystanie istniejącej infrastruktury technicznej i społecznej oraz ograniczy koszty jej rozbudowy.

Stopniowe poszerzanie terenów przeznaczonych pod zabudowę dopuszcza się wyłącznie w przypadkach uzasadnionych rzeczywistymi potrzebami demograficznymi i inwestycyjnymi, po wykazaniu braku możliwości ich realizacji w ramach już wyznaczonych obszarów

zainwestowanych. Gmina Radgoszcz przyjmuje zasadę odpowiedzialnego gospodarowania przestrzenią, w szczególności ochrony terenów rolnych o wysokiej wartości produkcyjnej.

Preferencje lokalizacyjne dla nowej zabudowy mieszkaniowej i usługowej koncentrują się na gruntach o niskiej przydatności rolniczej. W uzasadnionych przypadkach dopuszcza się możliwość przeznaczenia pod zabudowę gruntów klas I–III, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, w tym § 6 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 15 maja 2024 r., po przeprowadzeniu szczegółowej analizy wpływu inwestycji na strukturę rolną gminy.

Rozwój osadnictwa będzie opierał się na kontynuacji istniejącej struktury zabudowy, obejmującej modernizację i poprawę standardu technicznego obiektów, uzupełnianie luk w zabudowie oraz zagospodarowanie terenów przyległych do obecnych obszarów zainwestowanych. Działania te przyczynią się do poprawy estetyki przestrzeni, wzmocnienia funkcji mieszkaniowej wsi oraz ograniczenia presji na tereny otwarte.

W procesie planistycznym szczególną wagę przykładą się do kształtowania wysokiej jakości przestrzeni publicznych. Nowe tereny zabudowy powinny uwzględniać potrzeby rekreacyjne mieszkańców, tereny zieleni urządzonej oraz rozwiązania poprawiające bezpieczeństwo i dostępność komunikacyjną, w tym ruch pieszki i rowerowy.

Tworzenie i wzmacnianie lokalnych centrów miejscowości

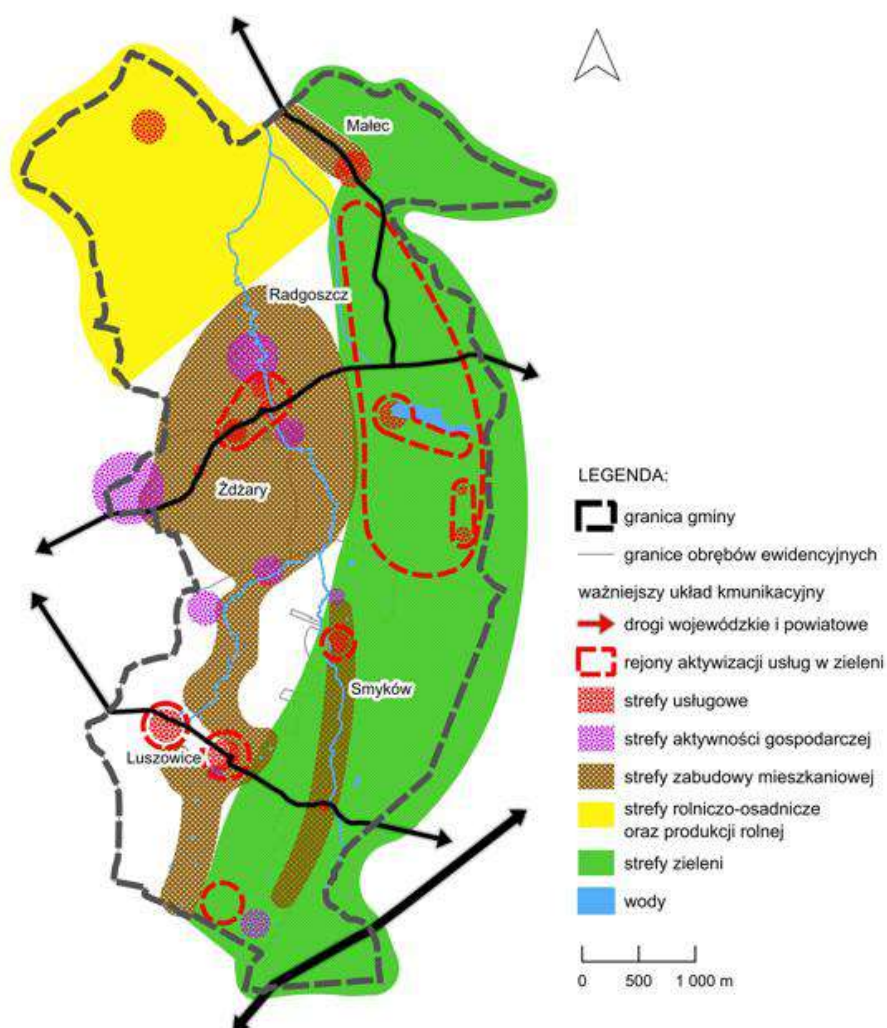
Integralnym elementem modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Radgoszcz jest wzmacnianie roli lokalnych centrów miejscowości jako przestrzeni koncentracji usług publicznych, aktywności społecznej i życia codziennego mieszkańców. Centra te pełnią istotną funkcję integracyjną, sprzyjając budowaniu więzi społecznych oraz lokalnej tożsamości.

W ramach polityki przestrzennej przewiduje się:

- koncentrację podstawowych usług publicznych (administracyjnych, społecznych, edukacyjnych i kulturalnych) w centralnych częściach miejscowości,
- rozwój drobnej przedsiębiorczości, handlu i rzemiosła w sposób komplementarny do funkcji mieszkaniowej,
- porządkowanie i poprawę jakości przestrzeni publicznych, w tym placów, skwerów i terenów rekreacyjnych,
- poprawę dostępności komunikacyjnej oraz bezpieczeństwa ruchu drogowego,
- tworzenie miejsc sprzyjających integracji społecznej i aktywności lokalnej.

Głównym ośrodkiem koncentracji funkcji usługowych i administracyjnych pozostaje miejscowość Radgoszcz, pełniąca rolę centrum gminnego. Funkcje uzupełniające realizowane są w pozostałych sołectwach, zgodnie z ich skalą, potencjałem i potrzebami mieszkańców. Układ komunikacyjny gminy, oparty na sieci dróg powiatowych i gminnych, stanowi podstawę obsługi przestrzennej i wymaga dalszej modernizacji w celu poprawy dostępności wewnętrznej i powiązań z otoczeniem zewnętrznym.

Rys. 12. Główne ośrodki koncentracji funkcji usługowych i administracyjnych.

Źródło: Plan zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego

Tereny aktywności gospodarczej

Niezbędne jest wyznaczenie nowych obszarów przeznaczonych na działalność gospodarczą, sprzyjających rozwojowi gminy przy jednoczesnym zachowaniu zasad ochrony środowiska naturalnego.

W modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej zaproponowano orientacyjne rozmieszczenie stref mieszkaniowych, usługowych i aktywności gospodarczej. Mają one charakter wstępny i powinny być weryfikowane w odniesieniu do istniejącego zagospodarowania oraz aktualnych potrzeb rozwojowych.

Szczegółowe ustalenia i rekomendacje dotyczące kierunków zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym potrzeby wyznaczania nowych obszarów zabudowy mieszkaniowej, przedstawiono w rozdziale 11 oraz 14.

W modelu strukturalno-przestrzennym gminy Radgoszcz niezbędne jest jednoznaczne wskazanie układu komunikacyjnego oraz infrastruktury technicznej, ponieważ elementy te stanowią podstawowy szkielet funkcjonalny gminy i w decydujący sposób warunkują jej rozwój

społeczny, gospodarczy i przestrzenny. Ich czytelne ujęcie umożliwia prowadzenie spójnej, racjonalnej i długofalowej polityki zagospodarowania przestrzennego, dostosowanej do realnych możliwości rozwojowych gminy.

Układ komunikacyjny, obejmujący drogi powiatowe i gminne, sieć dojazdową do terenów zabudowy oraz powiązania z sąsiednimi jednostkami samorządu terytorialnego, determinuje dostępność przestrzenną miejscowości, lokalizację zabudowy mieszkaniowej i usługowej oraz warunki funkcjonowania gospodarstw rolnych i lokalnej przedsiębiorczości. W gminie Radgoszcz, charakteryzującej się rozproszoną strukturą osadniczą i dominacją funkcji rolniczej, sprawny i czytelny układ komunikacyjny ma kluczowe znaczenie dla zapewnienia mieszkańcom dostępu do usług publicznych, rynków pracy, edukacji i opieki zdrowotnej.

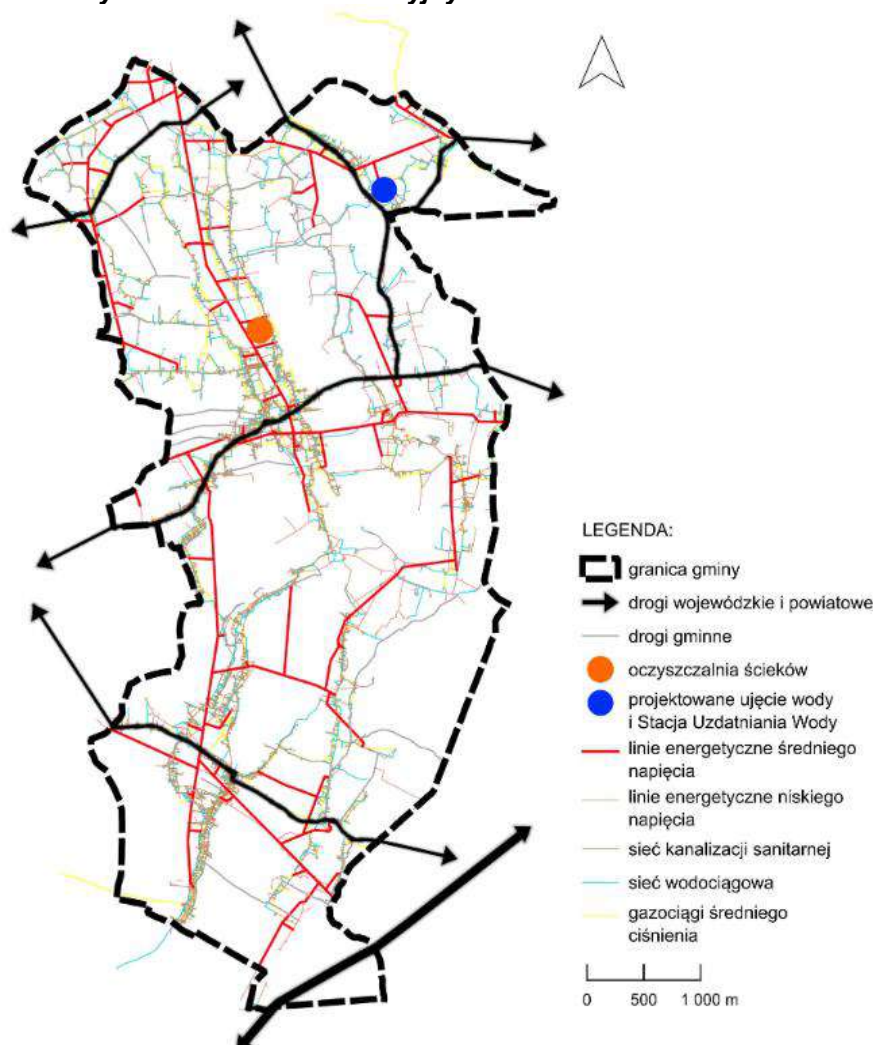
Zaznaczenie układu komunikacyjnego w modelu strukturalno-przestrzennym pozwala na wskazanie głównych osi rozwoju osadnictwa oraz terenów preferowanych pod nowe inwestycje, ograniczając jednocześnie chaotyczne rozpraszanie zabudowy. Umożliwia także planowanie modernizacji i rozbudowy infrastruktury drogowej w sposób skoordynowany z kierunkami rozwoju przestrzennego, poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz rozwój infrastruktury pieszej i rowerowej.

Równie istotnym elementem modelu jest infrastruktura techniczna, obejmująca sieci wodociągowe, kanalizacyjne, energetyczne, gazowe, telekomunikacyjne oraz systemy gospodarki odpadami. Dostępność i jakość infrastruktury technicznej warunkują możliwość lokalizacji nowej zabudowy, rozwój funkcji usługowych i przetwórczych oraz poprawę standardu życia mieszkańców. W warunkach gminy Radgoszcz, gdzie występują zróżnicowane poziomy wyposażenia poszczególnych miejscowości w infrastrukturę, jej czytelne ujęcie w modelu przestrzennym pozwala na identyfikację obszarów wymagających interwencji oraz racjonalne planowanie inwestycji infrastrukturalnych.

Uwzględnienie infrastruktury technicznej w modelu strukturalno-przestrzennym sprzyja również optymalizacji kosztów rozwoju, poprzez koncentrację nowej zabudowy w obszarach już wyposażonych w sieci lub możliwych do efektywnego uzbrojenia. Ogranicza to konieczność rozpraszania inwestycji infrastrukturalnych oraz minimalizuje negatywny wpływ rozwoju przestrzennego na środowisko.

Zintegrowane ujęcie układu komunikacyjnego i infrastruktury technicznej w modelu strukturalno-przestrzennym gminy Radgoszcz umożliwia prowadzenie spójnej i przewidywalnej polityki przestrzennej, opartej na zasadach zrównoważonego rozwoju. Stanowi ono podstawę do koordynacji działań planistycznych, inwestycyjnych i finansowych gminy, a także do skutecznego pozyskiwania środków zewnętrznych na rozwój infrastruktury i poprawę dostępności przestrzennej.

Rys. 13. Układ komunikacyjny i infrastruktura techniczna.

Źródło: Plan zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego

Funkcja rolnicza

Rolnictwo stanowi podstawowy i trwały element struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Radgoszcz, determinując jej charakter gospodarczy, krajobrazowy oraz społeczny. Gmina charakteryzuje się znacznym udziałem użytków rolnych, w tym gruntów o dobrej i średniej jakości gleb, co sprzyja prowadzeniu produkcji roślinnej oraz hodowlanej. Rolniczy charakter gminy wzmacnia jej położenie w północnej części województwa małopolskiego, na obszarze o relatywnie niskim stopniu urbanizacji i presji inwestycyjnej.

Potencjał rozwojowy rolnictwa w gminie Radgoszcz związany jest w szczególności z możliwością specjalizacji gospodarstw w kierunku produkcji jakościowej, w tym rolnictwa ekologicznego, produkcji tradycyjnej oraz niszowej, a także rozwoju krótkich łańcuchów dostaw. Kierunki te mogą sprzyjać zwiększeniu dochodowości gospodarstw, dywersyfikacji źródeł dochodu mieszkańców oraz wzmocnieniu lokalnej gospodarki.

Istotnym uzupełnieniem funkcji rolniczej jest rozwój drobnego i średniego przetwórstwa rolno-spożywczego, bazującego na lokalnych surowcach. Przetwórstwo to może stanowić impuls do

wzrostu wartości dodanej produkcji rolnej oraz tworzenia miejsc pracy poza tradycyjnym rolnictwem, przy jednoczesnym zachowaniu wiejskiego charakteru gminy.

Działania strategiczne w zakresie rozwoju funkcji rolniczej powinny koncentrować się na poprawie warunków funkcjonowania gospodarstw rolnych, w tym wspieraniu modernizacji produkcji, poprawie struktury agrarnej oraz dostępie do infrastruktury technicznej. Szczególną rolę odgrywa racjonalne kształtowanie przestrzeni rolniczej, zapewniające ciągłość użytkowania gruntów oraz ochronę gleb o wysokiej wartości produkcyjnej przed niekontrolowaną urbanizacją.

Lokalizacja gospodarstw rolnych, w szczególności drobnotowarowych i rodzinnych, powinna następować na terenach przeznaczonych pod zabudowę zagrodową, wyposażonych lub możliwych do wyposażenia w podstawową infrastrukturę techniczną, przy zachowaniu zasad ładu przestrzennego i ochrony środowiska. Zakłady przetwórstwa rolno-spożywczego powinny być lokowane przede wszystkim w obszarach przeznaczonych do obsługi produkcji rolniczej lub w bezpośrednim sąsiedztwie istniejących gospodarstw, w sposób ograniczający konflikty przestrzenne i środowiskowe.

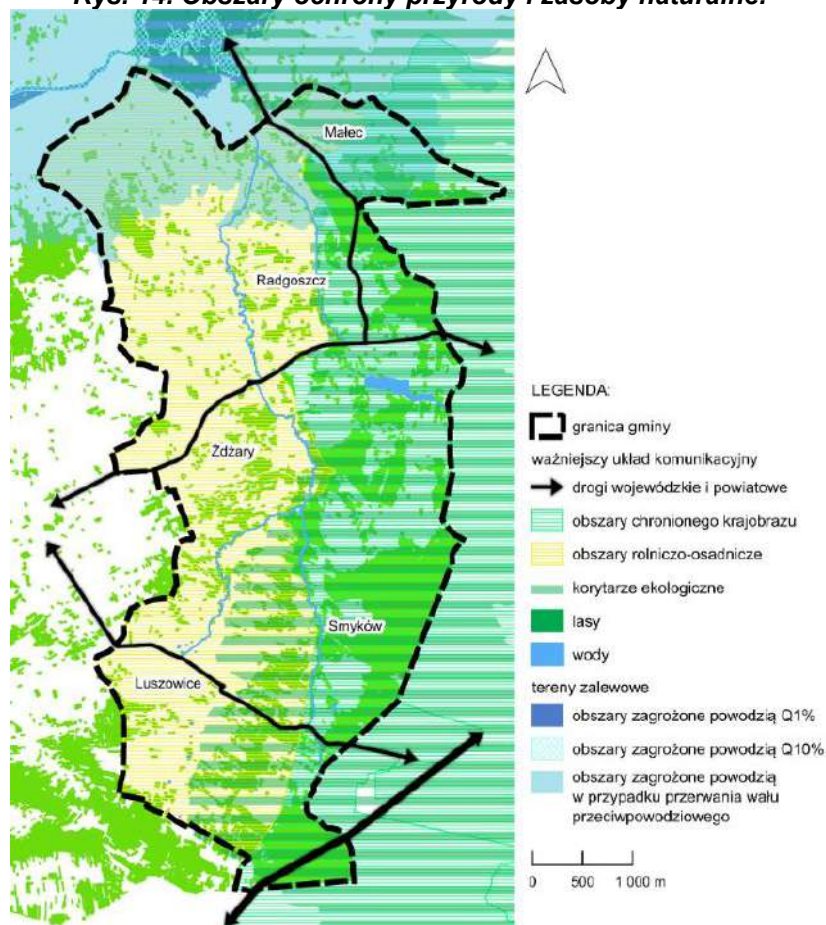
Prowadzona polityka przestrzenna gminy Radgoszcz zakłada utrzymanie i wzmacnianie funkcji rolniczej jako jednego z kluczowych filarów rozwoju lokalnego, przy jednoczesnym wspieraniu jej stopniowej modernizacji, innowacyjności oraz dostosowania do zmieniających się warunków rynkowych i środowiskowych.

W modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Radgoszcz konieczne jest uwzględnienie stref ochrony przyrody, krajobrazu oraz obszarów zagrożenia powodzią, ponieważ czynniki te w istotny sposób determinują możliwości i kierunki zagospodarowania przestrzennego, bezpieczeństwo mieszkańców oraz trwałość rozwoju lokalnego. Pominięcie tych uwarunkowań prowadziłoby do naruszenia zasad ładu przestrzennego, zwiększenia ryzyk środowiskowych oraz generowania wysokich kosztów społecznych i infrastrukturalnych w przyszłości.

Gmina Radgoszcz charakteryzuje się znacznym udziałem terenów otwartych, rolnych i przyrodniczych, które pełnią istotne funkcje ekologiczne, krajobrazowe i retencyjne. Obszary te wymagają ochrony nie tylko ze względu na swoje walory środowiskowe, ale również z uwagi na ich znaczenie dla jakości życia mieszkańców oraz atrakcyjności przestrzeni wiejskiej. Uwzględnienie stref ochrony przyrody w modelu funkcjonalno-przestrzennym pozwala na zachowanie ciągłości systemów przyrodniczych, ochronę bioróżnorodności oraz ograniczenie degradacji krajobrazu rolniczego, który stanowi jeden z kluczowych elementów tożsamości gminy.

Równie istotne jest uwzględnienie stref ochrony krajobrazu, obejmujących obszary o wysokich walorach widokowych i kulturowych. Krajobraz gminy Radgoszcz, ukształtowany przez rolniczy sposób użytkowania ziemi, układ wsi oraz elementy środowiska naturalnego, stanowi istotny zasób rozwojowy. Jego ochrona sprzyja zachowaniu ładu przestrzennego, przeciwdziała chaotycznej zabudowie oraz wspiera rozwój funkcji rekreacyjnych i turystycznych o charakterze lokalnym. Włączenie tych stref do modelu przestrzennego umożliwia świadome kształtowanie zabudowy, dostosowanej skalą i formą do otoczenia.

Rys. 14. Obszary ochrony przyrody i zasoby naturalne.

Źródło: Plan zagospodarowania Przestrzennego Województwa Małopolskiego

Szczególne znaczenie w warunkach gminy Radgoszcz ma również uwzględnienie stref zagrożenia powodzią, związanych z obecnością cieków wodnych i obszarów dolinnych. Tereny te pełnią naturalną funkcję retencyjną i są kluczowe z punktu widzenia ochrony przeciwpowodziowej. Lokalizowanie nowej zabudowy lub infrastruktury na obszarach zagrożonych powodzią zwiększa ryzyko strat materialnych, zagrożenia życia i zdrowia mieszkańców oraz generuje konieczność ponoszenia wysokich kosztów zabezpieczeń technicznych i usuwania skutków klęsk żywiołowych.

Uwzględnienie stref zagrożenia powodzią w modelu funkcjonalno-przestrzennym pozwala na racjonalne planowanie rozwoju osadnictwa, ograniczenie presji inwestycyjnej na tereny dolinne oraz zachowanie ich funkcji przyrodniczych i rolniczych. Takie podejście jest zgodne z zasadą zapobiegania ryzykom oraz adaptacji do zmian klimatu, które w coraz większym stopniu wpływają na funkcjonowanie obszarów wiejskich.

Zintegrowane uwzględnienie stref ochrony przyrody, krajobrazu oraz obszarów zagrożenia powodzią umożliwia prowadzenie spójnej i odpowiedzialnej polityki przestrzennej, opartej na zasadach zrównoważonego rozwoju. Pozwala ono na pogodzenie potrzeb rozwojowych gminy Radgoszcz z koniecznością ochrony jej zasobów naturalnych, krajobrazowych i bezpieczeństwa mieszkańców, stanowiąc tym samym jeden z kluczowych warunków trwałego i długofalowego rozwoju lokalnego.

8. REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ

Tab. 13. Oczekiwane tendencje – rezultaty podjętych działań w zakresie celu strategicznego 1

Cel strategiczny 1 : Podnoszenie atrakcyjności osiedleńczej Gminy Radgoszcz poprzez zapewnienie wysokiej jakości życia jej mieszkańcom		
	Kierunki działań - projekty	Oczekiwana tendencja w 2035 roku
Cel operacyjny 1.1 Poprawa dostępności i jakości usług publicznych świadczonych na rzecz mieszkańców w różnym wieku	1. Stworzenie warunków dla osób starszych w zakresie podnoszenia kompetencji i kwalifikacji (organizacja kursów i szkoleń)	wzrost
	2. Działania na rzecz poszerzania oferty i dostępności w zakresie usług rehabilitacyjnych dla osób starszych	wzrost
	3. Podjęcie działań służących powstaniu Dziennego Domu Pomocy na terenie gminy Radgoszcz	+ 1
	4. Umożliwienie opieki nad dziećmi do lat 3 i w wieku przedszkolnym rodzicom chcącym rozpocząć aktywność zawodową lub wrócić na rynek pracy;	wzrost
	5. Podniesienie jakości kształcenia ogólnego, w tym poprzez rozwój u uczniów kompetencji kluczowych i umiejętności przekrojowych, w tym sprzyjających innowacyjności/ proinnowacyjnych, z uwzględnieniem specjalnych potrzeb, deficytów i uzdolnień uczniów oraz poprzez wsparcie kadry szkół;	wzrost
	6. Kształcenie osób dorosłych w zakresie kompetencji przekrojowych oraz kwalifikacji zawodowych.	wzrost
	7. Rozwój infrastruktury i usług dla seniorów (Klub Seniora, Dom Złotej Jesieni)	+2
	8. Likwidacja barier architektonicznych w obiektach i przestrzeniach publicznych;	spadek
	9. Rozwój e-usług publicznych (e-administracja, e-zdrowie, wysokiej jakości Internet szerokopasmowy)	wzrost

Cel operacyjny 1.2 Rozwój infrastruktury społecznej, kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej	1. Budowa boisk i placów zabaw we wszystkich sołectwach gminy Radgoszcz	wzrost
	2. Zagospodarowanie poddasza OSP Krzywda	+ 1
	3. Budowa amfiteatru (zadaszonej sceny) przy OSP Krzywda	+ 1
	4. Budowa hali – auli widowiskowej przy szkole podstawowej w Luszowicach	+ 1
	5. Utworzenie miejsc wypoczynku poprzez rozbudowę małej architektury, a także budowa i modernizacja placów zabaw na terenie gminy	wzrost
	6. Rozwój infrastruktury instytucji kultury	wzrost
	7. Budowa Centrum Kultury i Integracji w Luszowicach	+ 1
	8. Rozwój infrastruktury sportu (boiska) w Łęgu i Smykowie	+ 2
	9. Modernizacja stadionów sportowych w Luszowicach i Radgoszczy – Żdźary wraz z budową zapleczy sanitarno-szatniowych	+2
Cel operacyjny 1.3 Wzmacnianie integracji i kapitału społecznego mieszkańców	1. Wsparcie finansowe dla organizacji pozarządowych i stowarzyszeń działających na terenie gminy	wzrost
	2. Organizacja wydarzeń kulturalnych i sportowych na terenie całej gminy	wzrost
	3. Generowanie projektów służących budowaniu potencjału partnerów społecznych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego	wzrost
	4. Kultywowanie pamięci o Janie Wnęku (utworzenie miejsca pamięci, organizacja wydarzeń kulturalnych, konkursów związane z jego osobą)	wzrost
Cel operacyjny 1.4 Poprawa warunków mieszkaniowych i infrastrukturalnych, sprzyjających osiedlaniu się nowych mieszkańców	1. Zagospodarowanie budynku oraz przestrzeni otaczającej po byłej szkole w Małcu	+ 1
	2. Rozwój infrastruktury edukacyjnej przedszkoli i szkół oraz zwiększenie ich dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami	wzrost
	3. Zagospodarowanie budynku oraz przestrzeni otaczającej po byłej szkole w Łęgu	+ 1
	4. Budowa i rozbudowa parkingów przy instytucjach publicznych, szkołach i przedszkolach	wzrost
	5. Rozwój infrastruktury i usług odpowiadających na wyzwania związane ze zmianami demograficznymi (utworzenie Klubu Seniora w Radgoszczy oraz Domu Złotej Jesieni)	+ 2

	6. Rozwój i modernizacja infrastruktury drogowej i towarzyszącej	wzrost
--	--	--------

Źródło: Opracowanie własne

Tab. 14. Oczekiwane tendencje – rezultaty podjętych działań w zakresie celu strategicznego 2

Cel strategiczny 2 : Wzmacnianie lokalnej przedsiębiorczości i gospodarki oraz rozwój funkcji turystycznych Gminy Radgoszcz.		
	Kierunki działań - projekty	Oczekiwana tendencja w 2035 roku
Cel operacyjny 2.1 Tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju lokalnej przedsiębiorczości oraz sektora MŚP	1. Promocja postaw przedsiębiorczych i doradztwo dla osób zainteresowanych założeniem działalności gospodarczej	wzrost
	2. Promowanie wdrożeń energooszczędnych technologii produkcji	wzrost
	3. Wdrożenie systemów zarządzania energią, inwestycje w źródła systemowe oraz magazyny energii	wzrost
Cel operacyjny 2.2 Dywersyfikacja lokalnej gospodarki poprzez promocję i rozwój funkcji turystycznych oraz rekreacyjnych	1. Utworzenie na terenie całej gminy miejsc rekreacji indywidualnej w tym ścieżek rowerowych z infrastrukturą towarzyszącą	wzrost
	2. Zagospodarowanie turystyczno-rekreacyjne GOW Narożniki (budowa ścieżki rowerowej wokół zbiornika oraz towarzyszącej infrastruktury)	+ 1
	3. Ochrona, promocja oraz udostępnianie zabytków znajdujących się na terenie gminy	wzrost
	4. Organizacja wydarzeń promujących gminę i jej walory turystyczno- rekreacyjne oraz dziedzictwo kulturowe	wzrost

Źródło: Opracowanie własne

Tab. 15. Oczekiwane tendencje – rezultaty podjętych działań w zakresie celu strategicznego 3

Cel strategiczny 3: Zrównoważony rozwój przestrzenny i rozbudowa lokalnej infrastruktury Gminy Radgoszcz oraz ochrona walorów przyrodniczych.		
	Kierunki działań - projekty	Oczekiwana tendencja w 2035 roku
Cel operacyjny 3.1 Zapewnienie ładu przestrzennego i racjonalnego gospodarowania przestrzenią gminy oraz zrównoważone wykorzystanie jej walorów przyrodniczo-krajobrazowych	1. Rewitalizacja centrum Radgoszczy, w tym przywrócenie lub nadanie nowych funkcji obiektom zdegradowanym	+ 1
	2. Inwestycje w rozwój estetycznej, funkcjonalnej i ogólnodostępnej infrastruktury publicznej, w tym spójnego centrum Radgoszczy	wzrost
	3. Tworzenie terenów zieleni urządzonej na terenie wszystkich sołectw	wzrost
	4. Promocja oraz wsparcie działań służących likwidacji azbestu.	wzrost
	5. Utworzenie spółdzielni energetycznych	wzrost
Cel operacyjny 3.2 Rozwój infrastruktury komunalnej zgodnej z zasadami ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju	1. Kontynuacja modernizacji oczyszczalni ścieków oraz budowa stacji ujęcia i uzdatniania wody	wzrost
	2. Rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej	wzrost
	3. Kompleksowa termomodernizacja budynków publicznych wraz z przebudową systemów grzewczych	wzrost
	4. Podejmowanie działań służących dalszemu rozwojowi OZE na terenie gminy	wzrost
	5. Budowa PSZOK	+ 1

Źródło: Opracowanie własne

Planowane działania w gminie Radgoszcz, zawarte w strategii rozwoju, zmierzają do kompleksowej poprawy jakości życia mieszkańców oraz wzmocnienia lokalnej gospodarki i ochrony zasobów naturalnych. Poniżej przedstawiono opisowe zestawienie rezultatów tych działań na trzech kluczowych poziomach.

Poziom społeczny:

Działania na poziomie społecznym koncentrują się na podniesieniu jakości usług publicznych oraz wzmocnieniu kapitału ludzkiego i integracji mieszkańców. Do 2035 roku gmina planuje:

- Wsparcie dla seniorów i osób wymagających opieki: Planowany jest znaczący wzrost dostępności usług dla osób starszych poprzez organizację kursów, szkoleń oraz poszerzenie oferty rehabilitacyjnej. Kluczowym rezultatem będzie powstanie Dziennego Domu Pomocy, nowych Klubów Seniora (m.in. w Radgoszczy) oraz Domu Złotej Jesieni.
- Wsparcie rodzin i edukacji: Gmina zakłada poprawę warunków opieki nad dziećmi do lat 3 oraz w wieku przedszkolnym, co ma umożliwić rodzicom powrót na rynek pracy. W szkołach nastąpi wzrost jakości kształcenia ogólnego, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów o specjalnych potrzebach oraz wsparcia kadry pedagogicznej.
- Rozwój infrastruktury kulturalno-sportowej: Przewiduje się budowę stadionów, boisk i placów zabaw we wszystkich sołectwach. Do znaczących projektów należą: budowa hali-auli widowiskowej w Luszowicach, Centrum Kultury i Integracji w Luszowicach oraz zagospodarowanie poddasza i budowa amfiteatru przy OSP Krzywda.
- Integracja i dziedzictwo: Rezultatem działań ma być silniejszy sektor organizacji pozarządowych oraz kultywowanie pamięci o Janie Wnękę poprzez utworzenie miejsca pamięci i organizację konkursów.
- Cyfryzacja i dostępność: Planowany jest spadek barier architektonicznych oraz rozwój e-usług (e-zdrowie, e-administracja) i szerokopasmowego Internetu.

Poziom gospodarczy:

W sferze gospodarczej celem jest wzmocnienie przedsiębiorczości oraz dywersyfikacja dochodów gminy poprzez turystykę:

- Wsparcie przedsiębiorczości: Gmina przewiduje wzrost postaw przedsiębiorczych dzięki doradztwu dla osób zakładających firmy oraz promowaniu nowoczesnych, energooszczędnych technologii produkcji. Rezultatem ma być również wdrożenie systemów zarządzania energią i budowa magazynów energii w sektorze MŚP.
- Rozwój turystyki i rekreacji: Głównym punktem rozwoju będzie zagospodarowanie turystyczno-rekreacyjne GOW Narożniki, w tym budowa ścieżki rowerowej wokół zbiornika wraz z infrastrukturą towarzyszącą. Na terenie całej gminy powstanie sieć miejsc rekreacji indywidualnej i ścieżek rowerowych.
- Promocja dziedzictwa: Planowany jest wzrost działań związanych z ochroną i udostępnianiem zabytków, co ma przyciągnąć turystów i promować walory gminy.

Poziom przestrzenno-środowiskowy:

Działania te mają na celu zapewnienie ładu przestrzennego oraz modernizację infrastruktury komunalnej w sposób zrównoważony:

- Rewitalizacja i estetyka: Ważnym rezultatem będzie wdrożenie procesu rewitalizacji centrum Radgoszczy, nadanie nowych funkcji zdegradowanym obiektom oraz stworzenie terenów zieleni urządzonej we wszystkich sołectwach. Zagospodarowane zostaną także przestrzenie po byłych szkołach w Małcu i Łęgu.
- Gospodarka wodno-ściekowa i odpady: Kontynuowana będzie modernizacja oczyszczalni ścieków, budowa stacji uzdatniania wody oraz rozbudowa sieci wodno-kanalizacyjnej. Planowana jest także budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK).

- Ochrona środowiska i OZE: Gmina dąży do kompleksowej termomodernizacji budynków publicznych oraz dalszego rozwoju odnawialnych źródeł energii (OZE). Rezultatem będzie również systematyczna likwidacja azbestu z terenu gminy.
- Infrastruktura komunikacyjna: Planowana jest budowa nowych oraz modernizacja istniejących dróg, a także rozbudowa parkingów przy instytucjach publicznych i szkołach.

9. USTALENIA I REKOMENDACJE DOTYCZĄCE ZASAD OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW, W TYM OCHRONY POWIETRZA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU

OBSZAR STRATEGICZNY I

OCHRONA POWIETRZA, ENERGIA I ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU

Cel strategiczny:

Utrzymanie dobrej jakości powietrza w gminie Radgoszcz oraz stopniowe ograniczanie niskiej emisji poprzez modernizację źródeł ciepła, poprawę efektywności energetycznej i rozwój lokalnych odnawialnych źródeł energii.

Kierunki działań dostosowane do gminy Radgoszcz

1. Kontynuacja programów wymiany źródeł ciepła w zabudowie jednorodzinnej

Gmina Radgoszcz powinna kontynuować oraz wzmacniać programy wymiany niskosprawnych, emisyjnych źródeł ciepła w budynkach jednorodzinnych, które stanowią dominującą formę zabudowy na jej terenie. Szczególny priorytet należy nadać budynkom położonym wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 984, gdzie natężenie ruchu drogowego dodatkowo potęguje problem zanieczyszczeń powietrza. Działania te powinny obejmować wsparcie mieszkańców w przechodzeniu na nowoczesne, niskoemisyjne źródła ogrzewania spełniające wymogi ekoprojektu, co przyczyni się do dalszej poprawy jakości powietrza i komfortu życia mieszkańców.

2. Wspieranie termomodernizacji budynków mieszkalnych i publicznych

Istotnym kierunkiem działań jest systematyczne wspieranie termomodernizacji budynków mieszkalnych oraz obiektów użyteczności publicznej, w tym szkół, świetlic i budynków administracyjnych. Poprawa efektywności energetycznej poprzez docieplenie przegród, wymianę stolarki oraz modernizację instalacji grzewczych pozwoli na ograniczenie zapotrzebowania na energię, zmniejszenie emisji zanieczyszczeń oraz obniżenie kosztów ogrzewania ponoszonych przez mieszkańców i gminę. Działania te powinny być realizowane w sposób skoordynowany z programami wymiany źródeł ciepła oraz dostępnymi instrumentami finansowymi.

3. Wykorzystanie pozycji gminy Radgoszcz jako lidera w zakresie fotowoltaiki

Gmina Radgoszcz, jako lider powiatu dąbrowskiego pod względem mocy zainstalowanych instalacji fotowoltaicznych, powinna konsekwentnie rozwijać ten kierunek transformacji energetycznej. Obejmuje to dalsze wspieranie montażu instalacji OZE na budynkach prywatnych, w gospodarstwach rolnych oraz na obiektach gminnych, a także promowanie rozwiązań prosumenckich zwiększających lokalną niezależność energetyczną. Wykorzystanie potencjału odnawialnych źródeł energii przyczyni się do ograniczenia emisji gazów cieplarnianych oraz zwiększenia odporności energetycznej gminy.

4. Promowanie lokalnych rozwiązań transportowych sprzyjających redukcji emisji

Gmina Radgoszcz powinna promować lokalne rozwiązania transportowe sprzyjające ograniczeniu emisji zanieczyszczeń powietrza, w szczególności poprzez rozwój i upowszechnianie ruchu pieszego i rowerowego pomiędzy miejscowościami gminy. Działania te mogą obejmować rozbudowę infrastruktury pieszo-rowerowej, poprawę bezpieczeństwa użytkowników oraz integrację tras z istniejącą siecią dróg lokalnych. Rozwój niskoemisyjnych form mobilności przyczyni się nie tylko do poprawy jakości powietrza, ale również do zwiększenia aktywności fizycznej mieszkańców i spójności przestrzennej gminy.

OBSZAR STRATEGICZNY II

OCHRONA PRZYRODY, BIORÓŻNORODNOŚCI I ZASOBÓW LEŚNYCH

Cel strategiczny:

Zachowanie wysokich walorów przyrodniczych gminy Radgoszcz oraz ochrona kluczowych struktur ekologicznych warunkujących równowagę środowiskową.

Kierunki działań dostosowane do gminy Radgoszcz

1. Bezwzględna ochrona ciągłości korytarzy ekologicznych w dolinach rzek Breń, Upust i Nieczajka

Gmina Radgoszcz powinna zapewnić bezwzględną ochronę ciągłości korytarzy ekologicznych, w szczególności zlokalizowanych w dolinach rzek Breń, Upust i Nieczajka, które pełnią kluczową rolę w migracji dzikich zwierząt oraz zachowaniu spójności lokalnych ekosystemów. Ochrona ta powinna być realizowana poprzez odpowiednie zapisy w dokumentach planistycznych, ograniczające zabudowę i fragmentację siedlisk, a także poprzez zachowanie naturalnego charakteru dolin rzecznych. Działania te przyczynią się do utrzymania różnorodności biologicznej oraz odporności ekosystemów na presję antropogeniczną.

2. Aktywne przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu się inwazyjnych gatunków obcych

Istotnym kierunkiem działań jest aktywne przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu się inwazyjnych gatunków obcych, w szczególności nawłoci późnej, które stanowią realne zagrożenie dla rodzimej flory i lokalnych siedlisk przyrodniczych. Działania te powinny obejmować systematyczne zabiegi mechaniczne, takie jak koszenie i usuwanie biomasy, prowadzone we współpracy z właścicielami gruntów, rolnikami oraz mieszkańcami gminy. Równolegle konieczne jest prowadzenie działań edukacyjnych zwiększających świadomość ekologiczną oraz zaangażowanie społeczności lokalnej w ochronę bioróżnorodności.

3. Stopniowe zwiększanie lesistości gminy oraz ochrona zadrzewień śródpolnych

Gmina Radgoszcz powinna dążyć do stopniowego zwiększania lesistości poprzez zalesienia gruntów o niskiej przydatności rolniczej, w szczególności terenów zdegradowanych lub marginalnych. Równocześnie istotne jest zachowanie i wzmacnianie istniejących zadrzewień

i zakrzewień śródpolnych, które pełnią ważne funkcje ochronne, retencyjne oraz krajobrazowe. Działania te przyczynią się do poprawy mikroklimatu, zwiększenia retencji wody w krajobrazie rolniczym oraz ograniczenia erozji gleb.

4. Wykorzystanie Jastrzębsko-Żdżarskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu jako zasobu rozwojowego

Jastrzębsko-Żdżarski Obszar Chronionego Krajobrazu powinien być traktowany jako istotny zasób rozwojowy gminy Radgoszcz, umożliwiający rozwój turystyki przyrodniczej o niskiej presji środowiskowej. Działania w tym zakresie powinny koncentrować się na tworzeniu i porządkowaniu infrastruktury turystyki cichej, takiej jak ścieżki edukacyjne, trasy spacerowe i nordic walking, przy jednoczesnym zachowaniu zasad ochrony przyrody. Rozwój tego typu aktywności może zwiększyć atrakcyjność gminy, nie powodując degradacji cennych przyrodniczo terenów.

OBSZAR STRATEGICZNY III

KRAJOBRAZ, PRZESTRZEŃ I ODPORNOŚĆ TERENÓW ROLNICZYCH

Cel strategiczny:

Zachowanie rolniczo-leśnego charakteru krajobrazu gminy Radgoszcz oraz ograniczenie ryzyk środowiskowych wynikających z niekontrolowanej zabudowy i zmian klimatu.

Kierunki działań dostosowane do gminy Radgoszcz

1. Wzmocnienie zapisów planistycznych ograniczających lokalizowanie nowej zabudowy w dolinach cieków wodnych oraz na terenach zagrożonych powodzią i suszą

Gmina Radgoszcz powinna konsekwentnie wzmocniać instrumenty planowania przestrzennego w celu ograniczenia dalszej ekspansji zabudowy na obszarach szczególnie wrażliwych środowiskowo, w tym w dolinach rzek i cieków wodnych oraz na terenach identyfikowanych jako zagrożone powodzią lub okresową suszą. Działania te powinny obejmować wprowadzanie jednoznacznych zapisów ograniczających możliwość lokalizacji nowej zabudowy mieszkaniowej i usługowej na terenach o wysokim ryzyku hydrologicznym, a także promowanie alternatywnych kierunków rozwoju przestrzennego na obszarach bezpiecznych pod względem środowiskowym. Wzmocnienie ładu przestrzennego w tym zakresie przyczyni się do ograniczenia strat materialnych, zwiększenia bezpieczeństwa mieszkańców oraz zmniejszenia kosztów przyszłych interwencji kryzysowych.

2. Ochrona gruntów rolnych wysokich klas bonitacyjnych jako podstawy lokalnej gospodarki rolnej i bezpieczeństwa żywnościowego

Niezbędne jest zachowanie gruntów rolnych wysokich klas bonitacyjnych (w szczególności klas IIIa i IIIb) jako kluczowego zasobu produkcyjnego gminy Radgoszcz, której gospodarka w znacznym stopniu opiera się na rolnictwie. Ochrona tych terenów powinna polegać na ograniczaniu ich przeznaczania na cele nierolnicze w dokumentach planistycznych oraz na promowaniu racjonalnego użytkowania rolniczego, sprzyjającego długoterminowej żyzności

gleb. Działania te będą wspierać lokalne bezpieczeństwo żywnościowe, stabilność dochodów gospodarstw rolnych oraz zachowanie rolniczego charakteru krajobrazu gminy.

3. Rozwijanie rozwiązań błękitno-zielonej infrastruktury, szczególnie na obszarach zagrożonych suszą rolniczą

W odpowiedzi na nasilające się zjawiska suszy, zwłaszcza w północnej części gminy Radgoszcz, wskazane jest systematyczne rozwijanie rozwiązań z zakresu błękitno-zielonej infrastruktury. Obejmuje to tworzenie i odtwarzanie zbiorników małej retencji, oczek wodnych, stawów śródpolnych, pasów roślinności ochronnej oraz łąk kwietnych, które poprawiają bilans wodny, zwiększają retencję krajobrazową i ograniczają spływ powierzchniowy. Działania te powinny być realizowane zarówno na gruntach gminnych, jak i we współpracy z rolnikami oraz mieszkańcami, stanowiąc ważny element adaptacji gminy do zmian klimatu.

4. Zachowanie lokalnej tożsamości krajobrazowej poprzez dbałość o skalę, formę i estetykę nowej zabudowy wiejskiej

Gmina Radgoszcz powinna dążyć do zachowania i wzmacniania swojej lokalnej tożsamości krajobrazowej, wynikającej z rolniczo-leśnego charakteru obszaru oraz tradycyjnej struktury osadniczej. Osiągnięcie tego celu wymaga uwzględniania w dokumentach planistycznych zasad kształtowania nowej zabudowy, odnoszących się do jej skali, gabarytów, formy architektonicznej oraz harmonijnego wpisania w otaczający krajobraz. Dbałość o estetykę i spójność przestrzenną nowej zabudowy poprawi jakość przestrzeni publicznej oraz zwiększy atrakcyjność osiedleńczą i turystyczną gminy.

OBSZAR STRATEGICZNY IV

ZASOBY WODNE, GOSPODARKA ŚCIEKOWA I BEZPIECZEŃSTWO ŚRODOWISKOWE

Cel strategiczny:

Poprawa stanu wód powierzchniowych i podziemnych na terenie gminy Radgoszcz oraz ograniczenie zagrożeń wynikających z niewystarczającej infrastruktury sanitarnej.

Kierunki działań dostosowane do gminy Radgoszcz

1. Systematyczna rozbudowa sieci kanalizacyjnej w miejscowościach o największej koncentracji zabudowy

Gmina Radgoszcz powinna prowadzić konsekwentną i etapową rozbudowę sieci kanalizacyjnej, koncentrując inwestycje w pierwszej kolejności w miejscowościach charakteryzujących się największą gęstością zabudowy oraz największą presją na środowisko wodne. Takie podejście pozwoli na stopniowe ograniczanie negatywnego oddziaływania ścieków bytowych na wody gruntowe i powierzchniowe, przy jednoczesnej racjonalizacji kosztów inwestycyjnych i eksploatacyjnych. Rozwój infrastruktury kanalizacyjnej powinien być powiązany z długofalowym planem zagospodarowania przestrzennego oraz możliwościami pozyskiwania środków zewnętrznych.

2. Modernizacja istniejących systemów oczyszczania ścieków oraz eliminacja nieszczelnych zbiorników bezodpływowych

Niezbędnym kierunkiem działań jest modernizacja funkcjonujących systemów oczyszczania ścieków, w tym dostosowanie ich przepustowości i efektywności technologicznej do aktualnych oraz prognozowanych potrzeb gminy. Równolegle gmina powinna dążyć do systematycznej eliminacji nieszczelnych zbiorników bezodpływowych, które stanowią istotne źródło zanieczyszczeń wód gruntowych i powierzchniowych. Działania te wymagają zarówno inwestycji infrastrukturalnych, jak i wzmocnienia systemu kontroli oraz wsparcia mieszkańców w przechodzeniu na bardziej bezpieczne środowiskowo rozwiązania.

3. Promowanie rozwiązań małej retencji w gospodarstwach domowych i rolnych

W obliczu narastających deficytów wodnych oraz rosnącej częstotliwości zjawisk suszy, gmina Radgoszcz powinna aktywnie promować rozwiązania z zakresu małej retencji w gospodarstwach domowych i rolnych. Obejmuje to m.in. zachęcanie do gromadzenia i wykorzystywania wód opadowych, budowy zbiorników retencyjnych, oczek wodnych oraz stosowania rozwiązań zwiększających infiltrację wód do gruntu. Działania te przyczynią się do poprawy lokalnego bilansu wodnego, zmniejszenia obciążenia systemów kanalizacyjnych oraz zwiększenia odporności gminy na skutki zmian klimatu.

4. Edukacja rolników w zakresie racjonalnego nawożenia oraz ochrony gleb i wód przed eutrofizacją

Istotnym elementem poprawy stanu środowiska wodnego w gminie Radgoszcz jest prowadzenie systematycznych działań edukacyjnych skierowanych do rolników, dotyczących racjonalnego stosowania nawozów mineralnych i organicznych oraz wdrażania dobrych praktyk rolniczych. Edukacja ta powinna koncentrować się na ograniczaniu spływu biogenów do wód powierzchniowych i podziemnych, ochronie struktury i żyzności gleb oraz zapobieganiu procesom eutrofizacji. Współpraca z instytucjami doradztwa rolniczego oraz wykorzystanie lokalnych programów wsparcia mogą znacząco zwiększyć skuteczność tych działań.

10. USTALENIA I REKOMENDACJE DOTYCZĄCE ZASAD OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTEKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

Ustalenia ogólne

Gmina Radgoszcz dysponuje istotnym, choć rozproszonym dziedzictwem kulturowym, charakterystycznym dla obszarów wiejskich północnej Małopolski. Obejmuje ono m.in. obiekty sakralne, cmentarze i miejsca pamięci (w tym związane z wydarzeniami XX wieku), kapliczki i krzyże przydrożne, historyczne zespoły zabudowy wiejskiej, a także tradycyjne formy zagospodarowania przestrzeni rolniczej. Zasoby te są ujęte zarówno w rejestrze zabytków, jak i w gminnej ewidencji zabytków.

Na współczesny krajobraz kulturowy gminy Radgoszcz składają się również dobra kultury współczesnej, w tym przestrzenie publiczne o funkcjach społecznych i rekreacyjnych, obiekty użyteczności publicznej, a także aktywność lokalnych instytucji kultury, szkół, parafii oraz stowarzyszeń i organizacji społecznych. Elementy te odgrywają ważną rolę w podtrzymywaniu i rozwijaniu tożsamości lokalnej mieszkańców.

Dziedzictwo kulturowe gminy Radgoszcz ma charakter wielowymiarowy i obejmuje:

- **zabytki nieruchome** – historyczne budowle i zespoły zabudowy, miejsca kultu religijnego, układy ruralistyczne wsi,
- **zabytki ruchome** – elementy wyposażenia obiektów sakralnych, pamiątki historyczne, dokumenty i przedmioty związane z lokalną tradycją,
- **stanowiska archeologiczne** – świadczące o ciągłości osadnictwa i działalności człowieka na tym obszarze.

Z perspektywy historycznej zasoby te dokumentują rozwój osadnictwa, przemiany społeczno-gospodarcze oraz udział lokalnej społeczności w wydarzeniach o znaczeniu regionalnym i ponadregionalnym. Zabytki i miejsca pamięci pełnią funkcję materialnych świadectw przeszłości, umożliwiających zachowanie ciągłości kulturowej i lepsze zrozumienie lokalnych uwarunkowań rozwoju.

W wymiarze edukacyjnym dziedzictwo kulturowe gminy Radgoszcz stanowi istotne narzędzie kształtowania świadomości historycznej i tożsamości lokalnej, szczególnie wśród dzieci i młodzieży. Funkcja ta realizowana jest poprzez działania edukacyjne w szkołach, współpracę z instytucjami kultury, a także inicjatywy oddolne, takie jak wydarzenia rocznicowe, projekty międzypokoleniowe czy lokalne publikacje.

W wymiarze społecznym dziedzictwo kulturowe sprzyja integracji mieszkańców wokół wspólnych wartości i tradycji. Działania związane z ochroną zabytków, pielęgnowaniem miejsc pamięci oraz organizacją wydarzeń kulturalnych wzmacniają więzi społeczne i poczucie odpowiedzialności za wspólną przestrzeń.

Istotny jest również aspekt ekonomiczny. Odpowiednio chronione i promowane dziedzictwo kulturowe może stać się jednym z elementów dywersyfikacji lokalnej gospodarki, w

szczegółności poprzez rozwój turystyki kulturowej i krajoznawczej, powiązanej z walorami przyrodniczymi gminy. Może to sprzyjać rozwojowi drobnej przedsiębiorczości, usług lokalnych oraz wzmocnieniu atrakcyjności osiedleńczej gminy.

Z tego względu ochrona, dokumentowanie i popularyzacja dziedzictwa kulturowego gminy Radgoszcz są działaniami o charakterze strategicznym. Pozwalają one przeciwdziałać degradacji zasobów kulturowych, wzmacniają lokalną tożsamość i kapitał społeczny oraz wspierają zrównoważony rozwój przestrzenny i społeczno-gospodarczy.

Zgodnie z art. 19 ust. 1 pkt 4 lit. c ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2023 r. poz. 977 z późn. zm.), Plan Ogólny gminy Radgoszcz powinien uwzględniać ustalenia w zakresie form ochrony zabytków wynikające z przepisów odrębnych oraz z gminnego programu opieki nad zabytkami.

Na terenie gminy Radgoszcz występują obiekty wpisane do rejestru zabytków, obiekty ujęte w gminnej ewidencji zabytków, a także stanowiska archeologiczne i obszary objęte ochroną konserwatorską. Uwzględnienie tych form ochrony w Planie Ogólnym służy:

- zachowaniu dziedzictwa kulturowego o znaczeniu historycznym, krajobrazowym i tożsamościowym dla gminy,
- zapewnieniu zgodności ustaleń planistycznych z przepisami ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami,
- wprowadzeniu zasad i ograniczeń dla nowych inwestycji, które mogłyby negatywnie oddziaływać na wartości kulturowe i krajobrazowe.

Główne formy ochrony zabytków uwzględnione w Planie Ogólnym gminy Radgoszcz obejmują:

1. **Zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków** – w szczególności obiekty sakralne, zespoły cmentarne, miejsca pamięci oraz inne obiekty o potwierdzonych wartościach historycznych i architektonicznych.
2. **Zabytki ujęte w gminnej ewidencji zabytków (GEZ)** – w tym historyczne budynki mieszkalne i gospodarcze, kapliczki, krzyże przydrożne oraz elementy tradycyjnego krajobrazu kulturowego wsi.
3. **Obszary objęte ochroną archeologiczną** – stanowiska archeologiczne ujęte w ewidencji Narodowego Instytutu Dziedzictwa, wymagające uwzględnienia w procesach inwestycyjnych.
4. **Strefy ochrony konserwatorskiej** – obejmujące historyczne układy ruralistyczne oraz obszary o zachowanych cechach tradycyjnego krajobrazu kulturowego, dla których należy określić zasady kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenu.

W gminie Radgoszcz znajduje się kilka obiektów nieruchomych wpisanych do Rejestru Zabytków.

Tab. 16. Wykaz obiektów nieruchomych wpisanych do Rejestru Zabytków

LP.	NAZWA	CHRONOLOGIA	WYKAZ DOKUMENTOW	DATA WPISU	MIEJSCOWOŚĆ
1.	Kościół parafialny pw. św. Józefa Oblubieńca	1913 r.	A-37/M z 2006-01-05	05.01.2006	Luszwice
2.	Ogrodzenie	1913 r.	A-37/M z 2006-01-05	05.01.2006	Luszwice
3.	Otoczenie		A-37/M z 2006-01-05	05.01.2006	Luszwice
4.	Kościół parafialny pw. św. Kazimierza	1860 r.	A-174 z 1979-11-14	14.11.1979	Radgoszcz
5.	Dzwonnica	2. poł. XIX w.	A-174 z 1979-11-14	14.11.1979	Radgoszcz
6.	Otoczenie		A/81/M z 2007-03-22	22.03.2007	Radgoszcz
7.	Ogrodzenie	1916 - 1917	A-1472/M z 2017-04-11	11.04.2017	Radgoszcz
8.	Cmentarz wojenny nr 244 z I wojny światowej	1915 - 1916	A/81/M z 2007-03-22	22.03.2007	Radgoszcz
9.	Cmentarz wojenny nr 246 z I wojny światowej	1916 - 1917	A-1472/M z 2017-04-11	11.04.2017	Radgoszcz

Źródło: Dane NID

Najważniejsze zabytki gminy Radgoszcz

Kościół parafialny pw. św. Kazimierza w Radgoszczy

Drewniany kościół parafialny wzniesiony w 1860 r., usytuowany na wzniesieniu w centrum miejscowości, w miejscu wcześniejszej świątyni zniszczonej przez pożar. Parafia istnieje od 1662 r. Obiekt o planie krzyża łacińskiego, z wieżyczką na sygnaturkę, reprezentuje tradycyjną architekturę drewnianą. Wnętrze zachowało cenne wyposażenie barokowe i klasycystyczne, w tym ołtarze oraz polichromię z 1915 r. Przy kościele znajduje się murowana dzwonnica z końca XIX w. oraz XIX-wieczna figura Matki Boskiej Niepokalanie Poczętej. Obiekt poddawany jest sukcesywnym pracom konserwatorskim.

Kościół parafialny pw. św. Józefa Oblubieńca NMP w Luszowicach

Murowany kościół parafialny w stylu neobarokowym, wzniesiony w latach 1913–1914, wpisany do rejestru zabytków województwa małopolskiego. Parafia została erygowana w 1686 r. Integralną częścią świątyni jest XVII-wieczna kaplica grobowa rodu Tarłów. Budowla ma plan krzyża łacińskiego z transeptem i dwuwieżową fasadą. Wnętrze zdobią sklepienia kolebkowe oraz cenne wyposażenie, w tym XVII-wieczny obraz Świętej Rodziny. Kościół konsekrowano w 1919 r.

Cmentarze wojenne z okresu I wojny światowej

Na terenie gminy zachowały się trzy cmentarze wojenne stanowiące istotne miejsca pamięci historycznej:

- **Cmentarz wojenny nr 244 w Radgoszczy** – wpisany do rejestru zabytków; miejsce pochówku 97 żołnierzy armii austro-węgierskiej, niemieckiej i rosyjskiej, z centralnym drewnianym krzyżem.
- **Cmentarz wojenny nr 245 Radgoszcz–Zadębie** – powstały w latach 1915–1918, z symbolicznym sarkofagiem i inskrypcjami poległych.
- **Cmentarz wojenny nr 246 w Radgoszczy** – zlokalizowany na cmentarzu parafialnym; pochówek żołnierzy armii austro-węgierskiej, pruskiej i rosyjskiej poległych w maju 1915 r.

Inne obiekty dziedzictwa kulturowego w Radgoszczy

Do cennych elementów lokalnego dziedzictwa należą m.in. XIX-wieczny drewniany dwór w Radgoszczy-Górkach (jedyne zachowane tego typu obiekty w gminie), posąg Matki Boskiej Niepokalanie Poczętej z 1902 r. oraz drewniany krzyż przydrożny z 1885 r.

Mała architektura sakralna

Istotnym składnikiem krajobrazu kulturowego gminy są liczne kapliczki, krzyże i figury przydrożne, stanowiące trwałe elementy tradycji religijnej i tożsamości lokalnej mieszkańców.

Zabytki w miejscowości Smyków

Na terenie Smykowa zachowały się m.in. drewniana kapliczka z połowy XIX w., wzniesiona jako wotum po rabacji galicyjskiej, kapliczka słupowa z ok. 1850 r. oraz kapliczka z XIX-wieczną rzeźbą św. Jana Nepomucena. Obiekty te, wraz z licznymi krzyżami przydrożnymi, dopełniają historycznego krajobrazu kulturowego miejscowości.

Na terenie gminy Radgoszcz nie ma stanowisk archeologicznych wpisanych do Rejestru Zabytków, jednak 47 stanowisk zostało wpisanych do Ewidencji Zabytków.

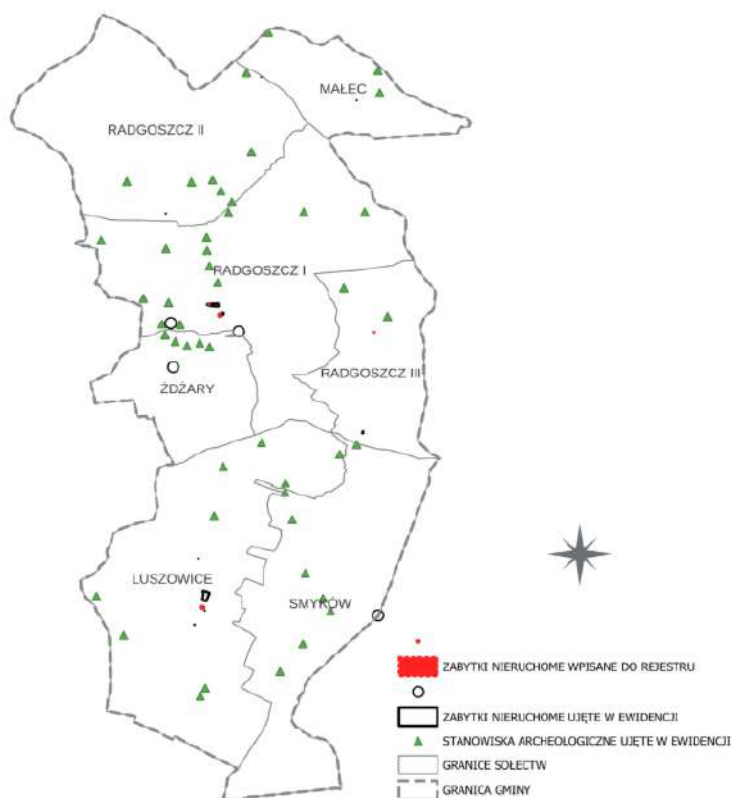
Stanowiska archeologiczne najczęściej odnajdywane są w miejscowościach Luszowice i Radgoszcz. W Luszowicach zidentyfikowano 13 stanowisk, a w Radgoszczy aż 22, co czyni te dwie miejscowości kluczowymi dla badań archeologicznych w regionie. Inne miejscowości, takie jak Smyków, Żdżary i Małec, również posiadają zarejestrowane stanowiska, jednak w mniejszej liczbie.

W zdecydowanej większości odkryć archeologicznych, dominującym okresem historycznym jest epoka kamienia. Świadczy to o długiej i intensywnej obecności człowieka na tych terenach już w najdawniejszych czasach. Oprócz epoki kamienia, w mniejszym stopniu reprezentowane są epoka brązu (2 stanowiska), średniowiecze (1 stanowisko) oraz nowożytność (3 stanowiska), co wskazuje na ciągłość osadniczą i aktywność ludzką przez różne okresy historyczne.

Główne typy odkrytych obiektów archeologicznych to "ślad osadniczy" i "osada", a także "punkt osadniczy". "Ślad osadniczy" jest najczęściej występującym typem, odnotowanym w 41 przypadkach, co sugeruje obecność dawnych aktywności ludzkich, które niekoniecznie wiązały się z trwałymi strukturami. "Osada" (2 przypadki) i "punkt osadniczy" (4 przypadki) wskazują na bardziej zorganizowane i stabilne formy zamieszkania lub użytkowania terenu.

Wszystkie wymienione stanowiska archeologiczne mają ten sam status: "ujęty w ewidencji". Oznacza to, że każde z nich zostało formalnie zarejestrowane i włączone do oficjalnej bazy danych stanowisk archeologicznych. Status ten podkreśla, że są to miejsca o uznanym znaczeniu historycznym i archeologicznym, podlegające ochronie i potencjalnie dalszym badaniom.

Rys. 15. Mapa prezentująca przybliżone położenie zabytków nieruchomych oraz stanowisk archeologicznych na terenie gminy Radgoszcz.

Źródło: Dane NID

Pismo Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Krakowie, delegatura w Tarnowie skierowane do Urzędu Gminy Radgoszcz (15.01.2025) w formie wniosku do Planu Ogólnego, zawiera rekomendacje dotyczące tworzenia planu w kontekście ochrony zabytków znajdujących się na terenie gminy:

„7.1. Treść⁶⁾ (obowiązkowo) Zgodnie z art. 19.1 (Ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami), Określając ustalenia planu ogólnego gminy, miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowego planu odbudowy, uwzględnia się w szczególności ochronę zabytków nieruchomych :

1. objętych formami ochrony, o których mowa w art. 7, wraz z ich otoczeniem;
2. ujętych w wojewódzkiej lub gminnej ewidencji zabytków.

Należy przede wszystkim utrzymać w sposób czytelny historyczny układ urbanistyczny/ ruralistyczny Gminy. Zarówno pod względem układu sieci dróg, ciągów/ kwartałów zabudowy, jak również wysokości i intensywności zabudowy.

Tereny w najbliższym sąsiedztwie obiektów i obszarów wpisanych do rejestru zabytków, jak i ujętych w gminnej ewidencji zabytków powinny uwzględniać ustalenia, które nie wpłyną negatywnie na zabytek. Należy uwzględnić m.in. zasadę dobrego sąsiedztwa, widoku, osi widokowych i ekspozycji na zabytek, a także intensywność i wysokość otaczającej zabudowy.

Należy zachować ekspozycję zabytkowych struktur oraz wyznaczyć tereny wyłączone z zabudowy/ określić zasady zagospodarowania nie kolidującego z ekspozycją zabytku.

W odniesieniu do obiektów i obszarów wpisanych do rejestru zabytków należy zwrócić szczególną uwagę, aby przyjęte ustalenia nie wpłynęły negatywnie na ich wartości zabytkowe. W związku z powyższym, należy przede wszystkim: zachować dawną kompozycję otoczenia zabytków; utrzymać funkcje historycznie utrwalone oraz funkcje współczesne (np. muzealno-kulturalne/ turystyczne/ sakralne); dążyć do rewaloryzacji zieleni parkowej z zachowaniem w maksymalnym stopniu istniejącego zasobu zieleni oraz w nawiązaniu do historycznego układu i składu gatunkowego roślin; chronić tereny zieleni naturalnej i urządzonej, będących wypełnieniem otoczenia zabytku wraz z ich płaszczyzną ekspozycji; dopuszczaną zabudowę realizować w formie dostosowanej do tradycyjnych rozwiązań architektonicznych przy założeniu harmonijnego współistnienia elementów kompozycji historycznej i współczesnej;

Ponadto, Plan Ogólny powinien uwzględniać ochronę stanowisk archeologicznych. Na obszarze gminy Radgoszcz znajduje się 47 stanowisk archeologicznych.”

Dziedzictwo niematerialne

Zarówno Radgoszcz, jak i cała gmina, wyróżniają się bogatymi tradycjami kulturowymi oraz charakterystycznym folklorem. Do najważniejszych elementów tego dziedzictwa należą:

- Tradycje bożonarodzeniowe – m.in. tworzenie szopek i kolędowanie,
- Zwyczaje wielkanocne – przygotowywanie palm, pisanek, dekorowanie koszyzków,
- Straże grobowe i inne lokalne formy obrzędowości religijnej,
- Kuchnia świąteczna – z unikalnymi regionalnymi potrawami,
- Plastyka obrzędowa, rozwijająca się w okresach świąt i uroczystości religijnych.

Do podmiotów szerzących kulturę na terenie Gminy Radgoszcz zaliczyć można:

- Dom Kultury w Radgoszczy-Narożnikach;
- Gminną Bibliotekę Publiczną w Radgoszczy;
- Kluby sportowe, koła gospodyń wiejskich oraz organizacje pozarządowe działające na terenie gminy Radgoszcz

Dziedzictwo materialne i niematerialne Gminy Radgoszcz stanowi integralną część tożsamości lokalnej, będąc źródłem dumy i inspiracji dla obecnych oraz przyszłych pokoleń.

W kontekście sporządzania Planu Ogólnego dla gminy Radgoszcz w zakresie ochrony zabytków rekomenduje się:

- Zachowanie i rewitalizację zabytków objętych ochroną jako element tożsamości lokalnej i potencjał rozwoju turystyki kulturowej.
- Wprowadzanie zapisów planistycznych ograniczających możliwość realizacji inwestycji mogących kolidować z wartościami dziedzictwa.
- Obowiązek uzgadniania inwestycji z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków na terenach objętych ochroną.
- Promowanie programów dotacyjnych i współpracy z właścicielami zabytków.

11. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KIERUNKÓW ZMIAN W STRUKTURZE ZAGOSPODAROWANIA TERENÓW, W TYM OKREŚLENIA POSZCZEGÓLNYCH POTRZEB W ZAKRESIE NOWEJ ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ

Rozwój przestrzenny osadnictwa

Rozwój przestrzenny gminy Radgoszcz powinien być prowadzony w sposób zrównoważony i racjonalny, z poszanowaniem wysokich walorów rolniczych doliny Wisły, lokalnych uwarunkowań hydrologicznych oraz tradycyjnego krajobrazu wsi małopolskiej.

Rekomenduje się:

- koncentrację nowej zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej w obrębie istniejących struktur osadniczych miejscowości: Radgoszcz, Luszowice, Smyków, Żdźary, Narożniki, w celu utrzymania zwartości zabudowy i ograniczenia presji na grunty rolne wysokiej klasy bonitacyjnej;
- W procesie sporządzania Planu Ogólnego gminy Radgoszcz wyznaczyć tereny przeznaczone pod rozwój budownictwa związanego z funkcjami turystycznymi i rekreacyjnymi, w szczególności w lokalizacjach posiadających wysokie walory krajobrazowe, przyrodnicze i kulturowe. Zaleca się uwzględnienie możliwości realizacji obiektów noclegowych, infrastruktury rekreacyjnej oraz zabudowy usługowej wspierającej ruch turystyczny, z jednoczesnym zachowaniem zasad ładu przestrzennego i ochrony środowiska.
- W związku z rozproszoną zabudową charakterystyczną dla gminy Radgoszcz, która na etapie opracowania Planu Ogólnego nie pozwoliła na wyznaczenie Obszarów Uzupełnienia Zabudowy, zasadne jest poszerzenie obszarów już uzbrojonych i posiadających dostęp do dróg publicznych, o tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną.

Uzasadnienie:

Rozproszony charakter zabudowy na terenie gminy Radgoszcz powoduje, że w ramach opracowania Planu Ogólnego nie było możliwe wyznaczenie Obszarów Uzupełnienia Zabudowy w sposób zgodny z obowiązującymi kryteriami planistycznymi. Jednocześnie na terenie gminy występują obszary już wyposażone w podstawową infrastrukturę techniczną oraz posiadające dostęp do dróg publicznych, które predysponują je do dalszego zagospodarowania. Poszerzenie tych obszarów o tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową jednorodzinną pozwoli na racjonalne wykorzystanie istniejącej infrastruktury, ograniczenie kosztów jej rozbudowy, a także uporządkowanie procesów osadniczych poprzez koncentrację nowej zabudowy w miejscach najlepiej do tego przygotowanych. Działanie to wpisuje się w zasadę zrównoważonego rozwoju oraz sprzyja poprawie ładu przestrzennego i warunków życia mieszkańców.

- **W kontekście zapisów Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 08.12.2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów, zgodnie z paragrafem 3. ustęp 10. w brzmieniu: „Dopuszcza się określenie wyższego zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową, niż wynika to ze wzoru, o którym**

mowa w ust.2, jeżeli jest to uzasadnione szczególnymi potrzebami w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej określonymi w strategii rozwoju gminy...”, zasadne jest wyznaczenie terenów pod zabudowę mieszkaniową na terenie gminy Radgoszcz, gdzie będą one kontynuacją istniejących już tendencji i procesów oraz w sposób naturalny wypełnią strefy zabudowy mimo, iż nie wynika to wprost z tzw. Obszarów Uzupełnienia Zabudowy.

- ograniczanie rozpraszania zabudowy na terenach otwartych, w szczególności na obszarach zalewowych oraz w strefach potencjalnego zagrożenia powodziowego w dolinie Wisły;
- preferowanie rozwoju zabudowy wzdłuż istniejących dróg gminnych i powiatowych, umożliwiających efektywne wykorzystanie istniejącej i planowanej infrastruktury technicznej;
- sukcesywne porządkowanie struktur osadniczych w rejonach chaotycznej lub rozproszonej zabudowy poprzez narzędzia planistyczne i ustalanie czytelnych zasad kształtowania przestrzeni;
- prowadzenie przekształceń istniejących terenów zabudowanych poprzez:
 - modernizację i wymianę zdegradowanej zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej,
 - uzupełnianie zabudowy w granicach istniejących wsi,
 - rozwój zabudowy w powiązaniu z infrastrukturą techniczną i społeczną (drogi, szkoły, świetlice, wodociągi, kanalizacja);
- zwiększenie pokrycia gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, w szczególności na terenach przewidywanego rozwoju zabudowy mieszkaniowej oraz działalności gospodarczej.

Rozwój mieszkalnictwa

Gmina Radgoszcz, jako gmina wiejska o stabilnej liczbie ludności i dominującej funkcji rolniczej, powinna rozwijać funkcję mieszkaniową w sposób umiarkowany, dostosowany do lokalnych potrzeb demograficznych.

Zaleca się:

- kształtowanie rozwoju mieszkalnictwa w oparciu o naturalne zapotrzebowanie lokalne, w tym potrzeby młodych rodzin oraz procesy wymiany pokoleniowej;
- zachowanie tradycyjnego, ulicowego charakteru zabudowy wsi, z poszanowaniem skali, gabarytów i form architektonicznych charakterystycznych dla regionu;
- rezerwowanie terenów pod nową zabudowę mieszkaniową w sposób zapewniający dostęp do dróg publicznych oraz mediów;
- promowanie zabudowy jednorodzinnej i zagrodowej, w tym adaptacji istniejących siedlisk rolnych do funkcji mieszkaniowych;
- poprawę jakości istniejących zasobów mieszkaniowych poprzez:
 - termomodernizację budynków,
 - poprawę estetyki otoczenia,
 - porządkowanie przestrzeni publicznych w centrach wsi;

- minimalizowanie konfliktów przestrzennych pomiędzy zabudową mieszkaniową a funkcjami produkcyjnymi rolnictwa poprzez zachowanie stref buforowych i zieleni izolacyjnej;
- zwiększanie atrakcyjności osiedleńczej gminy poprzez rozwój infrastruktury społecznej (przedszkola, żłobki, świetlice wiejskie, oferta rekreacyjna).

Rozwój usług

W związku z pełnieniem przez Radgoszcz funkcji lokalnego centrum administracyjno-usługowego oraz rolniczym charakterem gminy, rekomenduje się:

- rozwój usług podstawowych i publicznych w centralnych częściach miejscowości Radgoszcz, w szczególności w sąsiedztwie obiektów administracyjnych, oświatowych i kultury;
- lokalizację usług handlowych i rzemieślniczych wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych, przy zachowaniu ładu przestrzennego;
- wspieranie rozwoju usług związanych z rolnictwem (serwis maszyn, magazynowanie, doradztwo, handel płodami rolnymi);
- rozwój usług społecznych i rekreacyjnych, w tym świetlic wiejskich, obiektów sportowych oraz miejsc integracji lokalnej;
- adaptację nieużytkowanych budynków gospodarczych na cele usługowe, warsztatowe lub społeczne;
- poprawę jakości przestrzeni publicznych w centrach wsi – place, skwery, mała architektura, zieleń.

Rozwój produkcji i przedsiębiorczości

Uwzględniając rolniczy charakter gminy oraz dobre powiązania komunikacyjne z Dąbrową Tarnowską i Tarnowem, zaleca się:

- tworzenie lokalnych stref aktywności gospodarczej o niewielkiej skali, zlokalizowanych poza obszarami mieszkaniowymi;
- wspieranie małych i średnich przedsiębiorstw o profilu:
 - rolno-spożywczym,
 - przetwórczym,
 - usługowym i rzemieślniczym;
- zagospodarowanie terenów zdegradowanych lub nieużytkowanych na cele gospodarcze lub rekreacyjne;
- unikanie lokalizacji działalności uciążliwych środowiskowo w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej i terenów rolnych wysokiej jakości;
- tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości lokalnej, w tym targowisk, punktów sprzedaży bezpośredniej oraz drobnych inkubatorów przedsiębiorczości.

Rozwój rolnictwa

Rolnictwo stanowi podstawowy element struktury funkcjonalnej gminy Radgoszcz. Rekomenduje się:

- ochronę gruntów rolnych o wysokiej klasie bonitacyjnej przed niekontrolowaną zabudową;
- wspieranie gospodarstw rodzinnych oraz produkcji towarowej opartej na wysokiej jakości surowcach rolnych;
- rozwój specjalizacji rolniczych (zboża, kukurydza, warzywa, produkcja zwierzęca);
- wspieranie lokalnego przetwórstwa rolno-spożywczego;
- promowanie krótkich łańcuchów dostaw – sprzedaży bezpośredniej, targów lokalnych, współpracy producentów;
- wdrażanie działań poprawiających odporność rolnictwa na zmiany klimatu (retencja, melioracje, ochrona gleb).

Rozwój leśnictwa

Zaleca się:

- ochronę istniejących kompleksów leśnych oraz zadrzewień śródpolnych;
- zalesianie gruntów marginalnych i nieużytkowanych rolniczo;
- wzmacnianie funkcji ochronnych lasów, w tym przeciwpowodziowych i retencyjnych;
- włączanie terenów leśnych w lokalny system rekreacji i edukacji przyrodniczej.

Rozwój zieleni i infrastruktury rekreacyjnej

Rekomenduje się:

- rozwój systemu zieleni i rekreacji w dolinie Wisły oraz wzdłuż cieków wodnych;
- tworzenie elementów błękitno-zielonej infrastruktury sprzyjających retencji wód opadowych;
- rozwój lokalnej infrastruktury rekreacyjnej: boiska, place zabaw, trasy piesze i rowerowe;
- ochronę krajobrazu otwartego
- rozwój zieleni urządzonej w centrach miejscowości;
- wdrażanie działań adaptacyjnych do zmian klimatu – nasadzenia drzew, zwiększanie powierzchni biologicznie czynnej.

12. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE ZASAD LOKALIZACJI OBIEKTÓW HANDLU WIELKOPOWIERZCHNIOWEGO W ROZUMIENIU USTAWY Z DNIA 27 MARCA 2003R. O PLANOWANIU I ZAGOSPODAROWANIU PRZESTRZENNYM (Dz.U. 2024 r. poz.1130)

Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego

Handel wielkopowierzchniowy dotyczy obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży przekraczającej 2000 m².

Do tej kategorii zalicza się m.in.:

- hipermarkety,
- supermarkety o dużej powierzchni,
- centra handlowe z dużymi sklepami typu „anchor”, markety budowlane typu Leroy Merlin czy Castorama.

Cechy handlu wielkopowierzchniowego to m.in.:

- szeroki asortyment produktów,
- samodzielna organizacja zakupów przez klientów (self-service),
- lokalizacja najczęściej przy głównych drogach lub w dużych aglomeracjach,
- duże natężenie ruchu klientów.

Obecnie na terenie gminy nie funkcjonują tego typu placówki, ani nie są planowane ich budowy.

W przypadku pojawienia się inwestorów zainteresowanych realizacją takich obiektów, decyzje o ich lokalizacji będą podejmowane w oparciu o następujące zasady:

- uwzględnienie potrzeb mieszkańców,
- poszanowanie środowiska naturalnego,
- dążenie do ograniczenia nadmiernego ruchu drogowego.

Preferowane lokalizacje to tereny położone wzdłuż ważnych ciągów komunikacyjnych na przykład droga krajowa czy wojewódzka.

Muszą one:

- być dobrze skomunikowane z publiczną siecią drogową,
- posiadać odpowiednią powierzchnię umożliwiającą budowę parkingów i zaplecza technicznego.

13. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE ZASAD LOKALIZACJI KLUCZOWYCH INWESTYCJI CELU PUBLICZNEGO

Na terenie gminy Radgoszcz przewiduje się realizację inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym, ukierunkowanych na poprawę jakości życia mieszkańców, rozwój infrastruktury technicznej i społecznej oraz wzmocnienie odporności środowiska i gospodarki lokalnej.

W szczególności planuje się:

- **Modernizację i rozbudowę obiektów użyteczności publicznej**, w tym budynków administracji, placówek oświatowych, domów kultury, remiz OSP oraz ośrodków zdrowia. Działania te mają na celu podniesienie jakości usług publicznych i zwiększenie ich dostępności dla mieszkańców wszystkich sołectw.
- **Termomodernizację budynków gminnych**, zwłaszcza szkół, przedszkoli i urzędów, w celu poprawy efektywności energetycznej oraz redukcji emisji zanieczyszczeń.
- **Rozbudowę infrastruktury sportowo-rekreacyjnej**, obejmującą modernizację istniejących oraz tworzenie nowych obiektów, takich jak boiska, place zabaw, siłownie plenerowe, ścieżki pieszo-rowerowe i tereny rekreacji nad ciekami wodnymi.
- **Budowę, przebudowę i modernizację dróg gminnych**, z uwzględnieniem poprawy ich parametrów technicznych, bezpieczeństwa ruchu oraz powiązania z układem dróg powiatowych i krajowych.
- **Rozbudowę infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej**, w tym budowę nowych odcinków sieci i przyłączy, modernizację oczyszczalni ścieków i ujęć wody. Działania te będą realizowane w powiązaniu z kierunkami rozwoju przestrzennego gminy oraz potrzebami mieszkańców.
- **Budowę i modernizację infrastruktury technicznej**, w tym sieci elektroenergetycznych, gazowych, telekomunikacyjnych i szerokopasmowych, wraz z rezerwą terenową pod nowe linie przesyłowe i urządzenia techniczne.
- **Realizację inwestycji z zakresu gospodarki wodnej**, obejmującą budowę i rozbudowę małej retencji (zbiorniki, stawy, urządzenia melioracyjne) oraz modernizację wałów i zabezpieczeń przeciwpowodziowych, szczególnie w rejonie doliny Wisłoka.
- **Modernizację i rozbudowę infrastruktury oświatowej i społecznej**, z dostosowaniem jej do aktualnych potrzeb demograficznych i edukacyjnych mieszkańców.
- **Tworzenie infrastruktury wspierającej aktywność społeczną i rekreację**, w tym parków, terenów zieleni, punktów widokowych i miejsc integracji społecznej.
- **Likwidację barier architektonicznych** w przestrzeni publicznej oraz zapewnienie dostępności infrastruktury dla osób ze szczególnymi potrzebami.

Uwarunkowania realizacji

Realizacja inwestycji będzie uwzględniać uwarunkowania przyrodnicze, przestrzenne i społeczne gminy Radgoszcz, w tym jej położenie, rolniczo-leśny charakter oraz bliskość większych miast (Dąbrowa Tarnowska, Tarnów, Mielec). Kluczowym wyzwaniem pozostaje zrównoważenie rozwoju inwestycyjnego z ochroną środowiska, krajobrazu i walorów kulturowych obszaru.

Podjęmowane działania przyczynią się do:

- poprawy dostępności infrastruktury technicznej i społecznej,
- zwiększenia bezpieczeństwa i komfortu życia mieszkańców,
- wspierania rozwoju lokalnej gospodarki i turystyki,
- wzmacniania odporności środowiska na zmiany klimatu,
- kształtowania ładu przestrzennego i estetyki gminy.

Realizacja zaplanowanych przedsięwzięć stanowi podstawę zrównoważonego i długofalowego rozwoju gminy Radgoszcz, z poszanowaniem jej naturalnych zasobów, dziedzictwa kulturowego oraz tożsamości lokalnej.

14. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KIERUNKÓW ROZWOJU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI, INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I SPOŁECZNEJ

Ustalenia i rekomendacje zostały sformułowane na podstawie diagnozy stanu systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej gminy Radgoszcz oraz analizy jej lokalnych uwarunkowań przestrzennych, środowiskowych i społeczno-gospodarczych. Ich celem jest wskazanie kierunków działań służących poprawie dostępności infrastruktury, jakości życia mieszkańców, bezpieczeństwa środowiskowego oraz zwiększeniu odporności gminy na skutki zmian klimatu.

System komunikacji drogowej

Ustalenia

- Gmina Radgoszcz posiada wyłącznie układ komunikacji drogowej, oparty na sieci dróg gminnych i powiatowych, zapewniających powiązania z Dąbrową Tarnowską, Tarnowem i Mielcem.
- Brak infrastruktury kolejowej powoduje wysoką zależność mieszkańców od transportu samochodowego.
- Część dróg lokalnych charakteryzuje się niewystarczającymi parametrami technicznymi, brakiem chodników i elementów poprawiających bezpieczeństwo ruchu.

Rekomendacje

- Przeprowadzenie szczegółowej inwentaryzacji dróg gminnych i powiatowych (stan nawierzchni, odwodnienie, bezpieczeństwo pieszych, przepusty wodne).
- Modernizacja dróg o kluczowym znaczeniu dla dostępności sołectw oraz dojazdów do usług publicznych (szkoły, ośrodki zdrowia, obiekty administracyjne).
- Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego w obszarach zabudowanych poprzez budowę chodników, przejść dla pieszych, doświetleń i elementów uspokojenia ruchu.
- Koordynacja inwestycji drogowych z systemami odwodnienia i ochrony przeciwpowodziowej.

Transport publiczny

Rekomendacje

- Wzmocnienie lokalnego transportu autobusowego jako podstawowego środka zbiorowej mobilności mieszkańców.
- Analiza potrzeb transportowych mieszkańców w zakresie dojazdów do pracy, szkół i usług w Dąbrowie Tarnowskiej i Tarnowie.
- Dostosowanie rozkładów jazdy do godzin pracy i nauki, w tym zapewnienie połączeń w godzinach szczytu.
- Poprawa standardu przystanków autobusowych (wiaty, oświetlenie, dostępność dla osób z niepełnosprawnościami).

- Rozważenie rozwiązań elastycznych (mikrobusy, transport na żądanie) dla obszarów słabiej zaludnionych.

Infrastruktura piesza i rowerowa

Ustalenia

- Gmina Radgoszcz posiada potencjał rozwoju ruchu pieszego i rowerowego o charakterze lokalnym i rekreacyjnym, zwłaszcza w dolinie Wisły i wzdłuż cieków wodnych.
- Brakuje spójnej sieci bezpiecznych ciągów pieszo-rowerowych łączących sołectwa i obiekty użyteczności publicznej.

Rekomendacje

- Opracowanie koncepcji rozwoju infrastruktury pieszo-rowerowej o charakterze lokalnym i rekreacyjnym.
- Budowa chodników i ciągów pieszo-rowerowych w rejonach szkół, przystanków, świetlic i obiektów sportowych.
- Rozwój tras rekreacyjnych w powiązaniu z terenami zieleni, ciekami wodnymi i obszarami przyrodniczymi.
- Wyposażenie tras w elementy towarzyszące: oświetlenie, miejsca odpoczynku, stojaki rowerowe.

Zrównoważona mobilność

Rekomendacje

- Promowanie ruchu pieszego i rowerowego jako podstawowych form mobilności lokalnej.
- Wdrażanie rozwiązań poprawiających dostępność przestrzeni publicznych bez konieczności korzystania z samochodu.
- Uwzględnianie potrzeb pieszych i rowerzystów w projektach drogowych i planowaniu przestrzennym.

Infrastruktura wodociągowa

Ustalenia

System zaopatrzenia w wodę funkcjonuje prawidłowo, jednak wymaga modernizacji w kontekście zmian klimatycznych, okresowych susz oraz potrzeb rozwojowych.

Rekomendacje

- Modernizacja ujęć i sieci wodociągowej.
- Ograniczanie strat wody i poprawa monitoringu sieci.
- Zwiększanie lokalnej retencji technicznej i naturalnej.
- Integracja systemu wodociągowego z rozwiązaniami błękitno-zielonej infrastruktury.

Infrastruktura kanalizacyjna

Ustalenia

System kanalizacji sanitarnej nie obejmuje całego obszaru gminy; na części terenów funkcjonują zbiorniki bezodpływowe.

Rekomendacje

- Stopniowa rozbudowa sieci kanalizacyjnej w obszarach zwartej zabudowy.
- Dopuszczanie i wspieranie przydomowych oczyszczalni ścieków jako rozwiązania docelowego na terenach rozproszonych.
- Ochrona wód powierzchniowych i gruntowych poprzez eliminację niekontrolowanych zrzutów ścieków.

Gospodarka wodami opadowymi i roztopowymi

Ustalenia

Na terenie gminy występują lokalne podtopienia, wynikające z ograniczonej retencji i niewystarczającej drożności rowów melioracyjnych.

Rekomendacje

- Utrzymanie i modernizacja systemów melioracyjnych.
- Rozwój małej retencji: zbiorniki, stawy, rowy infiltracyjne.
- Stosowanie rozwiązań błękitno-zielonej infrastruktury w przestrzeniach publicznych.
- Opracowanie lokalnego planu retencji i gospodarowania wodami opadowymi.

Infrastruktura energetyczna i OZE

Rekomendacje

- Modernizacja sieci elektroenergetycznej i oświetlenia ulicznego (LED).
- Wspieranie rozwoju mikroinstalacji OZE (fotowoltaika, pompy ciepła).
- Promowanie termomodernizacji budynków mieszkalnych i publicznych.
- Uwzględnianie lokalnych uwarunkowań krajobrazowych przy planowaniu inwestycji OZE.

Gospodarka odpadami

Rekomendacje

- Doskonalenie systemu selektywnej zbiórki odpadów.
- Rozwój i modernizacja PSZOK.
- Edukacja ekologiczna mieszkańców i przeciwdziałanie dzikim wysypiskom.
- Wdrażanie zasad gospodarki o obiegu zamkniętym na poziomie lokalnym.

Infrastruktura społeczna

Ustalenia

- Gmina Radgoszcz ma stabilną strukturę demograficzną, z rosnącym udziałem osób starszych.
- Istniejąca infrastruktura społeczna wymaga modernizacji i lepszego dostosowania do potrzeb lokalnych.

Rekomendacje

Edukacja i opieka

- Modernizacja szkół i przedszkoli, poprawa ich dostępności i wyposażenia.
- Wspieranie opieki przedszkolnej w mniejszych sołectwach.

Zdrowie i pomoc społeczna

- Poprawa dostępności podstawowej opieki zdrowotnej.
- Rozwój usług opiekuńczych i środowiskowych dla seniorów.

Kultura, rekreacja i integracja

- Modernizacja świetlic wiejskich i obiektów OSP jako lokalnych centrów aktywności.
- Równomierny dostęp do oferty kulturalnej w całej gminie.
- Wspieranie inicjatyw oddolnych i organizacji pozarządowych.

Zasady horyzontalne

Wszystkie działania infrastrukturalne powinny:

- być spójne z planowaniem przestrzennym i ochroną środowiska,
- wzmacniać odporność gminy na zmiany klimatu,
- chronić krajobraz i zasoby rolnicze,
- poprawiać jakość życia mieszkańców.

Realizacja powyższych kierunków stworzy podstawy dla **zrównoważonego, funkcjonalnego i odpornego rozwoju gminy Radgoszcz**, odpowiadającego jej lokalnej tożsamości i rzeczywistym potrzebom mieszkańców.

15. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE ZASAD LOKALIZACJI URZĄDZEŃ WYTWARZAJĄCYCH ENERGIĘ O MOCY ZAINSTALOWANEJ PRZEKRACZAJĄCEJ 500 Kw

W kontekście transformacji energetycznej rozwój odnawialnych źródeł energii na terenie gminy Radgoszcz stanowi istotny kierunek wspierania niezależności energetycznej, bezpieczeństwa energetycznego mieszkańców oraz zrównoważonego rozwoju lokalnej gospodarki. Wykorzystanie potencjału energetyki słonecznej, biogazowej i prosumenckiej daje szansę na ograniczenie kosztów energii, redukcję emisji gazów cieplarnianych oraz wzrost konkurencyjności gospodarczej gminy.

Gmina Radgoszcz posiada w tym zakresie spore doświadczenie, gdyż jest beneficjentem partnerskiego projektu budowy instalacji odnawialnych źródeł energii realizowanego dla 41 gmin województwa małopolskiego. W ramach tego projektu przewidziano zakup i montaż różnych instalacji OZE.

Lokalizacja i budowa kolejnych urządzeń OZE powinna odbywać się z zachowaniem zasad ładu przestrzennego, ochrony krajobrazu, środowiska przyrodniczego oraz dziedzictwa kulturowego gminy, przy równoczesnym poszanowaniu interesu mieszkańców. Kluczowe znaczenie ma również zapewnienie odpowiedniego dostępu do sieci elektroenergetycznej oraz zgodność z przepisami odrębnymi, w tym dotyczącymi ochrony gruntów rolnych, ochrony przyrody i ocen oddziaływania na środowisko.

Każda inwestycja powinna respektować zasadę minimalizacji uciążliwości środowiskowych oraz negatywnego wpływu na warunki życia ludzi, przy jednoczesnym spełnianiu obowiązujących norm odległościowych i akustycznych. Rekomenduje się także aktywne włączanie społeczności lokalnej w proces konsultacji inwestycji OZE o mocy powyżej 500 kW, w szczególności poprzez działania informacyjne i partycypacyjne.

Kierunki działań i rekomendacje planistyczne

W zakresie planowania i lokowania inwestycji odnawialnych źródeł energii (OZE) o mocy powyżej 500 kW zaleca się stosowanie następujących zasad i kierunków:

➤ Planowanie przestrzenne

- Inwestycje OZE o mocy powyżej 500 kW powinny być uwzględniane w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.
- W procesie lokalizacji należy analizować wpływ inwestycji na krajobraz przyrodniczy i kulturowy, szczególnie w rejonach o wysokich walorach krajobrazowych.

➤ Dobór lokalizacji

- Preferowane są **grunty o niskiej przydatności rolniczej (klasy IV–VI)**, nieużytki, tereny zdegradowane, przemysłowe, pokopalniane lub przewidziane pod zabudowę produkcyjną.

- Należy unikać lokalizacji na **glebach wysokiej klasy bonitacyjnej (I–III)**, terenach rolniczo-cennych, obszarach chronionego krajobrazu oraz terenach o szczególnych walorach przyrodniczych i kulturowych.
- Dla gminy Radgoszcz szczególnie predysponowane do rozwoju większych instalacji OZE mogą być tereny o mniejszej intensywności zabudowy rolniczej.

➤ **Klastry i wspólnoty energetyczne**

- Gmina powinna wspierać **tworzenie lokalnych klastrów energii i wspólnot energetycznych**, umożliwiających bilansowanie energii w skali lokalnej i zwiększenie autokonsumpcji energii elektrycznej wśród mieszkańców, rolników i przedsiębiorców.
- Zaleca się, aby lokalizacja klastrów następowała na gruntach rolnych niewymagających zmiany przeznaczenia na cele nierolnicze.
- W ramach klastrów preferowane jest łączenie różnych źródeł energii (np. fotowoltaiki z biogazowniami rolniczymi i magazynami energii), co zwiększy stabilność lokalnych systemów energetycznych.

➤ **Infrastruktura techniczna**

- Przy lokalizacji inwestycji należy zapewnić dostęp do istniejącej lub planowanej infrastruktury przesyłowej i dystrybucyjnej.
- Rekomenduje się stosowanie rozwiązań technologicznych **minimalizujących obciążenie lokalnych sieci elektroenergetycznych**, np. poprzez montaż magazynów energii lub systemów zarządzania popytem.
- Gmina powinna współpracować z operatorami systemów dystrybucyjnych w zakresie planowania rozwoju sieci niskiego i średniego napięcia w miejscach potencjalnego rozwoju inwestycji OZE.

➤ **Rozwój biogazowni rolniczych**

- Na terenie gminy Radgoszcz dopuszcza się lokalizację **biogazowni rolniczych** w ramach indywidualnych gospodarstw lub grup producenckich, wykorzystujących odpady rolnicze i hodowlane.
- Szczególnie rekomendowane są lokalizacje w rejonach o wysokiej koncentracji gospodarstw rolnych.
- Biogazownie mogą stanowić istotny element gospodarki obiegu zamkniętego, przyczyniając się do zagospodarowania odpadów organicznych i produkcji nawozów naturalnych.

➤ **Edukacja i świadomość społeczna**

- Gmina powinna promować **energetykę prosumencką** i zachęcać mieszkańców do inwestycji w mikroinstalacje fotowoltaiczne i pompy ciepła.
- Wskazane jest prowadzenie programów informacyjnych i doradczych dotyczących efektywności energetycznej, magazynowania energii oraz

możliwości pozyskiwania dofinansowań z programów krajowych i unijnych (np. „Czyste Powietrze”, „Mój Prąd”, „Energia dla Wsi”).

Podsumowanie

Rozwój odnawialnych źródeł energii w gminie Radgoszcz powinien opierać się na zasadach zrównoważonego rozwoju, synergii między gospodarką rolną a energetyką lokalną oraz aktywnym udziałem społeczności. Dzięki temu gmina może stać się przykładem obszaru, który w sposób harmonijny łączy ochronę środowiska, bezpieczeństwo energetyczne i korzyści ekonomiczne dla mieszkańców.

16. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE ZASAD LOKALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ MOGĄCYCH ZNACZĄCO ODDZIAŁYWAĆ NA ŚRODOWISKO

Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko wynikają z przepisów prawa krajowego, w szczególności z ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Celem tych regulacji jest zapewnienie zgodności procesów inwestycyjnych z zasadą zrównoważonego rozwoju, minimalizacja negatywnych oddziaływań na środowisko oraz ochrona zdrowia i jakości życia mieszkańców.

Na terenie gminy Radgoszcz, ze względu na jej rolniczo-leśny charakter, położenie w dolinie Wisły, występowanie obszarów zagrożonych podtopieniami oraz wysoką wartość gleb, konieczne jest szczególnie ostrożne i selektywne podejście do lokalizacji przedsięwzięć mogących powodować istotne oddziaływania środowiskowe.

Podstawowe zasady lokalizacji przedsięwzięć

W przypadku planowania inwestycji mogących znacząco oddziaływać na środowisko należy bezwzględnie stosować następujące zasady:

➤ Obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko (OOŚ)

Każde przedsięwzięcie mogące w istotny sposób wpływać na środowisko przyrodnicze, krajobraz, klimat akustyczny, jakość powietrza oraz stan wód powierzchniowych i podziemnych powinno być poprzedzone przeprowadzeniem procedury OOŚ. W gminie Radgoszcz szczególną uwagę należy zwrócić na inwestycje planowane:

- w dolinie Wisły i jej dopływów,
- na terenach zagrożonych powodzią i podtopieniami,
- w sąsiedztwie użytków rolnych o wysokiej wartości produkcyjnej,
- w pobliżu kompleksów leśnych i zadrzewień śródpolnych.

➤ Wymóg uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach

Decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach stanowi podstawowy instrument oceny dopuszczalności realizacji inwestycji. Powinna być oparta na rzetelnych analizach środowiskowych oraz konsultacjach społecznych, z zapewnieniem udziału mieszkańców sołectw potencjalnie narażonych na oddziaływanie planowanego przedsięwzięcia.

➤ Sporządzenie raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko

Raport OOŚ powinien uwzględniać specyfikę gminy Radgoszcz, w tym:

- nizinny charakter terenu i warunki hydrologiczne doliny Wisły,
- podatność obszaru na okresowe zalewy i stagnację wód,

- znaczenie gleb rolnych o wysokich klasach bonitacyjnych,
- rolę lokalnych korytarzy ekologicznych i terenów zieleni nieurządzonej.

Raport powinien zawierać analizę wpływu inwestycji na gospodarkę wodną, krajobraz rolniczy, jakość życia mieszkańców oraz lokalne zasoby przyrodnicze.

Uwarunkowania lokalizacyjne

Lokalizacja przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko powinna spełniać następujące warunki:

- zgodność z ustaleniami obowiązujących dokumentów planistycznych (studium, mpzp),
- zachowanie odpowiednich odległości od zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej oraz obiektów użyteczności publicznej,
- ograniczenie lokalizacji przedsięwzięć na gruntach rolnych o wysokich klasach bonitacyjnych (I–III),
- unikanie terenów o istotnych walorach krajobrazowych i przyrodniczych, w szczególności dolin rzecznych i terenów otwartych,
- zakaz lokalizacji inwestycji w obszarach szczególnego zagrożenia powodzią oraz w korytarzach ekologicznych i strefach retencyjnych.

Uciążliwości środowiskowe i społeczne

Wszelkie uciążliwości związane z realizacją i funkcjonowaniem przedsięwzięć (hałas, zapachy, emisje zanieczyszczeń, drgania, promieniowanie elektromagnetyczne) nie mogą wykraczać poza granice terenu inwestycji. Inwestorzy zobowiązani są do stosowania nowoczesnych, niskoemisyjnych technologii oraz rozwiązań ograniczających negatywne oddziaływanie na otoczenie, w szczególności w przypadku:

- zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego,
- instalacji OZE o większej skali (biogazownie, farmy fotowoltaiczne),
- obiektów infrastrukturalnych i magazynowych.

Zakaz lokalizacji w dolinach rzecznych i korytarzach ekologicznych

Dolina Wisły oraz doliny lokalnych cieków stanowią kluczowe elementy systemu przyrodniczego gminy Radgoszcz, pełniące funkcje:

- retencyjne i przeciwpowodziowe,
- migracyjne dla fauny,
- krajobrazowe i rekreacyjne.

Zabrania się lokalizacji przedsięwzięć, które mogłyby prowadzić do trwałej degradacji tych obszarów, ograniczenia ich funkcji ekologicznych lub zwiększenia ryzyka powodziowego.

Rekomendacje uzupełniające dla gminy Radgoszcz

➤ **Strefowanie przestrzeni inwestycyjnej**

W dokumentach planistycznych gminy należy jednoznacznie wyznaczyć obszary dopuszczalne dla lokalizacji przedsięwzięć o potencjalnie większym oddziaływaniu na środowisko, przede wszystkim w sąsiedztwie istniejącej infrastruktury technicznej i komunikacyjnej. Pozostała część gminy powinna pełnić funkcje rolnicze, przyrodnicze i ochronne.

➤ **Wzmocnienie monitoringu środowiskowego**

Rekomenduje się rozwój monitoringu jakości powietrza, wód powierzchniowych i hałasu, zwłaszcza w rejonach koncentracji inwestycji oraz w dolinie Wisły.

➤ **Uwzględnianie aspektów klimatycznych i wodnych**

Każda inwestycja powinna uwzględniać konieczność zachowania powierzchni biologicznie czynnych, stosowania rozwiązań małej retencji oraz adaptacji do skutków zmian klimatu.

➤ **Włączenie społeczności lokalnej w proces decyzyjny**

W przypadku inwestycji budzących potencjalne kontrowersje społeczne zaleca się prowadzenie rozszerzonych konsultacji społecznych i dialogu z mieszkańcami.

➤ **Promocja inwestycji proekologicznych**

Gmina Radgoszcz powinna wspierać rozwój inwestycji przyjaznych środowisku, w szczególności:

- odnawialnych źródeł energii o skali dostosowanej do lokalnych warunków,
- ekologicznego przetwórstwa rolno-spożywczego,
- rozwiązań z zakresu gospodarki obiegu zamkniętego.

17. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE ZASAD KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ

Rolnicza przestrzeń produkcyjna

Rolnictwo stanowi podstawowy i dominujący element gospodarki gminy Radgoszcz, pełniąc kluczową rolę ekonomiczną, społeczną oraz krajobrazową. Gmina charakteryzuje się nizinnym ukształtowaniem terenu, korzystnymi warunkami glebowymi oraz znacznym udziałem gruntów ornych, co sprzyja rozwojowi produkcji rolniczej, w tym upraw towarowych, hodowli oraz przetwórstwa rolno-spożywczego.

Jednocześnie położenie gminy w dolinie Wisły powoduje występowanie obszarów zagrożonych okresowymi podtopieniami, co wymaga prowadzenia rolnictwa w sposób dostosowany do warunków hydrologicznych i klimatycznych oraz wzmacniania funkcji retencyjnych krajobrazu rolniczego.

W celu ochrony zasobów rolnych i kształtowania trwałej, odpornej na zmiany klimatu przestrzeni produkcyjnej przyjmuje się następujące ustalenia i rekomendacje:

Ochrona zasobów glebowych

- Zachować funkcję produkcyjną gleb o najwyższej przydatności rolniczej (klasy I–III), które stanowią istotny potencjał rozwojowy gminy Radgoszcz, ograniczając ich przeznaczanie na cele nierolnicze.
- W szczególności chronić zwarte kompleksy gruntów rolnych przed rozpraszaniem zabudowy i fragmentacją przestrzeni produkcyjnej.
- Każdorazowo analizować zasadność zmiany przeznaczenia gruntów wysokich klas bonitacyjnych z punktu widzenia interesu publicznego, bezpieczeństwa żywnościowego oraz zachowania ładu przestrzennego.

Racjonalna gospodarka rolna i zrównoważony rozwój

- Prowadzić gospodarkę rolną w sposób dostosowany do warunków siedliskowych i hydrologicznych, w szczególności na terenach okresowo zalewowych i podmokłych.
- Promować praktyki rolnictwa zrównoważonego i integrowanego, ograniczające nadmierne stosowanie nawozów mineralnych i środków ochrony roślin, zwłaszcza w sąsiedztwie cieków wodnych i rowów melioracyjnych.
- Wspierać rozwój rolnictwa ekologicznego oraz produkcji wysokiej jakości żywności lokalnej poprzez doradztwo, szkolenia i dostęp do programów wsparcia finansowego.

Gospodarka wodna i przeciwdziałanie skutkom suszy i powodzi

- Utrzymywać i modernizować systemy melioracyjne, rowy odwadniające i urządzenia wodne, z jednoczesnym zachowaniem ich funkcji przyrodniczych i retencyjnych.
- Zachować trwałe użytki zielone, łąki i pastwiska w dolinie Wisły oraz w obniżeniach terenu, które pełnią istotną funkcję retencyjną i przeciwpowodziową.

- Wprowadzać rozwiązania z zakresu małej retencji, takie jak: oczka wodne, stawy rolnicze, zadrzewienia śródpolne i przywodne, poprawiające bilans wodny gleb oraz mikroklimat obszarów rolniczych.

Ochrona krajobrazu rolniczego

- Przeciwdziałać degradacji krajobrazu rolniczego poprzez zachowanie ciągłości pól, ograniczanie rozpraszania zabudowy oraz wprowadzanie zadrzewień śródpolnych.
- Zachować i rozwijać zadrzewienia przydrożne, nadwodne i śródpolne jako elementy ochrony gleb, siedliska dla fauny oraz naturalne bariery przeciwwiatrowe.
- Wspierać tworzenie pasów zieleni izolacyjnej w sąsiedztwie obiektów hodowlanych i przetwórczych w celu ograniczenia uciążliwości zapachowych i wizualnych.

Dywersyfikacja działalności rolniczej

- Wspierać rozwój lokalnego przetwórstwa rolno-spożywczego, sprzedaży bezpośredniej oraz krótkich łańcuchów dostaw, zwiększających dochodowość gospodarstw rolnych.
- Zachęcać rolników do tworzenia grup producenckich i spółdzielni, umożliwiających wspólne przetwarzanie, magazynowanie i sprzedaż produktów.
- Rozwijać inicjatywy promujące produkty lokalne i tradycyjne, w tym targowiska, marki lokalne oraz wydarzenia tematyczne związane z rolnictwem i żywnością.

Zabudowa rolnicza i ochrona ładu przestrzennego

- Lokalizować zabudowę zagrodową w sposób zwarty i uporządkowany, z poszanowaniem krajobrazu otwartego oraz zachowaniem odpowiednich odległości od cieków wodnych i terenów zalewowych.
- Stosować zieleń izolacyjną przy obiektach inwentarskich i gospodarczych w celu ograniczenia oddziaływań środowiskowych.
- Preferować proste formy architektoniczne i rozwiązania harmonizujące z krajobrazem rolniczym gminy.

Leśna przestrzeń produkcyjna

Lasy w gminie Radgoszcz zajmują stosunkowo niewielką powierzchnię, jednak pełnią istotną rolę w systemie przyrodniczym – stabilizują warunki wodne, chronią gleby przed erozją wietrzną, poprawiają mikroklimat oraz stanowią element lokalnych korytarzy ekologicznych.

Zrównoważona gospodarka leśna

- Prowadzić gospodarkę leśną zgodnie z zasadami trwałości i wielofunkcyjności, w oparciu o obowiązujące plany urzędzenia lasu.
- Uwzględniać funkcje ochronne i klimatyczne lasów, zwłaszcza w kontekście przeciwdziałania skutkom suszy i ekstremalnych zjawisk pogodowych.
- Preferować odnowienia lasów o zróżnicowanym składzie gatunkowym, zwiększające odporność ekosystemów leśnych na zmiany klimatu.

Ochrona gruntów leśnych

- Ograniczać przeznaczanie gruntów leśnych na cele nieleśne wyłącznie do przypadków uzasadnionych nadrzędnym interesem publicznym.
- Unikać fragmentacji niewielkich kompleksów leśnych poprzez rozpraszanie zabudowy i infrastruktury.

Zalesianie i rekultywacja

- Zalesiać grunty o niskiej przydatności rolniczej (klasy V–VI), tereny zdegradowane oraz nieużytkowane, z zachowaniem cennych siedlisk otwartych.
- Wprowadzać pasy zadrzewień ochronnych na styku terenów rolnych i leśnych, poprawiające warunki środowiskowe i krajobrazowe.
- Rekultywować tereny zdegradowane w kierunku leśnym lub przyrodniczym.

Rola lasów w systemie przyrodniczym i społecznym

- Uwzględniać funkcje społeczne lasów jako przestrzeni rekreacji i edukacji przyrodniczej mieszkańców.
- Rozwijać niewielką infrastrukturę rekreacyjną i edukacyjną (ścieżki przyrodnicze, tablice edukacyjne), z poszanowaniem zasad ochrony środowiska.

18. USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE ZASAD KSZTAŁTOWANIA ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA OBSZARACH ZDEGRADOWANYCH I OBSZARACH REWITALIZACJI ORAZ OBSZARACH WYMAGAJĄCYCH PRZEKSZTAŁCEŃ, REHABILITACJI, REKULTYWACJI LUB REMEDIACJI

Identyfikacja obszarów problemowych

Na podstawie uwarunkowań przestrzennych, środowiskowych i społeczno-gospodarczych gminy Radgoszcz zidentyfikowano obszary wymagające działań naprawczych, modernizacyjnych lub przekształceniowych, w szczególności:

- zdegradowane przestrzenie publiczne i funkcjonalne w centrum Radgoszczy oraz w obrębie sołectw (m.in. place przy obiektach publicznych, tereny wokół szkół, OSP, świetlic),
- tereny po dawnych działalnościach gospodarczych, magazynowych i składowych, w tym nieużytkowane siedliska i zabudowania gospodarcze,
- obszary o chaotycznym lub rozproszonym układzie zabudowy wiejskiej, wymagające uporządkowania i poprawy estetyki,
- tereny zdegradowane środowiskowo, w szczególności w dolinach cieków wodnych, na obszarach zagrożonych podtopieniami oraz w rejonach zdegradowanych gleb.

Działania rewitalizacyjne powinny być zintegrowane z polityką społeczną, środowiskową i rolną gminy, a ich nadrzędnym celem jest poprawa jakości życia mieszkańców, wzmocnienie funkcji lokalnych oraz odbudowa ładu przestrzennego.

Wyznaczanie i realizacja obszarów zdegradowanych i rewitalizacji

- Dopuszcza się wyznaczanie obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji zgodnie z ustawą o rewitalizacji, przy uwzględnieniu specyfiki gminy wiejskiej.
- Proces delimitacji powinien opierać się na analizie:
 - wskaźników społecznych (starzenie się ludności, bezrobocie, niska aktywność społeczna),
 - wskaźników przestrzennych (zły stan techniczny zabudowy, brak spójnych przestrzeni publicznych),
 - wskaźników środowiskowych (degradacja gleb, lokalne zanieczyszczenia, deficyt zieleni urządzonej).
- W pierwszej kolejności zaleca się objęcie działaniami rewitalizacyjnymi:
 - centrum Radgoszczy (obszar wokół urzędu, szkoły, kościoła, obiektów kultury i sportu),
 - wybrane fragmenty sołectw o koncentracji problemów społeczno-przestrzennych.

Priorytetowe kierunki zagospodarowania na obszarach zdegradowanych

- **Poprawa jakości przestrzeni publicznych** – modernizacja placów wiejskich, ciągów pieszych, oświetlenia, zieleni urządzonej i małej architektury.
- **Rozwój infrastruktury społecznej** – modernizacja i adaptacja świetlic wiejskich, obiektów OSP, boisk i terenów rekreacyjnych jako lokalnych centrów aktywności.
- **Rewitalizacja zabudowy** – adaptacja pustostanów i nieużytkowanych budynków gospodarczych na funkcje społeczne, usługowe, edukacyjne lub senioralne.
- **Aktywizacja gospodarcza o skali lokalnej** – tworzenie warunków dla drobnego rzemiosła, usług, przetwórstwa rolno-spożywczego i działalności okołorolniczej.
- **Poprawa estetyki wsi** – uporządkowanie przestrzeni wspólnych, wprowadzanie zieleni i elementów tożsamości lokalnej.

Zasady przekształceń funkcjonalno-przestrzennych

- Tereny zdegradowane i nieużytkowane przekształcać w:
 - tereny zieleni urządzonej i rekreacji lokalnej,
 - obszary edukacji przyrodniczej i ekologicznej,
 - wybrane tereny usług lokalnych, przy zachowaniu skali i charakteru zabudowy wiejskiej.
- Porządkować strukturę przestrzenną w obszarach zabudowy rozproszonej poprzez:
 - uzupełnianie zabudowy,
 - poprawę dostępności komunikacyjnej,
 - czytelne wydzielanie przestrzeni publicznych.
- Adaptować istniejące obiekty gospodarcze na nowe funkcje zgodne z lokalnymi potrzebami (usługi, magazyny, warsztaty, działalność społeczna).

Rehabilitacja urbanistyczna i estetyczna

- Poprawiać stan techniczny zabudowy mieszkaniowej i publicznej poprzez:
 - termomodernizację,
 - remonty elewacji i dachów,
 - porządkowanie terenów przydomowych.
- Kształtować spójny krajobraz kulturowy wsi – dbałość o proporcje, materiały i kolorystykę zabudowy.
- Ograniczać dysonanse architektoniczne, zwłaszcza w sąsiedztwie obiektów publicznych i sakralnych.
- Eksponować i chronić lokalne dziedzictwo kulturowe (kapliczki, krzyże, historyczne zagrody).

Rekultywacja terenów zdegradowanych

- Prowadzić rekultywację techniczną i biologiczną terenów zdegradowanych zgodnie z opracowanymi projektami.
- Docelowo przeznaczać je na:
 - tereny zieleni,
 - zalesienia śródpolne,

- zbiorniki wodne o funkcjach retencyjnych,
- tereny rekreacji o niskiej intensywności.
- W działaniach rekultywacyjnych uwzględniać odtworzenie stosunków wodnych oraz zwiększanie bioróżnorodności.

Remediacja gleb i terenów zanieczyszczonych

- W przypadku identyfikacji terenów skażonych prowadzić remediację zgodnie z przepisami prawa.
- Preferować metody przyjazne środowisku (fitoremediacja, bioremediacja).
- Po zakończeniu remediacji wprowadzać zieleń, łąki kwietne i zadrzewienia.

Integracja rewitalizacji z polityką przestrzenną gminy

- Działania rewitalizacyjne integrować z:
 - dokumentami planistycznymi,
 - polityką społeczną i senioralną,
 - strategiami adaptacji do zmian klimatu.
- Uwzględniać możliwość finansowania ze środków zewnętrznych (UE, krajowe).
- Zapewnić aktywny udział mieszkańców, organizacji społecznych i lokalnych przedsiębiorców.

Kierunki długofalowe

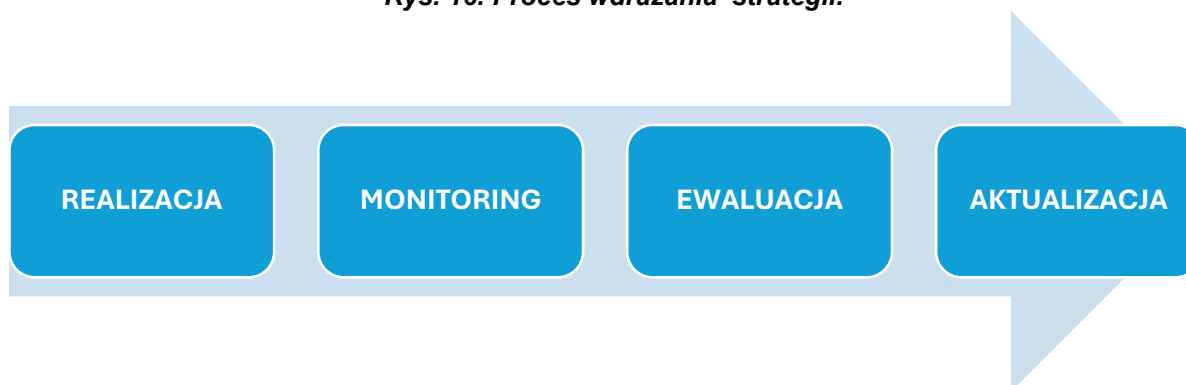
- Rozwijać sieć zielonych przestrzeni wiejskich pełniących funkcje rekreacyjne i klimatyczne.
- Kształtować zwarte i funkcjonalne układy zabudowy, ograniczające rozpraszanie inwestycji.
- Promować rozwiązania energooszczędne i odnawialne źródła energii w projektach rewitalizacyjnych.
- Dążyć do stopniowej transformacji obszarów zdegradowanych w atrakcyjne, bezpieczne i funkcjonalne przestrzenie życia lokalnego, z poszanowaniem tożsamości gminy Radgoszcz.

19. SYSTEM REALIZACJI STRATEGII

Rozdział wynika z zapisów przepisu Art.10e.3.8) o treści: *system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych*, ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2024 poz. 609 wraz z późniejszymi zmianami).

Proces wdrażania strategii obrazuje poniższy schemat.

Rys. 16. Proces wdrażania strategii.

Źródło: Opracowanie własne

Właściwie przygotowany system wdrażania - realizacji strategii powinien uwzględniać:

- podmioty odpowiedzialne za poszczególne elementy procesu,
- wytyczne do dokumentów wykonawczych,
- zasady współpracy podmiotów realizujących,
- charakterystykę procesu monitorowania
- charakterystykę procesu ewaluacji,
- procedurę aktualizacji.

Dla zwiększenia szans powodzenia w realizowaniu celów strategicznych gminy należy podjąć współpracę z różnymi grupami interesariuszy. Uznano bowiem, że szerokie stosowanie narzędzi partycypacyjnych zwiększa akceptację realizowanych polityk publicznych. Ponadto wpisuje się to w założenie dotyczące samej istoty strategii rozwoju, tj. nieograniczanie ich zapisów jedynie do zadań leżących w wyłącznej kompetencji samorządu terytorialnego, a uwzględnianie wyzwań dla całej społeczności lokalnej, interesariuszy zarówno już związanych z terenem gminy, jak i działających w jej granicach.

1. SYSTEM REALIZACJI STRATEGII

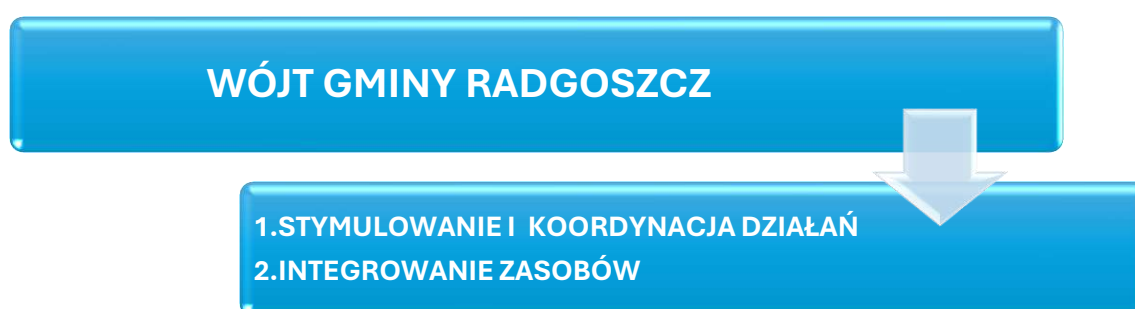
Odpowiedzialność za realizację strategii:

Strategia nie powinna ograniczać się w swych zapisach jedynie do zadań należących do wyłącznej kompetencji gminy, realizowanych bezpośrednio przez urząd gminy i jednostki gminne. Strategia ma proponować przede wszystkim zadania stanowiące wyzwania dla całej społeczności lokalnej i wszystkich podmiotów działających na terenie gminy lub pozostających z nią w relacji.

W procesie zarządzania gminą (jej rozwojem), strategia pełni kluczową rolę jako generalny plan postępowania władz samorządowych – we współpracy z innymi samorządami, administracją państwową oraz partnerami społecznymi i prywatnymi. Powoduje to konieczność określenia głównych zadań oraz zakresu odpowiedzialności poszczególnych podmiotów zaangażowanych w jej realizację

Instytucjonalną strukturę systemu wdrażania, jak również monitorowania, ewaluacji oraz aktualizacji strategii tworzą:

- 1. Wójt, jako organ wykonawczy, którego rola polega na stymulowaniu i koordynacji działań podejmowanych przez różnorodne podmioty i środowiska, jak również na mobilizowaniu oraz integrowaniu zasobów pozostających w ich dyspozycji – na rzecz realizacji celów oraz kierunków interwencji.**

Rola **wójta** w procesie wdrażania strategii rozwoju gminy jest kluczowa i wieloaspektowa. Jako organ wykonawczy gminy, wójt nie tylko inicjuje i koordynuje prace nad strategią, ale przede wszystkim odpowiada za jej realizację w praktyce:

Główne obszary, w których wójt odgrywa istotną rolę sprowadzają się do następujących:

Liderstwo i inicjowanie działań

- Wójt inicjuje prace nad strategią, przedstawia jej projekt Radzie Gminy Radgoszcz i promuje strategiczne podejście do rozwoju,
- Buduje świadomość wśród mieszkańców, radnych i urzędników o znaczeniu planowania strategicznego.

Koordynacja procesu wdrażania

- Wójt zapewnia spójność działań podejmowanych przez urząd i jednostki organizacyjne z zapisami strategii,
- Powołuje zespoły zadaniowe lub komórki odpowiedzialne za wdrażanie i monitorowanie strategii.

Zarządzanie środkami finansowymi

- Wójt planuje budżet gminy w sposób umożliwiający realizację celów strategicznych.
- Pozyskuje środki zewnętrzne (np. fundusze unijne) na realizację projektów strategicznych.

Współpraca z partnerami

- Wójt nawiązuje i utrzymuje współpracę z instytucjami publicznymi, przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi i mieszkańcami.
- Wspiera partnerstwa publiczno-prywatne, które mogą przyspieszyć realizację strategii.

Monitorowanie i raportowanie

- Wójt odpowiada za bieżące monitorowanie realizacji strategii oraz przygotowanie okresowych raportów dla Rady Gminy i mieszkańców.
- Inicjuje aktualizacje strategii w przypadku zmieniających się warunków społeczno-gospodarczych.

Budowanie poparcia społecznego

- Komunikuje mieszkańcom cele i korzyści wynikające z realizacji strategii.
- Organizuje konsultacje społeczne, by uwzględniać głos lokalnej społeczności w realizacji celów strategicznych.

- 2. Rada gminy, jako organ uchwałodawczy, będący wsparciem merytorycznym w zakresie dbałości o osiągnięcie założonych w strategii celów, jej ewaluacji i podejmowania decyzji strategicznych dla realizacji zapisów strategii (jak np. aktualizacja strategii)**

Rola **Rady Gminy Radgoszcz** w procesie wdrażania strategii rozwoju gminy jest równie istotna jak rola wójta, choć bardziej nadzorcza, opiniotwórcza i legislacyjna. To organ stanowiący i kontrolny, który zapewnia demokratyczną legitymizację strategii i kontrolę nad jej realizacją. Oto główne zadania i funkcje Rady Gminy w tym procesie:

Uchwalenie strategii

- Rada Gminy uchwała strategię rozwoju gminy – to kluczowy moment, ponieważ strategia zaczyna obowiązywać dopiero po jej zatwierdzeniu przez radnych.
- Może zgłaszać poprawki do projektu strategii przygotowanego przez wójta.

Nadzór nad wdrażaniem

- Monitoruje działania wójta i urzędu gminy pod kątem zgodności z przyjętą strategią.

- Może żądać sprawozdań z realizacji strategii i weryfikować postępy.

Kontrola finansowa

- Rada uchwała budżet gminy, więc ma realny wpływ na finansowanie działań strategicznych.
- Może blokować lub wspierać wydatki inwestycyjne i projektowe zgodne ze strategią.

Kreowanie kierunków rozwoju

- Radni, jako przedstawiciele społeczności lokalnej, zgłaszają wnioski i postulaty mieszkańców do strategii.
- Mają wpływ na aktualizację strategii, jeśli zachodzą istotne zmiany społeczno-gospodarcze.

Współpraca z mieszkańcami

- Rada reprezentuje społeczność lokalną, dlatego często organizuje lub bierze udział w konsultacjach społecznych dotyczących strategii.
- Działa na rzecz zwiększenia udziału obywateli w procesie rozwoju gminy.

Ocena działań wójta

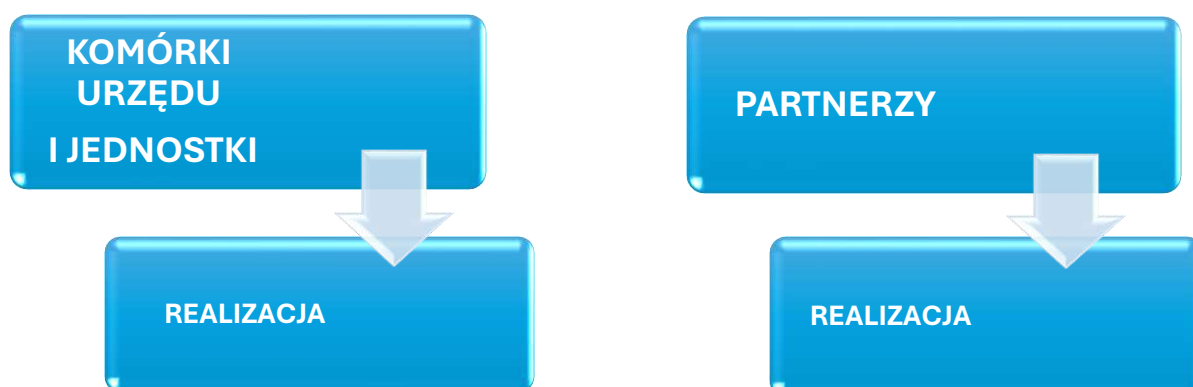
- Rada Gminy ocenia działalność wójta – m.in. poprzez udzielanie absolutorium i wotum zaufania, które mogą być związane z oceną wdrażania strategii.

- 3. Podmiot zarządzający wdrażaniem strategii (może to być osoba, zespół lub komórka w ramach urzędu gminy), odpowiedzialny za koordynację realizacji kierunków działań, w tym harmonizowanie i poszerzanie partnerstwa, poszukiwanie nowych źródeł finansowania działań, a także monitoring i ewaluację oraz przygotowywanie zmian w ramach strategii czy zapewnienie działań w zakresie informacji i promocji przyjętej wizji rozwoju gminy i sposobów jej urzeczywistnienia.**

PODMIOT ZARZĄDZAJĄCY PROCESEM WDRAŻANIA

-
1. KOORDYNACJA DZIAŁAŃ
 2. HARMONIZOWANIE I POSZERZANIE PARTNERÓW
 3. POSZUKIWANIE NOWYCH ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA
 4. MONITORING I EWALUACJA
 5. PRZYGOTOWANIE ZMIAN DO AKTUALIZACJI
 5. PROMOCJA

4. Komórki w ramach urzędu gminy oraz jednostki gminne,
5. Wykonawcy i partnerzy realizacyjni określani w strategii rozwoju.

Instytucje i podmioty, zaangażowane w proces wdrażania strategii można podzielić na trzy główne grupy (zgodnie z zasadą „trójkąta współpracy”):

Rys. 17. Trójkąt współpracy.

Źródło: Opracowanie własne

2. WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH

Wdrożeniu aktualizacji strategii służyć będą dokumenty wykonawcze, których przygotowanie przez jednostki samorządu terytorialnego regulują różne akty prawne zarówno fakultatywne jak i obligatoryjne. W dokumentach tych strategia znajduje swoje uszczegółowienie.

Sporządzanie dokumentów wykonawczych powinno opierać się na kilku zasadach:

- dokumenty powinny być spójne ze Strategią Rozwoju Gminy Radgoszcz na lata 2025-2035,
- dokumenty powinny być spójne z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu tj. opracowanymi na poziomie powiatowym, wojewódzkim, krajowym czy unijnym oraz sąsiednich samorządów gmin,
- sporządzane dokumenty wykonawcze powinny być wzajemnie spójne, zarówno pod kątem koordynacji w czasie jak i ze względu na ich zakres merytoryczny,
- powinny być napisane w możliwie przejrzystym języku, zrozumiałym dla osób nie będących specjalistami w danej dziedzinie,
- obowiązkowe jest oznakowanie dokumentu zgodnie z obowiązującymi zasadami.
- przygotowanie dokumentu wykonawczego powinno zakończyć się w ciągu 12 miesięcy od jego zainicjowania.
- każdy dokument wykonawczy powinien zostać poddany konsultacjom z mieszkańcami, podmiotami społeczno-gospodarczymi i innymi interesariuszami, a także z odpowiednimi organami administracji publicznej.
- w każdym dokumencie wykonawczym powinno znaleźć się co najmniej odniesienie do konkretnego celu strategicznego i kierunku działań niniejszej strategii.
- każdy dokument wykonawczy musi posiadać przypisaną komórkę organizacyjną, jako wiodącą i odpowiadającą za całościową realizację oraz jej skutki.

3. PROCEDURA MONITOROWANIA

Cel procedury

- Celem procedury jest zapewnienie systematycznego monitorowania realizacji Strategii Rozwoju Gminy Radgoszcz na lata 2025-2035, identyfikacja postępów, zagrożeń oraz potrzeba wprowadzenia ewentualnych korekt w realizowanych działaniach.

Zakres procedury

- Procedura obejmuje monitorowanie wszystkich celów strategicznych, operacyjnych oraz przypisanych im działań zawartych w Strategii Rozwoju Gminy Radgoszcz na lata 2025-2035.

Podmioty odpowiedzialne

- Wójt Gminy radgoszcz – inicjuje, koordynuje oraz sprawuje nadzór nad działaniami służącymi monitorowaniu realizacji strategii.
- Koordynator ds. strategii – odpowiada za zbieranie danych, analizę oraz przygotowanie raportów.
- Referaty/Jednostki organizacyjne gminy – dostarczają dane dotyczące realizowanych działań.
- Rada Gminy – przyjmuje raporty z monitorowania i może rekomendować zmiany w strategii.
- Zespół ds. strategii (jeśli będzie powołany) – opiniuje raporty i wspiera proces monitorowania.

Etapy monitorowania

- Ustalenie wskaźników monitorowania – przypisanie mierzalnych wskaźników do celów i działań.
- Zbieranie danych – cykliczne zbieranie danych przez odpowiedzialne jednostki..
- Analiza danych – analiza stopnia osiągnięcia wskaźników przez koordynatora.
- Przygotowanie raportu z monitoringu – raport zawiera analizę, problemy i rekomendacje.
- Przedstawienie raportu Radzie Gminy – prezentacja raportu w ramach przygotowywanego corocznie Raportu o stanie gminy.
- Podjęcie decyzji dotyczących dalszych działań.

Wdrażanie działań naprawczych

- W przypadku opóźnień lub braku efektów mogą zostać zaproponowane i wdrożone działania korygujące.

Komunikacja z mieszkańcami

- Raporty i wyniki monitorowania powinny być publikowane na stronie internetowej gminy oraz dostępne w formie skróconej dla mieszkańców.

Przy opracowaniu raportów z monitoringu odpowiedzialne komórki merytoryczne będą się posługiwać przedstawionym poniżej modelem karty:

Tab. 17. Model karty w raporcie z monitoringu strategii

	Podjęte działania	Planowany okres zakończenia	Poziom zaangażowania prac (%)	Zidentyfikowane problemy	Planowane/podjęte działania naprawcze/korekty
Kierunek działań 1					
Kierunek działań 2					
...					

Źródło: Opracowanie własne.

4. EWALUACJA

Procedura ewaluacji Strategii Rozwoju Gminy Radgoszcz na lata 2025-2035 będzie polegać na systematycznej ocenie stanu jej realizacji.

Główne cele ewaluacyjne:

- Ocena stopnia realizacji celów strategicznych i operacyjnych
- Identyfikacja skutków podejmowanych działań
- Wskazanie mocnych i słabych stron strategii
- Sformułowanie rekomendacji do dalszych działań.

Rekomendacje:

- Rekomenduje się przeprowadzenie dwóch przeglądów strategicznych (ewaluacji) w okresie obowiązywania strategii.

- Wynikiem przeprowadzania przeglądu będzie szczegółowe sprawozdanie zawierające podsumowanie zestawień wyników uzyskanych w ramach monitoringu wraz z oceną poziomu realizacji poszczególnych celów strategicznych oraz kierunków działań.
- Raporty ewaluacyjne są prezentowane Radzie Gminy przez Wójta Gminy wraz z rekomendacjami korekt, aktualizacji oraz uzupełnieniami zawartości dokumentu.

Uchwalenie Strategii Rozwoju Gminy Radgoszcz na lata 2025-2035 zostało poprzedzone ewaluacją ex-ante, zgodnie z zapisami ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, służącą ocenie planowanej interwencji.

Wyniki tego rodzaju ewaluacji mogą poprawić jakość planowanej do wdrożenia interwencji oraz pozwalają ocenić trafność, przewidywaną skuteczność oraz efektywność realizacji strategii.

Po przyjęciu przez Radę Gminy Radgoszcz Strategii Rozwoju Gminy Radgoszcz na lata 2025-2035 będą przeprowadzane ewaluacje on-going oraz ex-post.

Ewaluacja bieżąca (on-going):

- Przeprowadzana w trakcie realizacji strategii. Służy do bieżącego dostosowywania działań.

Ewaluacja końcowa (ex-post):

- Przeprowadzana po zakończeniu realizacji strategii. Służy ocenie całościowej skuteczności i efektów strategii.

Elementy procesu ewaluacji (kryteria):

- Skuteczność (czy osiągnięto cele?)
- Efektywność (czy działania były opłacalne?)
- Trafność (czy cele odpowiadały realnym potrzebom?)
- Trwałość efektów (czy będą one kontynuowane po zakończeniu działań?)

Rys. 18. Kryteria ewaluacji

Źródło: Opracowanie własne

Podstawę do ewaluacji stanowią będą analizy jakościowe, w tym analizy danych statystycznych, odnoszące się do wskaźników uwzględnianych na etapie opracowania diagnozy.

Ewaluacja on-going zostanie przeprowadzona w 2027 r. Jej efektem może być proces aktualizacji dokumentu, polegający w szczególności na zmianie/dodaniu/usunięciu kierunków działań. Natomiast ewaluacja ex-post przeprowadzona zostanie w 2035 r., za cały okres obowiązywania Strategii Rozwoju Gminy Radgoszcz na lata 2025-2035.

5. PROCEDURA AKTUALIZACJI DOKUMENTU

Celem procedury jest zapewnienie elastyczności i skuteczności strategii poprzez jej modyfikację w odpowiedzi na zmieniające się warunki wewnętrzne i zewnętrzne.

Strategia może zostać zaktualizowana, gdy:

- zmieniają się uwarunkowania społeczno-gospodarcze, prawne lub środowiskowe,
- pojawiają się nowe potrzeby mieszkańców lub grup interesu,
- wyniki monitorowania i ewaluacji wskazują na nieosiągnięcie założonych celów,
- konieczna jest korekta wskaźników lub działań,
- pojawiają się nowe źródła finansowania lub ograniczenia budżetowe.

Etapy aktualizacji strategii:

Inicjacja procesu

- Wójt podejmuje decyzję o konieczności aktualizacji strategii, np. na podstawie raportu z monitorowania lub ewaluacji.

Analiza istniejącego dokumentu

- Przegląd dotychczasowej strategii,
- Ocena aktualności celów, działań, wskaźników i założeń.

Konsultacje społeczne

- Przeprowadzenie spotkań z mieszkańcami, organizacjami społecznymi, przedsiębiorcami i innymi interesariuszami,
- Zbieranie opinii i sugestii.

Opracowanie projektu zmian

- Zespół ds. strategii przygotowuje projekt aktualizacji dokumentu,
- Uwzględniane są wyniki analiz i konsultacji.

Opinia organów i ekspertów

- Projekt może zostać przekazany do konsultacji instytucjom regionalnym, partnerom społecznym i gospodarczym.

Przyjęcie zaktualizowanej strategii

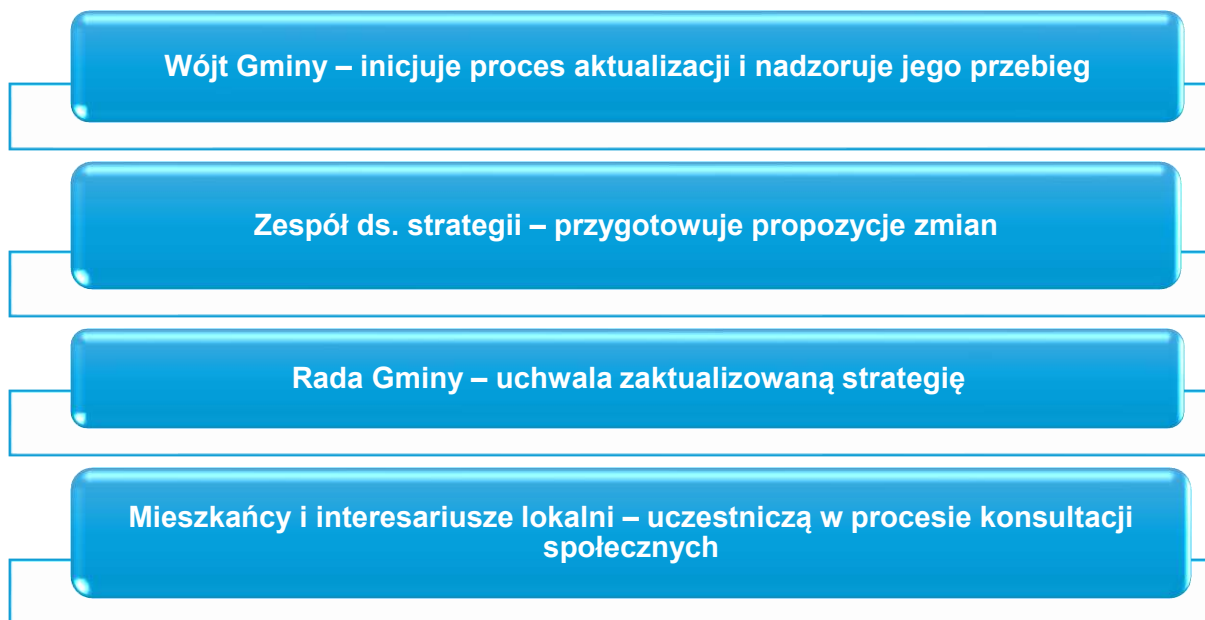
- Projekt zmian przedkłada się Radzie Gminy,
- Po akceptacji – strategia wchodzi w życie w nowym brzmieniu.

Dokumentacja i publikacja

- Zaktualizowana strategia oraz protokół z konsultacji są publikowane na stronie internetowej gminy,
- Mieszkańcy są informowani o wprowadzonych zmianach.

Podmioty odpowiedzialne za aktualizację dokumentu:

Rys. 19. Podmioty odpowiedzialne za aktualizację strategii

Źródło: Opracowanie własne

6. WYTYCZNE DO SPORZĄDZENIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH

- Dokumenty wykonawcze powinny być tworzone w czytelnym i przystępnym języku, zrozumiałym również dla osób spoza danej dziedziny.
- Każdy dokument musi być prawidłowo oznakowany zgodnie z obowiązującymi przepisami.
- Czas opracowania dokumentu nie powinien przekraczać 12 miesięcy od momentu rozpoczęcia jego realizacji.
- Dokumenty muszą zostać skonsultowane z mieszkańcami, organizacjami społecznymi, gospodarczymi, innymi interesariuszami oraz odpowiednimi organami administracji publicznej.
- Każdy dokument powinien zawierać odniesienie do konkretnego celu strategicznego i kierunku działań opisanych w strategii.
- Obowiązkowo należy przypisać dokumentowi komórkę organizacyjną odpowiedzialną za jego realizację i jej efekty.

20. EWALUACJA EX-ANTE

Rozdział odnosi się do art. 10a ust. 2. ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2023 r. poz. 225) wskazującego, że podmiot opracowujący projekt strategii rozwoju przeprowadza uprzednią ewaluację trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji strategii rozwoju – przed jej przyjęciem

Ewaluacja **ex ante** strategii rozwoju gminy to ocena dokumentu strategicznego **przed jego przyjęciem i wdrożeniem**. Jej głównym zadaniem jest sprawdzenie, czy projekt strategii jest logiczny, spójny, realistyczny i odpowiada na rzeczywiste potrzeby gminy.

Na czym polega ewaluacja ex ante?

- Ocena jakości dokumentu – sprawdzenie, czy strategia zawiera wszystkie wymagane elementy (diagnozę, cele, kierunki działań, wskaźniki, mechanizmy wdrażania).
- Analiza spójności – czy cele są powiązane z diagnozą, czy działania prowadzą do osiągnięcia zakładanych rezultatów, czy nie ma sprzeczności między różnymi obszarami polityki.
- Ocena realności – czy strategia jest możliwa do zrealizowania w oparciu o zasoby gminy (finansowe, kadrowe, organizacyjne).
- Weryfikacja zgodności – sprawdzenie, czy dokument wpisuje się w dokumenty wyższego rzędu (np. strategie wojewódzkie, krajowe, unijne).
- Identyfikacja ryzyk i luk – wychwycenie braków, niespójności czy potencjalnych problemów we wdrażaniu.

Cel ewaluacji ex ante:

- Poprawa jakości strategii – daje możliwość wprowadzenia korekt jeszcze przed uchwaleniem.
- Zwiększenie skuteczności – sprawdza, czy zaplanowane działania rzeczywiście przyczynią się do osiągnięcia celów.
- Wzrost efektywności wydatkowania środków – ogranicza ryzyko nietrafionych inwestycji czy działań.
- Wzmocnienie legitymizacji i akceptacji społecznej – pokazuje, że dokument został zweryfikowany pod kątem użyteczności i spójności.
- Lepsze przygotowanie do pozyskiwania środków zewnętrznych – strategię ocenioną ex ante są bardziej profesjonalne i zgodne z wymaganiami instytucji finansujących (np. funduszy UE).

Na podstawie przeprowadzonej ewaluacji ex ante Strategii Rozwoju Gminy Radgoszcz na lata 2025-2035 można stwierdzić, że zaplanowane cele oraz kierunki działania, przedstawione w podziale na trzy wymiary:

- społeczny,
- gospodarczy
- środowiskowy,

zostały trafnie dobrane oraz stanowią odpowiedź na zidentyfikowane problemy oraz wyzwania:

Cel strategiczny 1. Podnoszenie atrakcyjności osiedleńczej Gminy Radgoszcz poprzez zapewnienie wysokiej jakości życia jej mieszkańcom

Powyższy cel strategiczny został określony w odpowiedzi na kluczowe wyzwania społeczne, w szczególności związane z niekorzystnymi trendami demograficznymi. Gmina Radgoszcz odnotowuje systematyczny odpływ ludności, czego przejawem jest utrzymujące się ujemne saldo migracji. Zjawisko to stanowi konsekwencję zarówno ogólnokrajowych procesów demograficznych, jak i lokalnych uwarunkowań rozwojowych, w tym ograniczonej atrakcyjności osiedleńczej wynikającej z relatywnie słabej sytuacji na lokalnym rynku pracy, niedostatecznego dostępu do usług publicznych oraz deficytów w zakresie infrastruktury mieszkaniowej.

Strategia zakłada realizację zintegrowanych działań ukierunkowanych na poprawę jakości życia mieszkańców, obejmujących rozwój i modernizację usług publicznych, kształtowanie atrakcyjnych i funkcjonalnych przestrzeni wspólnych oraz rozbudowę infrastruktury sportowej i rekreacyjnej. Równolegle przewiduje się wzmacnianie kapitału społecznego, budowanie lokalnej tożsamości kulturowej oraz doskonalenie systemu zarządzania gminą w kierunku zwiększenia jego efektywności, przejrzystości i partycypacyjnego charakteru.

Cel strategiczny 2. Wzmocnienie lokalnej przedsiębiorczości i gospodarki oraz rozwój funkcji turystycznych Gminy Radgoszcz

Wybór celu strategicznego polegającego na wzmocnieniu lokalnej przedsiębiorczości i gospodarki wynika z potrzeby zwiększenia aktywności ekonomicznej gminy oraz tworzenia stabilnych miejsc pracy, w szczególności w sektorze mikro- i małych przedsiębiorstw. To właśnie lokalne firmy i drobne inicjatywy gospodarcze stanowią podstawę gospodarki Gminy Radgoszcz, wpływając bezpośrednio na dochody mieszkańców, poziom zatrudnienia oraz odporność lokalnej gospodarki na wahania koniunkturalne.

Rozwój przedsiębiorczości lokalnej pozwala na lepsze wykorzystanie endogenicznych potencjałów gminy, w tym zasobów rolniczych, przyrodniczych i kulturowych, a także sprzyja dywersyfikacji struktury gospodarczej. Wspieranie inicjatyw gospodarczych mieszkańców, rozwoju usług lokalnych oraz działalności okołoturystycznej stwarza warunki do wzrostu konkurencyjności gminy, zwiększenia jej atrakcyjności inwestycyjnej i ograniczenia odpływu ludności, szczególnie osób w wieku produkcyjnym.

Cel powyższy wynika również z identyfikacji kluczowych zasobów i ograniczeń rozwojowych gminy. Do jej najważniejszych atutów należy wysokiej jakości środowisko naturalne oraz malownicze tereny sprzyjające rekreacji i aktywnym formom wypoczynku. Równocześnie, walory przyrodnicze – choć stanowią istotny potencjał – pociągają za sobą ograniczenia wynikające z rygorów ochrony środowiska i przepisów dotyczących działalności inwestycyjnej na obszarach chronionych.

Strategia zakłada rozwój funkcji turystycznych jako kierunku umożliwiającego wykorzystanie lokalnych zasobów w sposób zrównoważony. Działania ukierunkowane na zwiększanie

atrakcyjności turystycznej gminy, prowadzone z poszanowaniem środowiska naturalnego, przyczynią się do dywersyfikacji struktury gospodarczej, rozwoju przedsiębiorczości lokalnej oraz tworzenia nowych miejsc pracy w sektorach powiązanych z turystyką, kulturą i usługami.

Cel strategiczny 3. Zrównoważony rozwój przestrzenny oraz rozbudowa lokalnej infrastruktury Gminy Radgoszcz w powiązaniu z ochroną jej walorów przyrodniczych

Cel ten został określony w odpowiedzi na wyzwania związane z nierównomiernym rozwojem infrastruktury technicznej, który negatywnie wpływa na jakość życia mieszkańców, zwłaszcza w miejscowościach peryferyjnych. Wśród działań priorytetowych, wskazywanych również przez mieszkańców w badaniach ankietowych, znalazły się modernizacja infrastruktury drogowej i chodników oraz rozbudowa sieci ścieżek rowerowych.

Istotnym elementem interwencji jest również rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, który przyczyni się zarówno do poprawy jakości życia, jak i ochrony środowiska. Równolegle przewiduje się rozwój funkcji mieszkaniowych, wzmacniających atrakcyjność osiedleńczą gminy. Integralną częścią realizacji celu jest ochrona zasobów przyrodniczych oraz podejmowanie działań adaptacyjnych wobec skutków zmian klimatycznych, co zapewni harmonijny i zrównoważony rozwój przestrzenny gminy oraz ochronę jej zasobów przyrodniczo – naturalnych.

Tab. 18. Kierunki działań i spodziewanych efektów dla każdego z trzech celów strategicznych

	Kierunki działań	Spodziewane efekty
Cel strategiczny 1. Podnoszenie atrakcyjności osiedleńczej Gminy Radgoszcz poprzez zapewnienie wysokiej jakości życia jej mieszkańcom	Rozwój i modernizacja usług publicznych (edukacja, zdrowie, opieka społeczna, transport lokalny)	Wyższa dostępność i jakość usług, poprawa komfortu życia mieszkańców
	Kształtowanie atrakcyjnych przestrzeni publicznych (place, parki, tereny rekreacyjne)	Zwiększenie integracji społecznej, podniesienie walorów estetycznych i funkcjonalnych gminy
	Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej	Większa aktywność fizyczna i poprawa zdrowia mieszkańców
	Wzmacnianie więzi społecznych i budowanie lokalnej tożsamości kulturowej	Wyższy poziom kapitału społecznego i poczucia przynależności do wspólnoty lokalnej
	Doskonalenie procesów zarządzania gminą (partycypacja, przejrzystość, e-usługi)	Lepsza komunikacja między mieszkańcami a samorządem, większe zaufanie do instytucji
	Kierunki działań	Spodziewane efekty
	Rozwój przedsiębiorczości lokalnej oraz gospodarki	Zwiększenie aktywności ekonomicznej gminy, zwiększenie ilości miejsc pracy, wyższe zarobki na terenie gminy, pobudzenie różnego typu inicjatyw gospodarczych

Cel strategiczny 2. Wzmocnienie lokalnej przedsiębiorczości i gospodarki oraz rozwój funkcji turystycznych Gminy Radgoszcz	Rozwój turystyki aktywnej (ścieżki piesze, rowerowe, szlaki tematyczne)	Zwiększenie liczby turystów odwiedzających gminę, promocja aktywnego stylu życia
	Rozbudowa infrastruktury turystycznej (noclegowej, gastronomicznej, usługowej)	Powstanie nowych miejsc pracy, dywersyfikacja lokalnej gospodarki
	Promocja dziedzictwa kulturowego i walorów przyrodniczych gminy	Wzrost rozpoznawalności marki gminy, większe zainteresowanie ze strony turystów i inwestorów
	Wspieranie przedsiębiorczości lokalnej w sektorze turystycznym	Rozwój małych i średnich firm, zwiększenie dochodów mieszkańców
	Zrównoważone zarządzanie ruchem turystycznym	Ochrona środowiska i minimalizacja negatywnych skutków rozwoju turystyki
Cel strategiczny 3. Zrównoważony rozwój przestrzenny oraz rozbudowa lokalnej infrastruktury Gminy Radgoszcz w powiązaniu z ochroną jej walorów przyrodniczych	Kierunki działań	Spodziewane efekty
	Modernizacja infrastruktury drogowej i chodników	Poprawa bezpieczeństwa i komfortu przemieszczania się mieszkańców
	Rozbudowa sieci ścieżek rowerowych	Wzrost mobilności ekologicznej, promocja zdrowego trybu życia
	Rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej	Wyższy komfort życia, poprawa stanu środowiska i bezpieczeństwa sanitarnego
	Rozwój funkcji mieszkaniowych gminy	Zwiększenie atrakcyjności osiedleńczej, przyciąganie nowych mieszkańców
	Ochrona zasobów przyrodniczych i działania adaptacyjne do zmian klimatu	Zrównoważony rozwój przestrzenny, zahamowanie degradacji środowiska, większa odporność gminy na skutki zmian klimatycznych

Źródło: Opracowanie własne

Możliwość efektywnej i skutecznej realizacji Strategii potwierdzają zidentyfikowane źródła finansowania oraz jasno określone oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym także w ujęciu przestrzennym, wraz z przypisanymi wskaźnikami ich osiągnięcia. W celu zapewnienia wysokiej efektywności wdrażania dokumentu zaplanowano przede wszystkim działania priorytetowe, odpowiadające na najistotniejsze wyzwania i problemy rozwojowe oraz realne potrzeby mieszkańców Gminy Radgoszcz.

Strategia Rozwoju Gminy Radgoszcz na lata 2025–2035 charakteryzuje się zarówno wewnętrzną, jak i zewnętrzną spójnością. Cele strategiczne zostały jasno zdefiniowane i rozwinięte poprzez wskazanie kierunków działań oraz konkretnych przedsięwzięć, co umożliwia ocenę ich wzajemnej komplementarności oraz eliminuje ryzyko występowania sprzeczności w strukturze dokumentu.

Wewnętrzna spójność strategii przejawia się w rozdzielnosci poszczególnych celów, przy jednoczesnym ich wzajemnym uzupełnianiu się, co zostało zobrazowane w schemacie interwencji. Równocześnie dokument zachowuje zgodność z kluczowymi dokumentami strategicznymi szczebla krajowego i regionalnego, w szczególności ze Strategią Rozwoju Województwa Małopolskiego „Małopolska 2030” oraz wskazanymi w niej obszarami strategicznej interwencji.

Dostosowanie celów i działań Strategii do kierunków właściwych dla obszarów strategicznej interwencji, w których położona jest gmina, tworzy podstawy do skutecznego ubiegania się o środki z funduszy krajowych i unijnych, a tym samym zwiększa prawdopodobieństwo osiągnięcia zakładanych celów rozwojowych

Tab. 19. Wnioski wraz z oceną kluczowych elementów aktualizacji strategii w ramach ewaluacji ex ante

Obszar analizy	Ocena	Uzasadnienie
Analiza diagnostyczna	Pozytywna	Diagnoza kompleksowa, oparta na danych statystycznych i lokalnych analizach. Widoczne odniesienia do wyzwań rozwojowych gminy. Dla potrzeb diagnostycznych przeprowadzono także ankietowanie mieszkańców
Analiza SWOT	Pozytywna	Ujęto kluczowe elementy charakteryzujące gminę (mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia). Na podstawie analizy SWOT wygenerowano wnioski i wskazano główne, pożądane kierunki rozwojowe.
Cele strategiczne i operacyjne	Pozytywna	Cele ogólne spójne z analizą, niektóre cele operacyjne są szczegółowe i konkretne, inne zaś ogólnikowe bez ściśle określonych terminów realizacji.
Zgodność z dokumentami wyższego rzędu	Pozytywna	Strategia wpisuje się w Strategię Rozwoju Województwa - Małopolska 2030, polityki UE i krajowe cele rozwojowe.
System monitorowania	Pozytywna	Określono wskaźniki do monitorowania oraz odpowiedzialne podmioty za realizację i raportowanie strategii.

Źródło: Opracowanie własne

Strategia Rozwoju Gminy Radgoszcz na lata 2025–2035 została przygotowana w sposób rzetelny i kompleksowy, a jej zapisy w sposób trafny wyznaczają kierunki długofalowej polityki rozwoju gminy.

Przyjęta w dokumencie struktura interwencji pozostaje spójna z wynikami przeprowadzonej diagnozy, obejmującej identyfikację kluczowych problemów rozwojowych, potrzeb mieszkańców oraz lokalnych potencjałów i wyzwań, z jakimi Gmina Radgoszcz będzie mierzyć się w perspektywie do 2035 roku.

21. RAMY FINANSOWE I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA STRATEGII

Rozdział odnosi się do przepisu Art. 10e. 3. 9) *ramy finansowe i źródła finansowania* zawartego w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2025 poz. 1153 wraz z późniejszymi zmianami).

Źródła finansowania strategii

Szeroki wachlarz działań realizowanych w celu urzeczywistnienia zamierzeń Strategii Rozwoju Gminy Radgoszcz na lata 2025-2035, będzie wymagał zaangażowania środków finansowych pochodzących z różnych źródeł.

Niezwykle istotne dla sfinansowania celów przewidzianych w ramach niniejszego dokumentu strategicznego ma katalog środków publicznych, zarówno krajowych, jak i zagranicznych (w tym szczególną rolę będą odgrywały środki budżetu UE w perspektywie finansowej 2021-2027). Sukces wdrażania zakładanych celów strategii zależny będzie od zapewnienia odpowiednich źródeł finansowania planowanych zadań, przedsięwzięć oraz kierunków działań.

Jednoznaczne określenie tych źródeł, w kontekście zapewnienia spójności i efektywności realizowanych przedsięwzięć, jest zadaniem złożonym, ponieważ system finansowania zadań publicznych charakteryzuje się wielopoziomowością i hierarchicznością (poziom regionalny, krajowy i europejski), a za jego rozwój i właściwą organizację odpowiedzialnych jest wiele różnych podmiotów z różnych szczebli zarządzania. Występują również różne formy finansowania przedsięwzięć: dotacje, instrumenty finansowe, formuła partnerstwa publiczno-prywatnego.

Skuteczny proces pozyskiwania środków finansowych wymaga wypracowania odpowiedniego systemu organizacji i koordynacji. Przedmiotowy proces powinien przede wszystkim uwzględniać zróżnicowanie wariantów finansowania przedsięwzięć wskazanych w strategii. Niebagatelne znaczenie ma również korzystanie z funduszy bezpośrednio zarządzanych przez Komisję Europejską.

Katalog możliwych źródeł finansowania zadań zaplanowanych w Strategii Rozwoju Gminy Radgoszcz na lata 2025-2035:

1. Środki własne budżetowe na realizację zadań własnych gminy, w tym:

- dotacje na zadania zlecone i realizowane na podstawie zawartych porozumień,
- subwencja ogólna (część oświatowa),
- dochody własne (podatki i opłaty lokalne, udział w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa, dochody z majątku Gminy, odsetki od środków na rachunkach bankowych, pozostałe dochody).

2. Środki zewnętrzne pochodzące m.in. z budżetu Województwa Małopolskiego, budżetu państwa oraz budżetu Unii Europejskiej z których najważniejsze to:

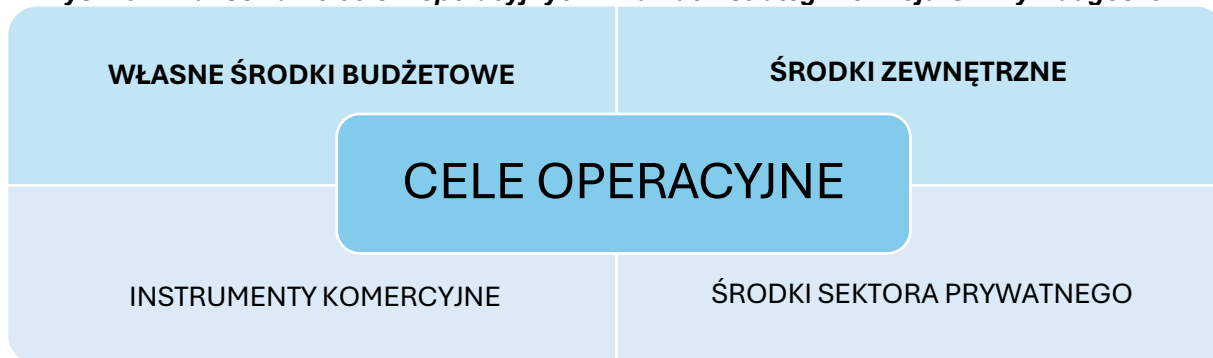
- Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021–2027 (FEM) – regionalny program operacyjny Województwa Małopolskiego, wspierający m.in. rozwój infrastruktury technicznej i społecznej, ochronę środowiska i adaptację do zmian klimatu, efektywność energetyczną, odnawialne źródła energii, mobilność lokalną, cyfryzację usług publicznych, edukację, integrację społeczną oraz rozwój obszarów wiejskich i małych gmin.
- Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej 2021–2027 (FEPW) – program obejmujący również wschodnią część województwa małopolskiego, w tym powiat dąbrowski. Zakres wsparcia obejmuje w szczególności:
 - rozwój przedsiębiorczości i innowacyjności MŚP,
 - rozwój i modernizację infrastruktury energetycznej,
 - adaptację do zmian klimatu i ochronę zasobów przyrodniczych,
 - zrównoważoną mobilność (w tym transport lokalny i niskoemisyjny),
 - gospodarkę o obiegu zamkniętym,
 - zwiększenie dostępności transportowej (drogi lokalne i powiatowe),
 - tworzenie i rozwój miejsc aktywności społecznej,
 - rozwój produktów turystycznych opartych na dziedzictwie przyrodniczym i kulturowym.
- Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG) – ukierunkowane na zwiększenie innowacyjności i konkurencyjności przedsiębiorstw, w szczególności MŚP, rozwój badań i wdrażanie nowych technologii, transformację w kierunku Przemysłu 4.0 oraz zielonej i cyfrowej gospodarki, w tym poprzez współpracę samorządu z sektorem prywatnym.
- Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko (FEnIKS) – wspierające realizację dużych projektów infrastrukturalnych, w tym w obszarze gospodarki wodno-ściekowej, ochrony środowiska, poprawy jakości powietrza, efektywności energetycznej obiektów publicznych, odnawialnych źródeł energii oraz infrastruktury społecznej.
- Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC) – ukierunkowane na rozwój e-usług publicznych, cyberbezpieczeństwo, cyfryzację administracji samorządowej, rozwój kompetencji cyfrowych mieszkańców oraz wykorzystanie danych i technologii cyfrowych w zarządzaniu gminą.
- Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021–2027 (FERS) – obejmujące działania na rzecz poprawy sytuacji na rynku pracy, integracji społecznej, rozwoju usług społecznych, wsparcia osób starszych i z niepełnosprawnościami, podnoszenia jakości edukacji, opieki nad dziećmi oraz rozwoju ekonomii społecznej.
- Inicjatywy zarządzane na poziomie europejskim, m.in.: Erasmus+, LIFE, Cyfrowa Europa, Interreg, a także instrumenty dostępne na podstawie umów międzynarodowych, w tym Norweski Mechanizm Finansowy oraz Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG).
- Krajowe Programy Operacyjne i programy resortowe, realizowane przez administrację rządową i agencje wykonawcze.
- Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg – finansujący inwestycje w zakresie budowy, przebudowy i remontu dróg gminnych i powiatowych, w tym poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz dostępności komunikacyjnej sołectw.

- Programy wspierające elektromobilność i transport niskoemisyjny, w tym rozwój infrastruktury ładowania pojazdów elektrycznych oraz modernizację taboru komunalnego.
- Program Społecznych Inicjatyw Mieszkaniowych (SIM) – instrument wsparcia samorządów realizujących inwestycje w formule społecznego budownictwa czynszowego, odpowiadającego na lokalne potrzeby mieszkaniowe.
- Pozostałe programy finansowane z budżetu państwa, w szczególności:
 - programy ochrony środowiska realizowane przez NFOŚiGW i WFOŚiGW w Krakowie,
 - programy wsparcia osób z niepełnosprawnościami realizowane przez PFRON,
 - programy senioralne (np. Senior+, Aktywni+),
 - programy w obszarze kultury, dziedzictwa narodowego i infrastruktury kultury.

3. Komercyjne instrumenty finansowe, w tym pożyczki i kredyty bankowe,

4. Środki sektora prywatnego w tym w ramach formuły partnerstwa publiczno-prywatnego (PPP) oraz fundusze sektora pozarządowego

Rys. 20. Finansowanie celów operacyjnych w ramach strategii rozwoju Gminy Radgoszcz

Źródło: Opracowanie własne

Wymienione powyżej źródła finansowania należy rozpatrywać jako katalog otwarty. Zakładać bowiem można, że pojawią się również inne programy dofinansowujące, które będą ukierunkowane na realizację zadań inwestycyjnych w samorządach.

Dlatego też rekomenduje się stały monitoring, identyfikację i wybór potencjalnych źródeł, z których mogą być finansowane poszczególne przedsięwzięcia, wykazane w powyższej Strategii Rozwoju Gminy Radgoszcz na lata 2025-2035.

Powyższe będzie wymagać właściwej organizacji, koordynacji i stałej współpracy poszczególnych referatów, biur oraz jednostek organizacyjnych gminy w procesie skutecznego pozyskiwania środków.

Ramy finansowe

Przewidywany udział wydatków przeznaczonych na poszczególne cele przedstawia się następująco:

Cel strategiczny: 1. Podnoszenie atrakcyjności osiedleńczej Gminy Radgoszcz poprzez zapewnienie wysokiej jakości życia jej mieszkańcom : 45%
Cel strategiczny: 2. Wzmacnianie lokalnej przedsiębiorczości i gospodarki oraz rozwój funkcji turystycznych Gminy Radgoszcz : 25%
Cel strategiczny: 3. Zrównoważony rozwój przestrzenny i rozbudowa lokalnej infrastruktury Gminy Radgoszcz oraz ochrona walorów przyrodniczych: 30%

Wyznaczanie ram finansowych dla realizacji strategii gminy jest trudne i narażone na spore ryzyko błędu, ze względu na:

- Długi horyzont czasowy – w perspektywie kilku lat nie sposób precyzyjnie przewidzieć poziomu dochodów i wydatków, które zależą od koniunktury gospodarczej, inflacji, zmian demograficznych czy polityki państwa wobec samorządów.
- Zmiany w systemie prawnym i podatkowym – gminy są silnie uzależnione od subwencji, dotacji i udziałów w podatkach państwowych (PIT, CIT, VAT), których mechanizmy i wysokość mogą ulegać modyfikacjom.
- Nieprzewidywalność środków zewnętrznych – fundusze unijne i rządowe programy wsparcia stanowią istotne źródło finansowania inwestycji, ale ich dostępność i warunki zmieniają się w kolejnych perspektywach budżetowych UE i decyzjach rządu.
- Czynniki makroekonomiczne i kryzysowe – zjawiska takie jak pandemia, wojna w regionie, kryzysy energetyczne czy migracyjne mogą radykalnie zmieniać zarówno potrzeby mieszkańców, jak i możliwości finansowe gminy.
- Potrzeby lokalne i demografia – zmieniająca się struktura ludności (starzenie się społeczeństwa, migracje, rozwój osadnictwa) wpływa na kierunki wydatków, co trudno dokładnie oszacować z wyprzedzeniem.

Koszt realizacji założonych celów operacyjnych w niniejszej Strategii Rozwoju Gminy Radgoszcz na lata 2025-2035 będzie na bieżąco monitorowany i aktualizowany w Wieloletniej Prognozie Finansowej Gminy Radgoszcz, której podstawowe elementy to:

- Prognoza łącznej kwoty zadłużenia gminy,
- Wykaz planowanych przedsięwzięć (inwestycji),
- Prognoza finansowa budżetu na kolejne lata,
- Wskaźniki zadłużenia i obsługi długu.

Analiza jednak budżetu gminy, dokonana w ramach przeprowadzonej diagnozy strategicznej, pozwala stwierdzić, że jest to budżet zrównoważony, pozwalający na realizację założonych w strategii działań w perspektywie lat 2025-2035.

SPIS TABEL

Tab. 1. Wykaz działań przy konstrukcji strategii rozwoju gminy	8
Tab. 2. Potencjały Rozwojowe Gminy Radgoszcz.....	14
Tab. 3. Szanse Rozwojowe Gminy Radgoszcz	14
Tab. 4. Ogólna charakterystyka geologiczna i hydrogeologiczna jednolitych części wód podziemnych JCWPd 133 i JCWPd 134	44
Tab. 5. Charakterystyka geologiczna i hydrogeologiczna wód powierzchniowych.....	45
Tab. 6. Powiązanie oraz spójność celów Strategii Rozwoju Gminy Radgoszcz na lata 2025- 2035 ze Strategią „Małopolska 2030”	49
Tab. 7. Cele strategiczne i operacyjne w Strategii Rozwoju Gminy Radgoszcz na lata 2025 -2035.....	51
Tab. 8. Przykładowe działania operacyjne służące przeciwdziałaniu odpływowi ludności	61
Tab. 9. Przykładowe działania operacyjne w zakresie rozwoju turystyki i infrastruktury towarzyszącej.....	63
Tab. 10. Przykładowe działania operacyjne dla zrównoważonego rozwoju przestrzennego gminy Radgoszcz.....	65
Tab. 11. Cele strategiczne, operacyjne i kierunki działań – Strategia rozwoju Gminy Radgoszcz na 2025-2035	69
Tab. 12. Tabela priorytetów działań mogących wpłynąć na atrakcyjność osiedleńczą gminy Radgoszcz, z uwzględnieniem wpływu, kosztów i czasu realizacji	73
Tab. 13. Oczekiwane tendencje – rezultaty podjętych działań w zakresie celu strategicznego 1	83
Tab. 14. Oczekiwane tendencje – rezultaty podjętych działań w zakresie celu strategicznego 2	85
Tab. 15. Oczekiwane tendencje – rezultaty podjętych działań w zakresie celu strategicznego 3	86
Tab. 16. Wykaz obiektów nieruchomości wpisanych do Rejestru Zabytków	96
Tab. 17. Model karty w raporcie z monitoringu strategii.....	130
Tab. 18. Kierunki działań i spodziewanych efektów dla każdego z trzech celów strategicznych	137
Tab. 19. Wnioski wraz z oceną kluczowych elementów aktualizacji strategii w ramach ewaluacji ex ante	139

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Liczba ankietowanych wg płci	15
Wykres 2. Liczba ankietowanych wg poziomu wykształcenia.....	16
Wykres 3. Liczba ankietowanych wg wieku	16
Wykres 4. Zmiana zadowolenia mieszkańców gminy Radgoszcz z życia w ciągu ostatnich 3 lat	16
Wykres 5. Zmiana zadowolenia mieszkańców gminy Radgoszcz z życia w ciągu ostatnich 3 lat	17
Wykres 6. Zmiana zadowolenia mieszkańców gminy Radgoszcz z życia w ciągu ostatnich 3 lat wg płci ankietowanych	18
Wykres 7. Zmiana zadowolenia mieszkańców gminy Radgoszcz z życia w ciągu ostatnich 3 lat wg poziomu wykształcenia ankietowanych	18
Wykres 8. Zmiana zadowolenia mieszkańców gminy Radgoszcz z życia w ciągu ostatnich 3 lat wg wieku ankietowanych	19
Wykres 9. Poziom zadowolenia z dotychczasowej polityki rozwoju gminy Radgoszcz ogółem	19
Wykres 10. Poziom zadowolenia z dotychczasowej polityki rozwoju gminy Radgoszcz (procent odpowiedzi)	19
Wykres 11. Poziom zadowolenia z dotychczasowej polityki rozwoju gminy Radgoszcz wg wieku ankietowanych (procent odpowiedzi).....	21
Wykres 12. Poziom zadowolenia z dotychczasowej polityki rozwoju gminy Radgoszcz wg poziomu wykształcenia ankietowanych.....	21
Wykres 13. Ocena poszczególnych elementów infrastruktury oraz oferty dostępnej na terenie gminy Radgoszcz.....	23

Wykres 14. Najlepiej oceniane elementy infrastruktury oraz oferty dostępnej na terenie gminy Radgoszcz.....	25
Wykres 15. Zagrożenie poszczególnymi problemami społecznymi w ocenie mieszkańców gminy Radgoszcz.....	26
Wykres 16. Najmniej zagrażające problemy społeczne w ocenie mieszkańców gminy Radgoszcz.....	27
Wykres 17. Priorytety rozwojowe gminy Radgoszcz w perspektywie mieszkańców.....	28
Wykres 18. Ocena poszczególnych elementów rynku pracy w gminie Radgoszcz	30
Wykres 19. Wartość, z którą chcą utożsamiać się mieszkańcy gminy Radgoszcz	31

SPIS RYSUNKÓW

Rys. 1. Zasady funkcjonowania strategii na poziomie operacyjnym	6
Rys. 2. Aspiracje mieszkańców gminy Radgoszcz	33
Rys. 3. Gminy Stowarzyszenia Powiatu Dąbrowskiego.....	42
Rys. 4. Obszary zagrożone powodzi:	46
Rys. 5. Gmina Radgoszcz na mapie obszarów zagrożonych marginalizacją	53
Rys. 6. Gmina Radgoszcz na mapie obszarów zagrożonych marginalizacją (2).....	54
Rys. 7. Dochodowość w Gminie Radgoszcz na tle Małopolski	55
Rys. 8. Terytoria funkcjonalne w Małopolsce	56
Rys. 9. Wymiary strategiczne	58
Rys. 10. Korelacja wymiaru z celami i kierunkami działaniami.	58
Rys. 11. Cele strategiczne gminy Radgoszcz.	59
Rys. 12. Główne ośrodki koncentracji funkcji usługowych i administracyjnych.....	78
Rys. 13. Układ komunikacyjny i infrastruktura techniczna.	80
Rys. 14. Obszary ochrony przyrody i zasoby naturalne.....	82
Rys. 15. Mapa prezentująca przybliżone położenie zabytków nieruchomych oraz stanowisk archeologicznych na terenie gminy Radgoszcz.	99
Rys. 16. Proces wdrażania strategii.....	124
Rys. 17. Trójkąt współpracy.....	128
Rys. 18. Kryteria ewaluacji	131
Rys. 19. Podmioty odpowiedzialne za aktualizację strategii	134
Rys. 20. Finansowanie celów operacyjnych w ramach strategii rozwoju Gminy Radgoszcz	142